

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Zdravotně sociální fakulta

DIPLOMOVÁ PRÁCE

**Organizace a organizování povodňových opatření v České republice do
roku 2000 a po roce 2000**

V Českých Budějovicích 20.5.2011

Bc. Milan Koča

Ing. Libor Líbal

Abstract

Organisation and organising of flood measures in the Czech Republic until 2000 and after 2000

In this thesis I deal with organisations and organising of flood measures in the Czech Rep. until 2000 and after 2000. In the thesis I compare valid and no longer valid legislative regulations; by comparing them I observe the development of legislation concerning organisations and organising of flood measures in the Czech Rep. as well as the current legislative framework in this field.

First, I compared legislative regulations valid until the flood of 1997 and after it and subsequently legislation that was changed on the basis of the flood of 1997 and the currently valid text of the Water Act no. 254/2001 Coll. The Acts no. 239/2000 Coll. on the Integrated Rescue System and the Act no. 240/2000 Coll. on Crisis Management, which were adopted in response to the community demand after the flood of 1997, when due to uncoordinated actions and confusion during the flood huge damage occurred to lives and health of people as well as their property, were not compared with regard to the date of their adoption.

I have documented functionality of the current legislative set with practical outputs from the floods of 1997 and 2002 that clearly indicate the conclusion that legislation before 2000 was not good, even after the effort to improve it after the flood of 1997. These shortcomings have been remedied and the Water Act together with the Acts on the Integrated Rescue System and the Crisis Management represent a modern and functional model, which becomes apparent if you compare the outputs of the floods of 1997 and 2002.

I consider the duality of management that occurs on announcement of a critical state as a partial flaw of the Act no. 254/2001 Coll. A flood is one of many possible emergency events and its solution should not be terminologically differentiated in the operative activities of collective management bodies - commissions - as in practice this results in a number of states of confusion and misunderstanding. A solution might

consist in cancellation of flood commissions, which would remove management inconsistency during the development of a flood, possible misunderstanding, ambiguity in names of organisations, etc.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem svoji diplomovou práci vypracoval samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě Zdravotně sociální fakultou elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích 20.5.2011

Bc. Milan Koča

Na tomto místě bych rád poděkoval za odborné vedení vedoucímu práce Ing. Liboru Líbalovi, za jeho věcné a korektní připomínky, dále pak za konzultaci plk. Dr. Ing. Zdeňku Hanuškoví z GŘ HZS ČR Praha, který mi vyložil, jak vlastně vznikl zákon č. 239/2000 Sb. a zákon č. 240/2000 Sb., jejichž byl spoluautorem a zásobil mě spoustou zajímavého materiálu a v neposlední řadě bych chtěl poděkovat za nesmírnou trpělivost a toleranci ze strany mé manželky Lenky, bez těchto osob by nemohla má práce nikdy vzniknout.

Obsah

Úvod.....	8
1. Současný stav.....	10
1.1. Základní legislativa.....	10
1.1.1 Organizace a řízení povodňové ochrany.....	12
1.1.2 Integrovaný záchranný systém (IZS).....	26
1.1.3 Krizové řízení	34
1.1.4 Hospodářské opatření pro krizové stav (HOPKS).....	38
2. Cíl práce a hypotézy	41
2.1 Cíl.....	41
2.2 Hypotézy	41
3. Metodika	42
3.1 Použitá metoda.....	42
3.2 Charakteristika souboru	45
4. Výsledky	50
4.1 Legislativní vývoj nařízení vlády České socialistické republiky č. 27/1975 Sb. o ochraně před povodněmi do podoby nového nařízení vlády č. 100/1999 Sb.	50
4.2. Zákon č. 138/1973 Sb. o vodách versus zákon č. 254/2001 o vodách	59
4.3 Zákon České národní rady č. 130/1974 Sb. o státní správě ve vodním hospodářství, Nařízení vlády č. 100/1999 Sb. o ochraně před povodněmi versus zákon č. 254/2001 Sb. o vodách.	61
4.4 Nařízení vlády č. 100/1999 Sb. o ochraně před povodněmi versus zákon č. 254/2001 Sb. o vodách.....	64
4.5 Zákon č. 239/2000 Sb. o IZS a zákon č. 240/2000 Sb. o krizovém řízení	71
5. Diskuze	75
6. Závěr	81
Klíčová slova	83
7. Seznam použité literatury	84
Přílohy I - normativní právní akty	88
Zákon č. 138/1973 Sb. o vodách	88

Zákon ČNR č. 130/1974 Sb. o státní správě ve vodním hospodářství	89
Nářízení vlády ČSR č. 27/1975 Sb. o ochraně před povodněmi	92
Nářízení vlády č. 100/1999 Sb. o ochraně před povodněmi.....	106
Zákon č. 254/2001 Sb. o vodách.....	119
Přílohy II - obrazová příloha.....	145

Úvod

Tématem mé diplomové práce je „Organizace a organizování povodňových opatření v České republice do roku 2000 a po roce 2000“. Podle mého názoru je dostupné poměrně velké množství písemností, dokumentující průběh povodní po roce 2000. Připomněl bych zejména velké povodně v roce 2002, kdy v srpnu byly rozvodněny řeky Vltava a Labe a byly povodně největší změřené v Čechách, dále v roce 2006, kdy došlo k povodním na přelomu března a dubna vlivem kombinací vydatných srážek a prudkého oteplení na velké části území České republiky, nebo v roce 2010, kdy došlo k povodním především v Moravskoslezském, Olomouckém, Zlínském a Jihočeském kraji.

Pokud se týká informací o povodních před rokem 2000, jsou zdroje informací velice skoupé. Nechci-li se zabývat povodněmi vyloženě historickými, jako například povodní 1890, kdy v Praze byl pobořen Karlův most (mimočodem ten byl poničen i dešťovou povodní v roce 1432, či smíšenou a ledovou povodní v roce 1784) nebo trochu novější povodní na Vltavě v roce 1954, která zaplavila značnou část města Písek, je nejvíce materiálu k povodni na Moravě v roce 1997, o které lze prohlásit, že je jednou z nejtěžších přírodních katastrof, které postihly moderní českou historii.

Po vydání moderních a fungujících zákonů, které řeší nejen vyhlásování mimořádných událostí a různých krizových stavů- kdo a kdy je vyhláší a v jakém rozsahu, jsou stanoveny nejen pravomoci státních orgánů, ale i pravomoci zasahujících jednotek – kdy, kde, kdo zasahuje, jakým způsobem a v jakém rozsahu, je určeno přesně velení a odpovědnost za provádění opatření. Dále lze v zákonech nalézt i práva a povinnosti právnických osob a podnikajících fyzických osob a spousty doprovodných zákonných norem, ať už jde o ministerské vyhlášky, nařízení a organizační metodické pokyny v jednotlivých resortech, které upravují do podrobností celou organizaci pro potřeby vzniklých povodní.

Co ale předcházelo těmto normativním právním aktům? Jaké právní normy platily před rokem 2000? Jakým způsobem a jak se postupovalo podle těchto právních norem? Jsou v současnosti platné normy a zákony úplně nové nebo mají reálný základ z právních

podkladů před rokem 2000. Byly inspirací pro vznik legislativních opatření aktualizace a úprava starých zákonů nebo byly inspirací legislativě v této oblasti normativní právní akty jiných zemí a kterých?

Toto jsou otázky, které vyplynuly z hypotéz, které jsem si stanovil ve své diplomové práci. Abych se však nezaobíral pouze minulostí, stanovil jsem si v hypotézách také úkol, a to provést komparaci legislativy povodní před rokem 2000, po roce 2000. Zda opatření nové legislativy jsou efektivnější, účinnější než dříve a jsou-li pro současnost optimálním řešením. Pokud bych narazil při vypracovávání své práce na nějaké nesrovnalosti, rád bych na ně touto svou prací upozornil, eventuálně navrhl adekvátní řešení.

1. Současný stav

1.1. Základní legislativa

Jedním ze základních pilířů, pokud se týká ochrany před povodněmi je zákon o vodách č. 254/2001 Sb. ze dne 28. června 2001 o vodách. Dalšími neméně důležitými jsou zákon č. 239/2000 Sb. ze dne 28. června 2000 o integrovaném záchranném systému, zákon č. 240/2000 Sb. o krizovém řízení ze dne 28. června 2000 a zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy ze dne 29. června 2000. Na dalších více jak 250 právních předpisů tento zákon doplňuje přímo a nepřímo dalšími předpisy.

Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách (vodní zákon) – účelem tohoto zákona je chránit povrchové a podzemní vody, stanovit podmínky pro hospodárné využívání vodních zdrojů a pro zachování i zlepšení jakosti povrchových a podzemních vod, vytvořit podmínky pro snižování nepříznivých účinků povodní a sucha a zajistit bezpečnost vodních děl v souladu s právem Evropských společenství. Účelem tohoto zákona jen též přispívat k ochraně vodních ekosystémů a na nich přímo záviselých suchozemských ekosystémů.

Zákon upravuje právní vztahy k povrchovým a podzemním vodám, vztahy fyzických a právnických osob k využívání povrchových a podzemních vod, jakož i vztahy k pozemkům a stavbám, s nimiž výskyt těchto vod přímo souvisí, a to v zájmu zajištění trvale udržitelného užívání těchto vod, bezpečnosti vodních děl a ochrany před účinky povodní a sucha.¹⁾

V tomto zákoně je komplexně upravena otázka vodního hospodářství, včetně ochrany před povodněmi. Je zde řešen postup orgánů státní správy v souvislosti s

¹⁾ Zákon č. 254/2001 Sb., Zákon o vodách. § 1.

povodněmi a jejich činnost před případným vyhlášením krizového stavu dle krizového zákona.

S tímto zákonem č. 254/2001 Sb. o vodách v této oblasti velice těsně souvisí další zákony, které upravují organizace a organizování činnosti nejen při povodni, a to:

Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému - tento zákon vymezuje integrovaný záchranný systém, stanoví složky integrovaného záchranného systému a jejich působnost, pokud tak nestanoví zvláštní právní předpis, působnost a pravomoc státních orgánů a orgánů územních samosprávných celků, práva a povinnosti právnických a fyzických osob při přípravě na mimořádné události a při záchranných a likvidačních pracích a při ochraně obyvatelstva před a po dobu vyhlášení stavu nebezpečí, nouzového stavu, stavu ohrožení státu a válečného stavu.²⁾

Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení - tento zákon stanoví působnost a pravomoc státních orgánů a orgánů územních samosprávných celků a práva a povinnosti právnických a fyzických osob při přípravě na krizové situace, které nesouvisejí se zajišťováním obrany České republiky před vnějším napadením, a při jejich řešení.³⁾

Zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy - upravuje přípravu hospodářských opatření pro stav nebezpečí, nouzový stav, stav ohrožení státu a válečný stav a přijetí hospodářských opatření po vyhlášení krizových stavů. Hospodářským opatřením se pak rozumí pro krizové stavy organizační, materiální nebo finanční opatření přijímané správním úřadem v krizových stavech pro zabezpečení nezbytné dodávky výrobků, prací a služeb, bez níž nelze zajistit překonání krizových stavů.⁴⁾

²⁾ Zákon č. 239/2000Sb., O integrovaném záchranném systému. § 1

³⁾ Zákon č. 240/2000Sb., Krizový zákon. § 1.

⁴⁾ Zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy. § 1,2

1.1.1 Organizace a řízení povodňové ochrany

V § 77 zákona č. 254/2001 Sb. O vodách je upravena i organizace a řízení povodňové ochrany České republiky:

a) mimo povodeň jsou povodňovými orgány:

- Ministerstvo životního prostředí; zabezpečení přípravy záchranných prací přísluší Ministerstvu vnitra.
- krajské úřady,
- obecní úřady obcí s rozšířenou působností a v hlavním městě Praze úřady městských částí stanovené Statutem hlavního města Prahy,
- orgány obcí a v hlavním městě Praze orgány městských částí,

b) po dobu povodně jsou povodňovými orgány:

- Ústřední povodňová komise.
- povodňové komise krajů,
- povodňové komise obcí s rozšířenou působností a v hlavním městě Praze povodňové komise městských částí stanovené Statutem hlavního města Prahy,
- povodňové komise obcí a v hlavním městě Praze povodňové komise městských částí,

Povodňové orgány mohou v době povodně činit opatření a vydávat příkazy k zabezpečení řízení ochrany před povodněmi, v odůvodněných případech i nad rámec platných povodňových plánů s tím, že v takovém případě musí neprodleně uvědomit dotčené osoby. Tyto příkazy nejsou rozhodnutími podle správního řádu.

Povodňové orgány nebo jiné osoby na jejich příkaz jsou při povodni za účelem provádění záchranných a zabezpečovacích prací oprávněni vstupovat v nezbytném rozsahu na cizí pozemky a do objektů.

Orgány státní správy a jiné orgány jsou povinny povodňovým orgánům pomáhat na jejich výzvu při zajišťování řízení ochrany před povodněmi.

Povodňový orgán nižšího stupně může požádat povodňový orgán vyššího stupně o převzetí řízení ochrany před povodněmi v případě, že vlastními silami není schopen tuto ochranu zajistit.

Povodňový orgán, který převezme řízení ochrany před povodněmi, je povinen oznámit příslušným nižším povodňovým orgánům datum a čas převzetí, rozsah spolupráce, ukončení řízení ochrany před povodněmi a provést o tom zápis v povodňové knize. Nižší povodňové orgány zůstávají dále činné, provádějí ve své územní působnosti opatření podle svých povodňových plánů v koordinaci s vyšším povodňovým orgánem nebo podle jeho pokynů.

Pokud dojde k vyhlášení krizového stavu podle zvláštního zákona, přejímá řízení ochrany před povodněmi orgán, který je k tomu podle tohoto zákona příslušný.⁵⁾

Ústřední povodňový orgán

Ministerstvo životního prostředí jako ústřední povodňový orgán v rámci plnění úkolů při ochraně před povodněmi řídí ochranu před povodněmi a výkon dozoru nad ní s výjimkou řízení povodňových záchranných prací, které přísluší Ministerstvu vnitra, metodicky řídí přípravu opatření na ochranu před povodněmi, zejména zpracování, předkládání a schvalování povodňových plánů, organizaci předpovědní a hlásné povodňové služby, zpracovává po projednání s dotčenými orgány veřejné správy povodňový plán České republiky a předkládá jej ke schválení Ústřední povodňové komisi. Dále ministerstvo životního prostředí potvrzuje soulad povodňových plánů správních obvodů krajů s povodňovým plánem České republiky, účastní se hlásné povodňové služby, připravuje odborné podklady pro případné převzetí řízení ochrany před povodněmi Ústřední povodňovou komisí, poskytuje informace sdělovacím prostředkům a zajišťuje průzkumné a dokumentační práce většího rozsahu (letecká pozorování, snímkování a podobně). Ústřední povodňovou komisi zřizuje vláda, která též schvaluje její statut. Předsedou Ústřední povodňové komise je ministr životního prostředí a místopředsedou ministr vnitra. Ústřední povodňová komise řídí, kontroluje, koordinuje a v případě potřeby ukládá v celém rozsahu řízení ochrany před povodněmi

⁵⁾ Zákon č. 254/2001 Sb., Zákon o vodách. §77

v době povodně ohrožující rozsáhlá území, pokud povodňové komise krajů vlastními silami a prostředky nestačí činit potřebná opatření. V rámci plnění úkolů při ochraně před povodněmi informuje o průběhu a důsledcích povodní vládu. Koordinuje a kontroluje činnost povodňových komisí krajů, vede záznamy v povodňové knize.⁶⁾

Povodňové orgány krajů

Hejtman kraje zřizuje povodňovou komisi kraje a je jejím předsedou. Další členy komise jmenuje její předseda z řad zaměstnanců kraje zařazených do krajského úřadu, příslušných správců povodí a zástupců orgánů a právnických osob, které jsou způsobilé k provádění opatření, popřípadě pomoci při ochraně před povodněmi. Povodňový orgán kraje je podřízen ústřednímu povodňovému orgánu. Mezi jejich povinnosti patří mimo jiné organizování, řízení a koordinace opatření na ochranu před povodněmi podle povodňových plánů, řídí a koordinují opatření prováděná povodňovými orgány obcí s rozšířenou působností, vyhlášují a odvolávají stupně povodňové aktivity v rámci územní působnosti, řídí ve svém správním obvodu ovlivňování odtokových poměrů manipulacemi na vodních dílech v rámci manipulačních řádů; nařizují mimořádné manipulace na těchto vodních dílech nad rámec schváleného manipulačního řádu po projednání s dotčenými povodňovými orgány obcí s rozšířenou působností ve svém správním obvodu, s příslušnými správci povodí a s povodňovými orgány krajů, jejichž správní obvody mohou být touto mimořádnou manipulací ovlivněny.

Rovněž také posuzují vliv zabezpečovacích prací na vodních tocích a vodních dílech na odtokový režim po projednání se správci vodních toků a vodních děl, které jimi mohou být dotčeny, a koordinují jejich provádění, zpracovávají souhrnnou hodnotící zprávu o povodni včetně analýzy rozsahu a výše povodňových škod a účelnosti provedených opatření, vedou záznamy v povodňové knize a využívají pro řízení záchranných prací, pro jejich koordinaci se složkami integrovaného záchranného systému a pro spojení s místy záchranných prací příslušné operační a informační středisko Hasičského záchranného sboru České republiky.⁷⁾

⁶⁾ Zákon č. 254/2001 Sb., Zákon o vodách, § 81

⁷⁾ Zákon č. 254/2001 Sb., Zákon o vodách, § 80

Povodňové orgány obcí s rozšířenou působností

Starosta obce s rozšířenou působností zřizuje povodňovou komisi obce s rozšířenou působností a je jejím předsedou. Další členy komise jmenuje ze zaměstnanců obce s rozšířenou působností zařazených do obecního úřadu a zástupců orgánů a právnických osob, které jsou způsobilé k provádění opatření, popřípadě pomoci při ochraně před povodněmi. Povodňový orgán obce s rozšířenou působností je podřízen povodňovému orgánu kraje. Tyto orgány mají ve svých povinnostech mimo jiné i organizování a řízení hlásné povodňové služby na území v správním obvodu obce s rozšířenou působností, informují o nebezpečí a průběhu povodně povodňové orgány sousedních obcí s rozšířenou působností, příslušné správce povodí a Český hydrometeorologický ústav a Hasičský záchranný sbor České republiky, organizují, řídí, koordinují a ukládají opatření na ochranu před povodněmi podle povodňových plánů, řídí a koordinují opatření prováděná povodňovými orgány obcí a v případě potřeby vyžadují od orgánů, právnických a fyzických osob osobní a věcnou pomoc. Dále vyhláší a odvolávají stupně povodňové aktivity v rámci územní působnosti, využívají pro řízení záchranných prací, pro jejich koordinaci se složkami integrovaného záchranného systému a pro spojení s místy záchranných prací operační středisko Hasičského záchranného sboru České republiky, v nutných případech, pokud není svolána povodňová komise kraje, nařizují po dohodě se správou povodí mimořádné manipulace na vodních dílech nad rámec schválených manipulačních řádů s možným dosahem v rámci správního obvodu obce s rozšířenou působností. V případě nebezpečí z prodlení vyžadují výpomoc ozbrojených sil České republiky nad rámec sil a prostředků vymezených v povodňových plánech, spolupracují v době povodně s povodňovými orgány obcí při zajišťování hygienické a zdravotnické péče, organizují náhradní zásobování, dopravu a další povodňové narušené funkce v území.⁸⁾

⁸⁾ Zákon č. 254/2001 Sb., Zákon o vodách. § 79

Povodňové orgány obcí

Obecní rada může k plnění úkolů při ochraně před povodněmi, je-li v jejich územních obvodech možnost povodní, zřídit povodňovou komisi, jinak tuto činnost zajišťuje obecní rada. Předsedou povodňové komise obce je starosta obce. Další členy komise jmenuje z členů obecního zastupitelstva a z fyzických a právnických osob, které jsou způsobilé k provádění opatření, popřípadě pomoci při ochraně před povodněmi. Povodňové orgány obcí jsou podřízeny povodňovému orgánu obce s rozšířenou působností. Při své činnosti potvrzují soulad věcné a grafické části povodňových plánů vlastníků (uživatelů) pozemků a staveb, pokud se nacházejí v záplavovém území nebo zhoršují průběh povodně, s povodňovým plánem obce, zpracovávají povodňový plán obce a předkládají jej k odbornému stanovisku správci povodí, v případě drobných vodních toků správci těchto vodních toků, provádějí povodňové prohlídky, zajišťují pracovní síly a věcné prostředky na provádění záchranných prací a zabezpečení náhradních funkcí v území. V neposlední řadě prověřují připravenost účastníků ochrany podle povodňových plánů, organizují a zabezpečují hláskou povodňovou službu a hlídkovou službu, zabezpečují varování právnických a fyzických osob v územním obvodu obce s využitím jednotného systému varování. Organizují, řídí, koordinují a ukládají opatření na ochranu před povodněmi podle povodňových plánů a v případě potřeby vyžadují od orgánů, právnických a fyzických osob osobní a věcnou pomoc, zabezpečují evakuaci a návrat, dočasné ubytování a stravování evakuovaných občanů, zajišťují další záchranné práce. Dále zajišťují v době povodně nutnou hygienickou a zdravotnickou péči, organizují náhradní zásobování, dopravu a další povodní narušené funkce v území, provádějí prohlídky po povodni, zjišťují rozsah a výši povodňových škod, zjišťují účelnost provedených opatření a podávají zprávu o povodni povodňovému orgánu obce s rozšířenou působností.⁹⁾

⁹⁾ Zákon č. 254/2001 Sb., Zákon o vodách. § 78

Povodně

Pokud se budeme zabývat pojmem povodeň, je třeba ho přesněji specifikovat, neboť podle řady autorů lze vysledovat na tento pojem více názorů. Snad nejobecněji je popsán pojem povodeň N. Barberem: „voda stoupne nad svou normální úroveň a zaplaví půdu, která obvykle není pod vodou.“¹⁰⁾

R. Brázdil ve svých textech pak uvádí povodeň v čase dle normy ČSN z roku 1983 jako: „ fázi hydrologického režimu vodního toku, která se může vícekrát opakovat v různých ročních obdobích, vyznačuje se náhlým obvykle krátkodobým zvětšením průtoků a vodních stavů.“¹¹⁾

J. T. Kozák pak nabízí pohled meteorologický: „ Povodeň je charakteristická přechodným vzestupem hladiny toku, způsobeným náhlým zvýšením průtoku nebo zmenšením průtočnosti koryta při výskytu ledových jevů nebo zvýšením průtoků vlivem spadlých intenzivních srážek nebo kombinací tání a dešťových srážek.“¹²⁾

Autoři J. Mesršmíd, J. Reidinger a M. Šulista pak ve své publikaci píší o: „ zaplavení území vodou z vodních toků a zaplavení způsobené protržením ochranných hrází“¹³⁾

Pro naše účely se pak jako nejvýstižnější jeví definice povodně ze zákona č. 254/2001 Sb. o vodách: „Povodněmi se pro účely tohoto zákona rozumí přechodné výrazné zvýšení hladiny vodních toků nebo jiných povrchových vod, při kterém voda již zaplavuje území mimo koryto vodního toku a může způsobit škody. Povodní je i stav, kdy voda může způsobit škody tím, že z určitého území nemůže dočasně přirozeným způsobem odtékat nebo její odtok je nedostatečný, případně dochází k zaplavení území při soustředěném odtoku srážkových vod. Povodeň může být způsobena přírodními jevy, zejména táním, dešťovými srážkami nebo chodem ledů (přirozená povodeň), nebo jinými vlivy, zejména poruchou vodního díla, která může vést až k jeho havárii (protržení) nebo nouzovým řešením kritické situace na vodním díle (zvláštní povodeň).“¹⁴⁾

¹⁰⁾ BARBER, N. *Požáry a povodně*. 2003, s. 9

¹¹⁾ BRÁZDIL, R. et al. *Historické a současné povodně v České republice.*, 2005., s. 11

¹²⁾ KOZÁK, J.T. et al. *Povodně v Českých zemích*. 2007, s.17

¹³⁾ MESRŠMÍD, J.- REIDINGER, J.- ŠULISTA, M. *Povodně. Co dělat a jak minimalizovat škody*. 1998, s. 6

¹⁴⁾ Zákon č. 254/2001 Sb., Zákon o vodách. §64 odst.1

Druhy povodní

R. Brázdil píše o povodních dešťových, sněhových a smíšených. Dešťová vzniká přívalem dešťových srážek, sněhovou zapříčiňuje tání sněhu a smíšená pak je kombinací těchto dvou. Popisuje i ledové povodně způsobené dočasným zmenšením průtočností koryta ledovou zácpou. Dešťové povodně pak dále dělí na ty, jež vznikly z trvalých a vícedenních srážek a na ty, které způsobily přívalové srážky s krátkou dobou trvání, ale velkou intenzitou. Za specifické povodně pokládá ty, jež nemají přímou vazbu na meteorologickou situaci, jako je například ucpání mostních otvorů nebo koryta s průtočnými překážkami (kamení, dřevo, keře).¹⁵⁾

T. Vlasák v literatuře týkající se povodní na Lužnici rozlišuje jejich zimní a letní typ. Oba typy pak ještě dělí na povodeň s průtokovým maximem na povodeň ze střední a horní části povodí a na povodeň s průtokovým maximem z dolní části povodí.¹⁶⁾

J. T. Kozák však upozorňuje na skutečnost, že meteorologický slovník termíny letní a zimní povodeň nezná. Rozlišuje pouze povodně dešťové, které jsou následkem intenzivních dešťů a povodně bleskové. Největší nebezpečí pak hrozí, dojde-li ke kombinaci obou mechanismů různých srážek.¹⁷⁾

Zákon o vodách č. 254/2001 Sb. rozeznává přirozenou povodeň, způsobenou táním sněhu, dešťovými srážkami a zvláštní povodeň, která může být vyústěním kritické situace na vodním díle.

Povodeň začíná vyhlášením druhého nebo třetího stupně povodňové aktivity a končí odvoláním třetího stupně povodňové aktivity, není-li v době odvolání třetího stupně povodňové aktivity vyhlášen druhý stupeň povodňové aktivity. V tom případě končí povodeň odvoláním druhého stupně povodňové aktivity. Povodní je rovněž situace, při níž nebyl vyhlášen druhý nebo třetí stupeň povodňové aktivity, ale stav nebo průtok vody v příslušném profilu nebo srážka dosáhla směrodatné úrovně pro některý z těchto stupňů povodňové aktivity podle povodňového plánu příslušného územního celku.

¹⁵⁾ BRÁZDIL, R. et al. *Historické a současné povodně v České republice.*, 2005., s. 12

¹⁶⁾ VLASÁK, T. Povodňové režimy Otavy a Lužnice. In: *Změny v krajině a povodňové riziko*, 2007, s.110-111

¹⁷⁾ KOZÁK, J.T. et al. *Povodně v Českých zemích*. 2007, s.17

Pochybnosti o tom, zda v určitém území a v určitém čase byla povodeň, rozhoduje, je-li splněna některá z těchto podmínek, vodoprávní úřad.

Za nebezpečí povodně se považují situace zejména při dosažení stanoveného limitu vodního stavu nebo průtoku ve vodním toku a jeho stoupající tendenci, nebo déletrvající vydatné dešťové srážky, popřípadě prognózy nebezpečí intenzivních dešťových srážek, očekávaná náhlá tání, nebezpečný chod ledů nebo vznik nebezpečných ledových zácep a nápěchů, nebo vznik mimořádné situace na vodním díle, kdy hrozí nebezpečí jeho poruchy.¹⁸⁾

Ochrana před povodněmi a povodňová opatření

Ochranou před povodněmi se rozumí činnosti a opatření k předcházení a zvládnutí povodňového rizika v ohroženém území. Zajišťuje se systematickou prevencí a operativními opatřeními. Operativní opatření jsou zabezpečována podle povodňových plánů a při vyhlášení krizového stavu podle krizových plánů

Povodňová opatření jsou přípravná opatření, opatření prováděná při nebezpečí povodně, za povodně.

Přípravná opatření jsou

- a) stanovení záplavových území,
- b) vymezení směrodatných limitů stupňů povodňové aktivity,
- c) povodňové plány,
- d) povodňové prohlídky,
- e) příprava předpovědní a hlásné povodňové služby,
- f) organizační a technická příprava,
- g) vytváření hmotných povodňových rezerv,
- h) příprava účastníků povodňové ochrany.

Opatření při nebezpečí povodně a za povodně jsou:

- a) činnost předpovědní povodňové služby,
- b) činnost hlásné povodňové služby,
- c) varování při nebezpečí povodně,

¹⁸⁾ Zákon č. 254/2001 Sb., Zákon o vodách, §64 odst. 2,3

- d) zřízení a činnost hlídkové služby,
- e) vyklizení záplavových území,
- f) řízené ovlivňování odtokových poměrů,
- g) povodňové zabezpečovací práce,
- h) povodňové záchranné práce,
- i) zabezpečení náhradních funkcí a služeb v území zasaženém povodní.¹⁹⁾

Záplavová území

Záplavová území jsou administrativně určená území, která mohou být při výskytu přirozené povodně zaplavena vodou. Jejich rozsah je povinen stanovit na návrh správce vodního toku vodoprávní úřad. Vodoprávní úřad může uložit správci vodního toku povinnost zpracovat a předložit takový návrh v souladu s plány hlavních povodí a s plány oblastí povodí.²⁰⁾

V aktivní zóně záplavových území se nesmí stavět ani povolovat stavby s výjimkou vodních děl pro úpravu vodního toku, opatření na ochranu před povodněmi, nezbytných staveb dopravní a technické infrastruktury aj. Mimo aktivní zónu v záplavovém území mohou být vodoprávním úřadem stanoveny omezující podmínky pro využívání území. Explicitní zákaz výstavby v záplavovém území zákon neobsahuje.²¹⁾

Stupně povodňové aktivity

Stupni povodňové aktivity se pro účely tohoto zákona rozumí míra povodňového nebezpečí vázaná na směrodatné limity, jimiž jsou zpravidla vodní stavy nebo průtoky v hlásných profilech na vodních tocích, popřípadě na mezní nebo kritické hodnoty jiného jevu uvedené v příslušném povodňovém plánu.

- první stupeň (**stav bdělosti**) nastává při nebezpečí přirozené povodně a zaniká, pominou-li příčiny takového nebezpečí; vyžaduje věnovat zvýšenou pozornost vodnímu toku nebo jinému zdroji povodňového nebezpečí, zahajuje činnost hlásná a hlídková služba; na vodních dílech nastává tento stav při dosažení

¹⁹⁾ Zákon č. 254/2001 Sb., Zákon o vodách, §§ 63,65

²⁰⁾ Zákon č. 254/2001 Sb., Zákon o vodách, § 66

²¹⁾ Čamrová L., Jílková, J. a kol., *Povodně jako průřezový problém státní politiky*. 2004. s. 21

mezních hodnot sledovaných jevů a skutečností z hlediska bezpečnosti díla nebo při zjištění mimořádných okolností, jež by mohly vést ke vzniku zvláštní povodně,

- druhý stupeň (**stav pohotovosti**) se vyhláší v případě, že nebezpečí přirozené povodně přerůstá v povodeň; vyhláší se také při překročení mezních hodnot sledovaných jevů a skutečností na vodním díle z hlediska jeho bezpečnosti; aktivizují se povodňové orgány a další účastníci ochrany před povodněmi, uvádějí se do pohotovosti prostředky na zabezpečovací práce, provádějí se opatření ke zmírnění průběhu povodně podle povodňového plánu,
- třetí stupeň (**stav ohrožení**) se vyhláší při nebezpečí vzniku škod většího rozsahu, ohrožení životů a majetku v záplavovém území; vyhláší se také při dosažení kritických hodnot sledovaných jevů a skutečností na vodním díle z hlediska jeho bezpečnosti současně se zahájením nouzových opatření; provádějí se zabezpečovací a podle potřeby záchranné práce nebo evakuace.

Druhý a třetí stupeň povodňové aktivity vyhláší a odvolávají ve svém územním obvodu povodňové orgány. Podkladem je dosažení nebo předpověď dosažení směrodatného limitu hladin nebo průtoků stanovených v povodňových plánech, zpráva předpovědní nebo hlásné povodňové služby, doporučení správce vodního toku, oznámení vlastníka vodního díla, případně další skutečnosti charakterizující míru povodňového nebezpečí. O vyhlášení a odvolání povodňové aktivity je povodňový orgán povinen informovat subjekty uvedené v povodňovém plánu a vyšší povodňový orgán.²²⁾

Povodňové plány

Povodňovými plány se rozumějí dokumenty, které obsahují způsob zajištění včasných a spolehlivých informací o vývoji povodně, možnosti ovlivnění odtokového režimu, organizaci a přípravu zabezpečovacích prací; dále obsahují způsob zajištění včasné aktivizace povodňových orgánů, zabezpečení hlásné a hlídkové služby a ochrany objektů, přípravy a organizace záchranných prací a zajištění povodní narušených

²²⁾ Zákon č. 254/2001 Sb., Zákon o vodách. § 70

základních funkcí v objektech a v území a stanovené směrodatné limity stupňů povodňové aktivity.

Obsah povodňových plánů se dělí na

- věcnou část, která zahrnuje údaje potřebné pro zajištění ochrany před povodněmi určitého objektu, obce, povodí nebo jiného územního celku, směrodatné limity pro vyhlášení stupňů povodňové aktivity,
- organizační část, která obsahuje jmenné seznamy, adresy a způsob spojení účastníků ochrany před povodněmi, úkoly pro jednotlivé účastníky ochrany před povodněmi včetně organizace hlásné a hlídkové služby,
- grafickou část, která obsahuje zpravidla mapy nebo plány, na kterých jsou zakresleny zejména záplavová území, evakuační trasy a místa soustředění, hlásné profily, informační místa.

Povodňovými plány územních celků jsou

- a) povodňové plány obcí, které zpracovávají orgány obcí, v jejichž územních obvodech může dojít k povodni,
- b) povodňové plány správních obvodů obcí s rozšířenou působností, které zpracovávají obce s rozšířenou působností,
- c) povodňové plány správních obvodů krajů, které zpracovávají příslušné orgány krajů v přenesené působnosti ve spolupráci se správci povodí,
- d) Povodňový plán České republiky, který zpracovává Ministerstvo životního prostředí.

Pro stavby ohrožené povodněmi, které se nacházejí v záplavovém území nebo mohou zhoršit průběh povodně, zpracovávají povodňové plány pro svou potřebu a pro součinnost s povodňovým orgánem obce jejich vlastníci. V pochybnostech o rozsahu této povinnosti nebo o tom, které stavby mohou zhoršit průběh povodně, rozhodne k návrhu jejich vlastníků vodoprávní úřad.

Vodoprávní úřad může uložit povinnost zpracovat povodňový plán vlastníkům pozemků, které se nacházejí v záplavových územích, je-li to třeba s ohledem na způsob jejich užívání.

U povodňových plánů územních celků zpracovatelé každoročně prověřují jejich aktuálnost zpravidla před obdobím jarního tání a toto prověření dokladují. Ostatní

povodňové plány zpracovatelé přezkoumávají při podstatných změnách podmínek, za nichž byly zpracovány. Pokud z přezkoumání vyplyne potřeba úpravy nebo doplnění povodňového plánu, učiní tak zpracovatelé neprodleně.

Věcnou a grafickou část povodňového plánu územních celků a jeho změny zpracovatelé předkládají nadřízenému povodňovému orgánu k potvrzení souladu s povodňovým plánem vyšší úrovně. U povodňových plánů pozemků a staveb potvrzuje soulad povodňový orgán obce. Potvrzením souladu se stává věcná a grafická část povodňového plánu závaznou. Organizační část povodňového plánu zpracovatelé průběžně upravují a poskytují dotčeným povodňovým orgánům a účastníkům řízení ochrany před povodněmi k využití.²³⁾

Povodňové prohlídky

Povodňovými prohlídkami se zjišťuje, zda na vodních tocích, vodních dílech a v záplavových územích, popřípadě na objektech nebo zařízeních ležících v těchto územích nejsou ohroženy závadami, které by mohly zvýšit nebezpečí povodně nebo její škodlivé následky. Povodňové prohlídky organizují a provádějí povodňové orgány podle povodňových plánů, a to minimálně jednou za rok.

Povodňové orgány pokud shledají nedostatky, mohou na základě povodňové prohlídky vyzvat vlastníky pozemků, staveb a zařízení v záplavovém území k odstranění předmětů a zařízení, které mohou způsobit zhoršení odtokových poměrů nebo ucpání koryta níže po toku.²⁴⁾

Předpovědní a hlásná povodňová služba

Předpovědní povodňová služba informuje povodňové orgány, popřípadě další účastníky ochrany před povodněmi, o možnosti vzniku povodně a o dalším nebezpečném vývoji, o hydrometeorologických prvcích charakterizujících vznik a vývoj povodně, zejména o srážkách, vodních stavech a průtocích ve vybraných profilech. Tuto

²³⁾ Zákon č. 254/2001 Sb., Zákon o vodách. § 71

²⁴⁾ Zákon č. 254/2001 Sb., Zákon o vodách. § 72

službu zabezpečuje Český hydrometeorologický ústav ve spolupráci se správcem povodí.

Hlásná povodňová služba zabezpečuje informace povodňovým orgánům pro varování obyvatelstva v místě očekávané povodně a v místech ležících níže na vodním toku, informuje povodňové orgány a účastníky ochrany před povodněmi o vývoji povodňové situace a předává zprávy a hlášení potřebná k jejímu vyhodnocování a k řízení opatření na ochranu před povodněmi. Hlásnou povodňovou službu organizují povodňové orgány obcí a povodňové orgány pro správní obvody obcí s rozšířenou působností a podílejí se na ní ostatní účastníci ochrany před povodněmi. K zabezpečení hlásné povodňové služby organizují povodňové orgány obcí v případě potřeby hlídkovou službu.

Vlastníci vodních děl vzdouvajících vodu oznamují nebezpečí zvláštní povodně příslušným povodňovým orgánům, Hasičskému záchrannému sboru České republiky a v případě nebezpečí z prodlení varují bezprostředně ohrožené fyzické a právnické osoby. Osoby, které zajišťují telekomunikační služby, jsou povinny přednostně zabezpečovat komunikaci zpráv a hlášení předpovědní a hlásné povodňové služby.²⁵⁾

Povodňové záchranné práce

Za povodňové záchranné práce lze považovat technická a organizační opatření prováděná za povodně v bezprostředně ohrožených nebo již zaplavených územích k záchraně životů a majetku, zejména ochrana a evakuace obyvatelstva z těchto území, péče o ně po nezbytně nutnou dobu, zachraňování majetku a jeho přemístění mimo ohrožené území.

Záchranné práce v případech, kdy jsou ohroženy lidské životy, veřejný život nebo hospodářské zájmy jako doprava, zásobování, spoje, zdravotnictví, zajišťují povodňové orgány.²⁶⁾

²⁵⁾ Zákon č. 254/2001 Sb., Zákon o vodách, § 73

²⁶⁾ Zákon č. 254/2001 Sb., Zákon o vodách, § 74

Povodňové zabezpečovací práce

Povodňovými zabezpečovacími pracemi jsou technická opatření prováděná při nebezpečí povodně a za povodně ke zmírnění průběhu povodně a jejích škodlivých následků. Povodňové zabezpečovací práce jsou například odstraňování překážek ve vodním toku a v profilu objektů (propustky, mosty) znemožňujících plynulý odtok vody, ochrana koryta a břehů proti narušování povodňovým průtokem a zajišťování břehových nádrží, opatření proti přelití nebo protržení ochranných hrází, instalace protipovodňových zábran, opatření k omezení znečištění vody.

Povodňové zabezpečovací práce zajišťují správci vodních toků na vodních tocích a vlastníci dotčených objektů, případně další subjekty podle povodňových plánů nebo na příkaz povodňových orgánů. Zabezpečovací práce, které mohou ovlivnit odtokové podmínky a průběh povodně, musí být koordinovány ve spolupráci s příslušným správcem povodí na celém vodním toku nebo v celém povodí.²⁷⁾

²⁷⁾ Zákon č. 254/2001 Sb., Zákon o vodách. § 75

1.1.2 Integrovaný záchranný systém (IZS)

IZS je určen pro koordinaci záchranných a likvidačních prací, dále při mimořádných událostech, a to včetně havárií a živelních pohrom. Naplňuje se tím ústavní právo občana na pomoc při ohrožení života nebo zdraví. Je to systém spolupráce a koordinace složek, orgánů státní správy a samosprávy, fyzických a právnických osob při společném provádění záchranných a likvidačních prací, tak aby „nikdo nebyl opomenut, kdo pomoci může, a vzájemně si nikdo z nich nepřekážel.

Myšlenka IZS vznikla zpočátku na základě usnesení vlády v roce 1993. Diametrální rozdíly ve zvládnutí dopadů povodní v roce 1997 na Moravě znamenaly zelenou pro princip IZS a ustanovení Hasičského záchranného sboru ČR jako gestora IZS. Vše bylo završeno v roce 2000 schválením zákona o IZS a HZS. IZS nelze chápat jako zhmotněnou instituci, úřad nebo právnickou osobu, je to systém práce a je součástí systému pro zajištění vnitřní bezpečnosti státu. Výjimkou se stala v roce 2004 *technická centra tísňového volání*, což jsou moderně vybavená centra pro příjem a distribuci tísňových volání na jednotné evropské číslo 112. Jsou to centra, která jsou relativně autonomní součástí HZS krajů, které je personálně i materiálně zabezpečují. Zákon o IZS je využíván pouze v těch případech, kde je nutná současná spolupráce více složek IZS.²⁸⁾

IZS podle zákona č. 239/2000 Sb. dělíme na **základní složky**, jimiž jsou hasičský záchranný sbor ČR a jednotky požární ochrany zařazené v plošném pokrytí území kraje, zdravotnická záchranná služba a Policie ČR.²⁹⁾ Uvedené jednotky jsou schopny rychle a nepřetržitě zasahovat, mají celoplošnou působnost na území státu a obsluhují linku tísňového volání.

Dále jsou do systému IZS zařazeny tzv. **ostatní složky**, což jsou vyčleněné síly a prostředky ozbrojených sil, ostatní ozbrojené bezpečnostní sbory, ostatní záchranné sbory, orgány ochrany veřejného zdraví, havarijní, pohotovostní, odborné a jiné služby,

²⁸⁾ HRIVNÁK, J. et al. *Metody a nástroje řešení krizových situací*. 2009. s. 31-33

²⁹⁾ Zákon č. 239/2000 Sb., o IZS. § 4

zařízení civilní ochrany, neziskové organizace a sdružení občanů, která lze využít k záchranným a likvidačním pracím. Ostatní složky integrovaného záchranného systému poskytují při záchranných a likvidačních pracích plánovanou pomoc na vyžádání. V době krizových stavů se stávají ostatními složkami integrovaného záchranného systému také odborná zdravotnická zařízení na úrovni fakulturních nemocnic pro poskytování specializované péče obyvatelstvu.³⁰⁾ Zařazením složky do IZS se nemění její právní subjektivita a s tím související věci, ale musí se pořídít zásadám koordinace při společném zásahu

Stupně poplachu IZS

Stupeň poplachu předurčuje potřebu sil a prostředků pro záchranné a likvidační práce v závislosti na rozsahu a druhu mimořádné události a také na úrovni koordinace složek při společném zásahu.

V rámci integrovaného záchranného systému se vyhláší čtyři stupně poplachu. Čtvrtý stupeň, který je označen jako zvláštní, je stupněm nejvyšším.

Potřebný stupeň poplachu vyhláší pro jedno místo zásahu velitel zásahu nebo operační a informační středisko při prvotním povolávání složek na místo zásahu. Operační a informační středisko může vyhlásit stupeň poplachu pro určité území postižené mimořádnou událostí, pokud je na něm více jak jedno místo zásahu.

První stupeň poplachu je vyhlášován v případě, že mimořádná událost ohrožuje jednotlivé osoby, jednotlivý objekt nebo jeho část, s výjimkou objektu, kde jsou složité podmínky pro zásah, jednotlivé dopravní prostředky osobní nebo nákladní dopravy nebo plochy území do 500 m², nebo záchranné a likvidační práce provádí základní složky, které není nutno při společném zásahu nepřetržitě koordinovat.

Druhý stupeň poplachu je vyhlášován v případě, že mimořádná událost ohrožuje nejvýše 100 osob, více jak jeden objekt se složitými podmínkami pro zásah, jednotlivé prostředky hromadné dopravy osob, cenný chov zvířat nebo plochy území do 10 000 m², záchranné a likvidační práce provádí základní a ostatní složky z kraje, kde

³⁰⁾ Zákon č. 239/2000 Sb., o IZS. § 4

mimořádná událost probíhá, nebo je nutné nepřetržitě koordinovat složky velitelem zásahu při společném zásahu.

Třetí stupeň poplachu je vyhlášen v případě, že mimořádná událost ohrožuje více jak 100 a nejvýše 1000 osob, část obce nebo areálu podniku, soupravy železniční přepravy, několik chovů hospodářských zvířat, plochy území do 1 km², povodí řek, produktovody, jde o hromadnou havárii v silniční dopravě nebo o havárii v letecké dopravě, nebo záchranné a likvidační práce provádí základní a ostatní složky nebo se využívají síly a prostředky z jiných krajů, nebo je nutné složky při společném zásahu v místě zásahu koordinovat velitelem zásahu za pomoci štábu velitele zásahu a místo zásahu rozdělit na sektory a úseky.

Zvláštní stupeň poplachu je vyhlášen v případě, že mimořádná událost ohrožuje více jak 1000 osob, celé obce nebo plochy území nad 1 km², záchranné a likvidační práce provádí základní a ostatní složky včetně využití sil a prostředků z jiných krajů, popřípadě je nutno použít pomoc podle §22 zákona nebo zahraniční pomoci, je nutné složky při společném zásahu v místě zásahu koordinovat velitelem zásahu za pomoci štábu velitele zásahu a místo zásahu rozdělit na sektory a úseky, nebo společný zásah složek vyžaduje koordinaci na strategické úrovni. O vyhlášení tohoto stupně informuje OPIS IZS obligatorně hejtmána a informuje generální ředitelství.³¹⁾

Operační a informační střediska IZS (OPIS IZS)

Úlohu OPIS IZS plní operační a informační střediska hasičských záchranných sborů krajů. Jsou fyzicky ve všech krajských městech a zatím i ve většině okresů, kde se však postupně ruší nebo se slučují do sektorů. Mají funkce koordinujících operačně komunikujících prvků. Dále jsou vedle OPIS IZS v krajských městech zřízena technická centra tísňového volání (TCTV), která jsou určená k přijímání tísňového volání jednotného evropského čísla 112. Vybavení těchto center umožňuje technicky předat tato volání všem základním složkám IZS.³²⁾

³¹⁾ Vyhláška č. 328/2001 Sb. § 20-24.

³²⁾ HRIVNÁK, J. et al. *Metody a nástroje řešení krizových situací*. 2009. s. 37-38.

Nasazování složek IZS dle poplachového plánu IZS

Podle typu mimořádné události probíhá nasazení složek IZS, vhodným výběrem složek IZS z poplachového plánu IZS. Jde vlastně o to vybrat k určitému typu mimořádné události ty složky, které mají schopnost či vybavení u konkrétní mimořádné události zasáhnout. Poplachové plány IZS jsou v podstatě seznamy disponibilních sil a prostředků složek IZS a jejich schopností. Dále obsahují potřebné informace, jako jsou např. kontaktní údaje a časové limity, důležité pro jejich povolávání.³³⁾

Povinnosti právnických a podnikajících fyzických osob vyplývající ze zákona o IZS

Mezi aktivní povinnosti patří účast při zásahu a plnění určitých povinností vůči svým zaměstnancům. Jako pasivní povinnosti lze označit zejména omezení, která jsou vázána k oblasti ochrany obyvatelstva a patří mezi ně např. strpět evakuaci, vstup na své pozemky nebo do objektů a jiná majetková omezení. Dále je na místě zmínit povinnost poskytnout údaje pro plánovací účely. Mezi základní povinnosti patří poskytnutí osobní nebo věcné pomoci na výzvu velitele zásahu, starosty obce, případně OPIS IZS. Pokud je tato osoba.³⁴⁾

Úrovně řízení při mimořádné události

Úrovně řízení při mimořádné události rozlišujeme podle toho, kdo při této mimořádné události provádí vlastní koordinaci záchranných a likvidačních prací. Hovoříme o následujících úrovních řízení. Taktické, kterou koordinuje velitel zásahu, operační, kterou koordinuje operační středisko (některé ze základních složek IZS) a strategické, kdy koordinaci má na starosti starosta ORP, hejtman kraje nebo Ministerstvo vnitra (MV-GŘ HZS ČR).³⁵⁾

Havarijní plán kraje

Havarijní plán kraje se zpracovává pro řešení mimořádných událostí, které vyžadují vyhlášení třetího nebo zvláštního stupně poplachu³⁶⁾

³³⁾ HRIVNÁK, J. et al. *Metody a nástroje řešení krizových situací*. 2009. s. 39.

³⁴⁾ HRIVNÁK, J. et al. *Metody a nástroje řešení krizových situací*. 2009. s. 43.

³⁵⁾ HRIVNÁK, J. et al. *Metody a nástroje řešení krizových situací*. 2009. s. 40.

³⁶⁾ Vyhláška č. 328/2001 Sb. § 25.

Havarijní plány patří mezi dokumentaci IZS. Další dokumentace IZS je tvořena dohodami o poskytnutí pomoci, dokumentací o společných záchranných a likvidačních pracích a statistickými přehledy, dokumentací o společném školení, instruktážích a cvičení složek IZS, typovými činnostmi složek IZS při společném zásahu a územně příslušným poplachovým plánem. Havarijní plány kraje a vnější havarijní plány obsahují informativní část, která obsahuje popis území a analýzu rizik. Analýza rizik je nejdůležitější součástí a bez jejího kvalitního zpracování nemůže být havarijní plán kvalitní. Dále operativní část, kdy v podstatě můžeme uvést, zde se jedná o konkrétně rozpracovaný poplachový plán IZS a plány konkrétních činností.³⁷⁾

Komunikace v IZS

J. Hrivnák vyčísluje nákladem cca 100 mil. Kč, kdy byla provedena realizace projektu, který umožňuje státním orgánům, samosprávným orgánům a složkám přístup do účelové telekomunikační sítě Ministerstva vnitra, pokud to vyžaduje potřeba krizové komunikace nebo příprava na MU. Připojování pracovišť HZS ČR na telekomunikační síť Ministerstva vnitra probíhá od roku 2001 a v současné době je připojeno cca 250 pracovišť HZS ČR. Tato technologie usnadňuje propojení OPIS IZS, telefonních center tísňového volání 112 a rádiové sítě PEGAS.

Síť radiotelefonů PEGAS, představuje státem zajištěnou celoplošnou síť radiotelefonů pro základní složky IZS. Tato síť nahrazuje používané vysílačky různých výrobců, které nebyly přes svou technickou dokonalost vzájemně kompatibilní. Je zde tedy systém MATRA-PEGAS, který je založen na technologii TETRA. Z technického infrastrukturního hlediska byla síť dokončena s 95% pokrytím území, přičemž koncové terminály byly téměř plně distribuovány v Policii ČR. Policie ČR využívá již tuto síť pro bezpečnostní účely v oblasti hlasových služeb, přičemž začala využívat i datové přenosy umožňující vstup do databází. Z hlediska komunikace složek IZS byly vyčleněny otevřené kanály s celoregionálním pokrytím. Dodávky koncových zařízení byly realizovány pro vybavení HZS ČR a ZZS v jednotlivých krajích. Interní předpisy stanovují optimalizační pravidla využívání sítě PEGAS základními složkami IZS.

³⁷⁾ HRIVNÁK, J. et al. *Metody a nástroje řešení krizových situací*. 2009. s. 45.

Na základě rozhodnutí upustit od technologie oddělených telefonních ústředěn zajišťujících přednostní spojení orgánů státní správy v době krizových stavů, muselo být zvoleno náhradní, pokud možno kvalitnější a praktické řešení. Výsledkem bylo zadání veřejné zakázky, kterou vyhrál operátor EUROTEL, a.s., který za symbolickou cenu vybavil veřejnou správu duálními krizovými telefony Siemens. Princip je takový, že telefon (resp. kombi SIM karta) obsahuje dvě čísla, z nichž jedno je číslo běžné (služební či soukromé) a druhé je tzv. krizové číslo, které je v době krizových stavů možností spojení i finančně zvýhodněno. Bylo distribuováno cca 19 tis. kusů krizových mobilních telefonů do oblasti veřejné správy, a to až na nejnižší úrovni.

V souvislosti se vstupem do Evropské unie bylo zavedeno jednotné evropské číslo tísňového volání na bezplatnou linku 112. V našich podmínkách byla přijata ta varianta, kdy současně byly zachovány tradiční linky tísňového volání (150, 155, 158, 156). Odbavování tísňového volání čísla 112 probíhá při všech OPIS IZS krajů, kde byla v souladu s usnesením vlády č. 391/2000, ve znění usnesení vlády č. 350/2002, vybudována *technická centra tísňového volání*. Současně je díky použité moderní technologii možné odbavovat také příjem tísňového čísla 150. Příjem hovorů probíhá v češtině, němčině a angličtině a jsou k dispozici i datové údaje o volajícím (např. číslo volajícího, poloha mobilního telefonu). Datové přenosy zatím využívá HZS ČR a Policie ČR. ZZS až na výjimky datové přenosy nevyužívá. TCTV 112 jsou vzájemně zálohovány, což zaručuje, že se člověk v tísni vždy dovolá a bude obsloužen. V průběhu kalendářního měsíce se na TCTV 112 odbaví cca 500 tis. tísňových hovorů. Laiky jsou TCTV často zaměňována za operační střediska, kterými však nejsou. Operátor TCTV nemůže nasazovat SAP, pouze přijímá, vyhodnocuje a tyto informace předá jednomu, dvěma nebo všem třem (současně) operačním střediskům základních složek IZS.³⁸⁾

Varování a vyrozumění

Varování je směřováno směrem k obyvatelstvu, které může být vzniklou situací dotčeno nebo ohroženo. Jedná se tedy o varování obyvatelstva v místě mimořádné události a na tom místě, kde se předpokládají účinky mimořádné události. Varování

³⁸⁾ HRIVNÁK, J. et al. *Metody a nástroje řešení krizových situací*. 2009. s. 49-50.

zabezpečuje HZS kraje a zajišťují ho obecní úřady. Formou varování obyvatelstva může být mluvené slovo, zvukový signál nebo jejich kombinace.

Vyrozumění je směřováno k uvědomění orgánů krizového řízení, právnických nebo fyzických osob a to v souladu s krizovým nebo havarijním plánem v souvislosti s nastalou či hrozící mimořádnou událostí.

Jednotný systém varování a vyrozumění je zabezpečen vyrozumívacími centry, telekomunikačními sítěmi a koncovými prvky varování a vyrozumění. Vyrozumívací centra jsou součástí operačních a informačních středisek integrovaného záchranného systému. Telekomunikační sítě slouží pro aktivaci koncových prvků varování a vyrozumění. Koncové prvky varování jsou technická zařízení schopná vydávat varovný signál – např. sirény. Může se jednat o sirény elektronické, elektrické rotační sirény a obecní rozhlas.

V případě vyrozumění se bude jednat zejména o mobilní telefony. Hasičský záchranný sbor umísťuje koncové prvky mimo jiné na území obcí s počtem obyvatel vyšším než 500 a v zónách havarijního plánování. Varovný signál „Všeobecná výstraha“ je vyhlášen kolísavým tónem sirény v délce 140 vteřin a může být vyhlášen třikrát za sebou v cca třiminutových intervalech.

Po varovném zvukovém signálu může následovat v případě použití elektronických sirén a obecních rozhlasů verbální informace podle charakteru mimořádné události.

Dalšími signály, které generují výše uvedené koncové prvky je kontrola funkčnosti sirény. Jde o nepřerušovaný zvuk bez kolísání, která se provádí každou první středu v měsíci a zpětná vazba je zajištěna prostřednictvím obecního úřadu dané obce. Dále zde může být signalizován požární poplach pro svolání jednotky požární ochrany, kdy se jedná o přerušovaný zvuk po dobu jedné minuty.

Vzhledem k tomu, že součástí varování obyvatelstva nemůže být pouze spuštění jednotného systému varování, následuje zcela logicky informace co se děje, kde se to děje a jak se má obyvatelstvo zachovat. Tyto informace jsou poskytovány HZS krajů neprodleně po aktivaci JSVV cestou veřejnoprávních médií ale třeba i místními rozhlasovými stanicemi.

Jednotný systém varování je v ČR budován od roku 1991. Systém tvoří síť poplachových sirén, které zabezpečují bezprostřední varování obyvatelstva, a dále pak soustava vyrozumívacích center, soustava dálkového vyrozumění (doprava signálu a informací mezi vyrozumívacími centry), soustava místního vyrozumění (infrastruktura pro ovládání poplachových sirén a vyrozumění osob). HZS ČR má rovněž právo vstoupit do sdělovacích prostředků a informovat obyvatelstvo prostřednictvím televize a rozhlasu.³⁹⁾

³⁹⁾ Vyhláška č. 380/2002 Sb. § 6-11

1.1.3 Krizové řízení

Zákon č. 240/2000 Sb. o krizovém řízení stanoví mimo jiné působnost a pravomoc státních orgánů a orgánů územních samosprávných celků při přípravě na krizové situace, které nesouvisejí se zajišťováním obrany České republiky před vnějším napadením a při jejich řešení.

Podle tohoto zákona je krizovou situací mimořádná událost, při níž je vyhlášen stav nebezpečí, nouzový stav, nebo stav ohrožení státu (krizové stavy). Vyhlášení konkrétního krizového stavu, doby trvání a pravomoci orgánů krizového řízení je možno specifikovat územně a časově.

Stav nebezpečí se může vyhlásit jako bezodkladné opatření, pokud jsou v případě povodňového ohrožení, ohroženy životy, zdraví, majetek nebo životní prostředí a není možné odvrátit ohrožení běžnou činností správních úřadů a složek integrovaného záchranného systému. Lze jej vyhlásit jen na nezbytně nutnou dobu s uvedením důvodů, a to pro celé území nebo jeho část. Rozhodnutí musí obsahovat krizová opatření a jejich rozsah.

Vyhláší ho hejtman a musí o tom informovat vládu, ministerstvo vnitra a sousední kraje, pokud mohou být situací dotčeny. Lze vyhlásit na dobu nejdéle 30 dnů a se souhlasem vlády lze tento stav prodloužit. Rozhodnutí musí být vyvěšeno na úřední desce krajského úřadu a úředních deskách příslušných obecních úřadů, dále jej lze zveřejnit pomocí hromadných sdělovacích prostředků nebo místními rozhlasly.⁴⁰⁾

Vláda může vyhlásit **nouzový stav** v případě živelních pohrom, ekologických nebo průmyslových havárií, nehod nebo jiného nebezpečí, které ve značném rozsahu ohrožují životy, zdraví nebo majetkové hodnoty anebo vnitřní pořádek a bezpečnost. Je-li nebezpečí z prodlení, může vyhlásit nouzový stav předseda vlády. Jeho rozhodnutí vláda do 24 hodin od vyhlášení schválí nebo zruší.

⁴⁰⁾ Zákon č. 240/2000Sb., Krizový zákon. § 3

Vláda o vyhlášení nouzového stavu neprodleně informuje Poslaneckou sněmovnu, která může vyhlášení zrušit. Za vyhlášení tohoto stavu, může vláda, na ohroženém území na nezbytně nutnou dobu a v nezbytně nutném rozsahu, omezit ústavní svobodu občanů. Je například oprávněna nařídít evakuaci osob a majetku z vymezeného území, zakázat vstup osob na vymezené území, rozhodnout o uložení pracovní povinnosti či povinnost poskytnout věcné prostředky k řešení krizové situace nebo rozhodnout o bezodkladném odstraňování staveb za účelem zmírnění veřejného ohrožení vyplývající z krizové situace.

Nouzový stav se může vyhlásit nejdéle na dobu 30 dnů. Uvedená doba se může prodloužit jen po předchozím souhlasu Poslanecké sněmovny. Nouzový stav končí uplynutím doby, na kterou byl vyhlášen, pokud vláda nebo Poslanecká sněmovna nerozhodnou o jeho zrušení před uplynutím této doby.⁴¹⁾

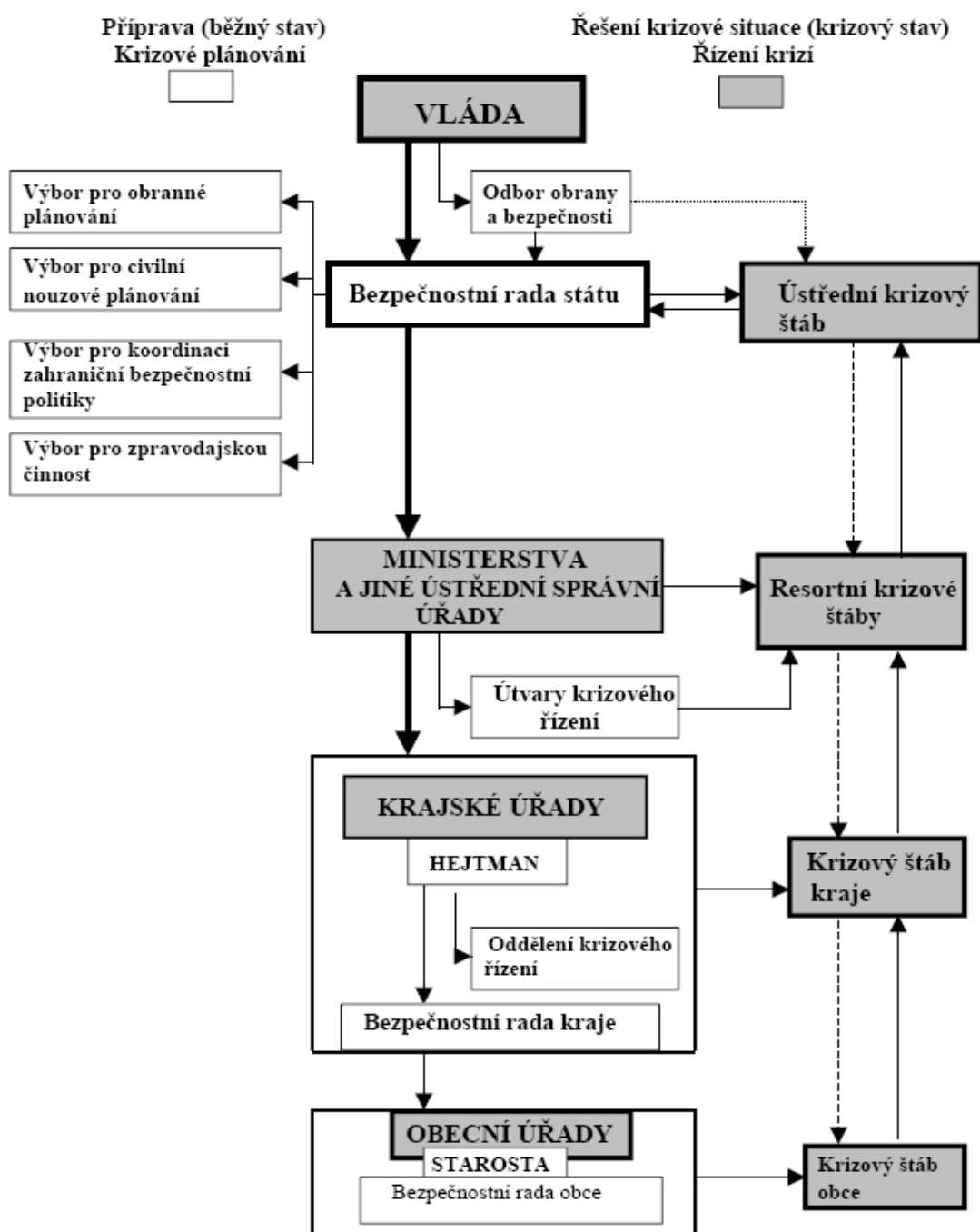
Parlament může na návrh vlády vyhlásit **stav ohrožení státu**, je-li bezprostředně ohrožena svrchovanost státu nebo územní celistvost státu anebo jeho demokratické základy.

K přijetí usnesení o vyhlášení stavu ohrožení státu je třeba souhlasu nadpoloviční většiny všech poslanců a souhlasu nadpoloviční většiny všech senátorů.⁴²⁾ Při vyhlášení může vláda nařídít mimo jiné např. omezení vstupu na území ČR osobám, které nejsou občany ČR, povinnost hlásit pobyt osob nebo omezit nošení střelných zbraní.

⁴¹⁾ Zákon č. 110/1998 Sb., Ústavní zákon o bezpečnosti ČR. Čl. 5,6

⁴²⁾ Zákon č. 110/1998 Sb., Ústavní zákon o bezpečnosti ČR. ČL. 7

Obr. č. 1 – Struktura orgánů krizového řízení

Zdroj: L. Čamrová, J. Jílková a kol., Povědně jako průřezový problém státní politiky, s.10

Obr. č. 2 – Obecná struktura krizového plánu

*) zpracovává ten orgán krizového řízení (organizace, instituce, právnická či fyzická osoba), které to určuje zákon nebo rozhodnutí správního úřadu

Zdroj: Čamrová, L., Jílková, J. a kol., Povodně jako průřezový problém státní politiky, s.13

1.1.4 Hospodářské opatření pro krizové stav (HOPKS)

Řeší systémové zajištění zdrojů pro řešení krizových stavů. Jde především o materiální zajištění

- nouzového hospodářství
- hospodářské mobilizace
- použití státních hmotných rezerv
- výstavby a údržby infrastruktury
- regulačního opatření

Systém nouzového hospodářství zabezpečuje, aby nezbytné dodávky pro uspokojení základních životních potřeb, podporu činnosti hasičských záchranných sborů a havarijních služeb, podporu výkonu státní správy probíhaly způsobem obvyklým pro období mimo krizové stavy.⁴³⁾

Systém hospodářské mobilizace je určen k zajištění potřebných věcných zdrojů pro ozbrojené síly a ozbrojené bezpečnostní sbory, které vyžadují za krizových situací vojenského charakteru od podnikatelské sféry v České republice. V poslední době je výroba hotových materiálních zdrojů v tomto systému nahrazována systémem opatření pro přípravu jejich výroby v objemech a termínech stanovených základními plánovacími dokumenty. Správní úřady v době mimo krizové stavy připravují a po vyhlášení krizového stavu přijímají organizační, materiální nebo finanční opatření pro zabezpečení nezbytné dodávky výrobků, prací a služeb, bez níž nelze zajistit překonání krizových stavů.

Použití státních hmotných rezerv se řídí dalším předpisem, zák. č. 97/1993 Sb., o působnosti státních hmotných rezerv: „Z hlediska účelu se státní hmotné rezervy člení na hmotné rezervy, mobilizační rezervy, pohotovostní zásoby a zásoby pro humanitární pomoc.

⁴³⁾ Zákon č. 241/2000Sb., Zákon o hospodářských opatřeních pro krizové stavy. § 10

Hmotné rezervy tvoří vybrané základní suroviny, materiály, polotovary a výrobky. Jsou určeny pro zajištění obranyschopnosti a obrany státu, pro odstraňování následků krizových situací a pro ochranu životně důležitých hospodářských zájmů státu.

Mobilizační rezervy tvoří vybrané základní suroviny, materiály, polotovary, výrobky, stroje a jiné majetkové hodnoty určené pro zajišťování mobilizačních dodávek.

Pohotovostní zásoby tvoří vybrané základní materiály a výrobky, určené k zajištění nezbytných dodávek pro podporu obyvatelstva, činnosti havarijních služeb a hasičských záchranných sborů po vyhlášení krizových stavů, v systému nouzového hospodářství, kterou nelze zajistit obvyklým způsobem.

Zásoby pro humanitární pomoc tvoří vybrané základní materiály a výrobky určené po vyhlášení krizových stavů k bezplatnému poskytnutí fyzické osobě vážně materiálně postižené. Tvorba státních hmotných rezerv je součástí krizových plánů.“

Výstavba a údržba infrastruktury - požadavky na výstavbu nových objektů infrastruktury k zajištění hospodářských opatření pro krizové stavy, jejichž výstavba má být hrazena z rozpočtové kapitoly Správy státních hmotných rezerv, uplatní ústřední správní úřad u Správy státních hmotných rezerv. Údržbu objektů infrastruktury zajišťuje správní úřad, který k nim má právo hospodaření.⁴⁴⁾

Regulační opatření slouží ke snížení spotřeby nedostatkových surovin, výrobků a energií nebo usměrnění spotřeby v souladu s krizovými plány v případech, kdy krizová situace nabývá takového rozsahu, že běžné ekonomické nástroje nejsou při zajišťování nezbytných dodávek dostatečně účinné. Mohou být přijata jen v případě, že účinku s nimi spojeného nelze dosáhnout jinak.

Regulační opatření mohou být vyhlášena jen na nezbytně nutnou dobu. K jejich zrušení musí dojít nejpozději při zrušení krizových stavů. Pokud na vyhlášený krizový stav bezprostředně navazuje vyhlášení jiného krizového stavu, může orgán oprávněný k vyhlášení krizového stavu rozhodnout o ponechání některých dříve vyhlášených regulačních opatření v platnosti.⁴⁵⁾

⁴⁴⁾ Zákon č. 241/2000Sb., Zákon o hospodářských opatřeních pro krizové stavy. § 19

⁴⁵⁾ Zákon č. 241/2000Sb., Zákon o hospodářských opatřeních pro krizové stavy. § 20

Za přípravu regulačních opatření vyhlášených vládou je v okruhu své působnosti odpovědný odborně příslušný ústřední správní úřad nebo Česká národní banka. Přitom musí dbát na to, aby příslušné zákony upravující regulaci ve specifických oblastech umožňovaly jejich bezproblémovou realizaci za krizových stavů. Na realizaci regulačních opatření vyhlášených vládou se budou krajské úřady a obecní úřady obcí s rozšířenou působností a určených obcí podílet.

Hejtman kraje, starosta obce s rozšířenou působností a starosta určené obce mohou vyhlásit regulační opatření za stavu nebezpečí. Krizové situace, které postihly Českou republiku ve dvou posledních desetiletích nezasáhly svým plošným rozsahem celé území státu a i když postihly několik krajů najednou tak nezasáhly celé jejich území. Jednalo se o krizové situace způsobené přírodními živly a jejich vzniku předcházelo jen krátké období. Tato skutečnost naznačuje, že pozornost je třeba věnovat zejména přípravě regulačních opatření vyhlášených hejtmany krajů (starosty obcí), aby jejich realizace byla koordinovaná, rychlá, bezprostřední a včasná a dostatečně účinná.

Okruh regulačních opatření, která mohou být vyhlášena, je vymezen zákony. K tomu, aby přijatá regulační opatření byla účinná, je nutno je připravovat v rámci krizového plánování.

Systém HOPKS ve svých pěti základních složkách vytváří ucelený a kompaktní systém zajišťování potřebných věcných zdrojů pro řešení všech typů krizových situací, který je možné využít i pro řešení mimořádných událostí velkého rozsahu. Systém je úzce propojen se systémem krizového řízení, systémem zajišťování obrany a systémem řešení mimořádných událostí v České republice.

2. Cíl práce a hypotézy

2.1 Cíl

Pro potvrzení či vyvrácení hypotézy této práce, jsem si stanovil tyto dílčí cíle:

- provést srovnání legislativy platné před rokem 2000 a po roce 2000, přičemž je třeba nalézt takové pasáže a ustanovení normativních právních aktů, ze kterých bylo při tvorbě nových norem vycházeno,
- vyhodnotit toto srovnání, nakolik je nová úprava jiná, v čem je jiná a posoudit jaký je její přínos pro zkoumanou oblast povodní
- pokud budou v této oblasti ještě rezervy pro zlepšení upozornit na ně.

2.2 Hypotézy

1. Do roku 2000 právní úprava pro činnost povodňových orgánů ke zdolávání povodní byla dostatečná.
2. Novou legislativou po roce 2000, kdy byly stanoveny kompetence orgánů a organizací při povodních byly nedostatky odstraněny.

3. Metodika

3.1 Použitá metoda

Informace, které jsem potřeboval při zpracovávání své diplomové práce, byly získány prostřednictvím studia normativních právních aktů, týkajících se této problematiky. Počínaje sbírkou zákonů, kde jsem využil platných i neplatných právních norem, přes usnesení a nařízení vlády České republiky a konče dalšími souvisejícími materiály např. statistickým hodnocením jednotlivých povodní.

Po získání informací týkajících se organizace a organizování povodňových opatření v České republice do roku 2000 a to především ze zákona č. 138/1973 Sb. o vodách, ze zákona České národní rady č. 130/1974 Sb. o státní správě ve vodním hospodářství, z nařízení vlády České socialistické republiky č. 27/1975 Sb. o ochraně před povodněmi, z nařízení vlády č. 100/1999 Sb., které je novelou předchozího nařízení vlády České socialistické republiky č. 27/1975 Sb., a po roce 2000, kde jsem porovnával zákon č. 254/2001 Sb. o vodách byla využita metoda komparace.

Protože vodní zákon č. 254 ze dne 28 června 2001 o vodách a o změně některých zákonů nelze vnímat jako samostatnou právní normu, řešící samostatně a úplně tuto oblast, je třeba se v této souvislosti zmínit o těch nejdůležitějších, které tvoří Bezpečnostní systém České republiky. Těmito zákony jsou ústavní zákon České republiky č. 110/1998 Sb. o bezpečnosti České republiky, zákon č. 239/2000 Sb. ze dne 28. června 2000 o integrovaném záchranném systému, zákon č. 240/2000 Sb. o krizovém řízení ze dne 28. června 2000 a zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy ze dne 29. června 2000. Předchůdce těchto norem lze spatřovat ve Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 168/1990 Sb., kde se v této souvislosti objevuje pojem „civilní obrana“ a je zde definována její činnost, dále v usnesení vlády České republiky ze dne 19. května 1993 č. 246, v příloze k návrhu zásad integrovaného záchranného systému.

Další informace byly získány při osobním setkání s jedním ze spoluautorů těchto zákonů od plk. Dr. Ing. Zdeňka Hanušky, ředitele odboru IZS a výkonu služby MV z generálního ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky v Praze.

Vzhledem k velkému množství dat, kterými výše uvedená legislativa beze sporu je, nebudu ve své práci tyto normy plošně citovat, protože by došlo k tomu, že bych pouze řadil za sebe jejich plná znění zákona č. 138/1973 Sb. o vodách, zákona České národní rady č. 130/1974 Sb. o státní správě ve vodním hospodářství, nařízení vlády České socialistické republiky č. 27/1975 Sb. o ochraně před povodněmi, nařízení vlády č. 100/1999 Sb., které je novelou předchozího nařízení vlády České socialistické republiky č. 27/1975 Sb., dále zákona č. 254/2001 Sb. o vodách, ústavního zákona České republiky č. 110/1998 Sb. o bezpečnosti České republiky, zákona č. 239/2000 Sb. ze dne 28. června 2000 o integrovaném záchranném systému, zákona č. 240/2000 Sb. o krizovém řízení ze dne 28. června 2000, zákona č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy, Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 168/1990 Sb. a usnesení vlády České republiky ze dne 19. května 1993 č. 246, přílohy k návrhu zásad integrovaného záchranného systému.

Kdybych se potom ve vlastním následujícím textu snažil vystihnout, co je ve které právní normě jiného a v čem jsou vzájemně odlišné, způsobil bych svými odkazy k jednotlivým ustanovením pouze nepřehlednou a těžko srozumitelnou myšlenkovou změť, ve které bych se nejspíš ani já sám (o ostatních ani nemluvě) velmi nesnadno orientoval. Právě z tohoto důvodu budu vyhledávat a komparovat pouze odlišnosti jednotlivých ustanovení z každé legislativní normy, jež se mého tématu, tedy organizací a organizování povodňových opatření, týkají. Konkrétně tedy budu ke každému staršímu paragrafovému znění vyhledávat jejich upravené novější protějšky. V textu budou tato *srovnávaná ustanovení vyznačena kurzívou*, aby lépe vynikla oproti dalšímu mému textu v diplomové práci. Pro zřetelnější oddělení starší a novější verze při srovnávání budu používat silně zvýrazněné slovní spojení **Naproti tomu**

Samozřejmě, že se zde pravděpodobně neubráním situacím, kdy při srovnávání např. jednoho staršího ustanovení s novější verzí zjistím, že je toto novější rozepsáno do

ustanovení dvou a někdy třeba zase naopak. Nebo jsou paragrafová znění, která jsou v obou dokumentech psána velmi rozsáhle na několika stranách.

Domnívám se, že účelem práce nejsou doslovné citace a opisování normativních právních aktů, proto budu uvádět jen to, v čem a jak byly změněny. Zákonné znění textu nechám stranou a úplné znění všech srovnávaných částí (ne tedy celých zákonů) bude k dispozici v příloze.

Vynasnažím se, abych vás přehledně a co nejsrozumitelněji provedl měnící se legislativou a v diskuzi pak rámcově shrnul to nejzajímavější a nejpodstatnější, co se na přelomu roku 2000 v legislativě ohledně organizací a organizování povodňových opatření změnilo. Jinak řečeno jaké proběhly změny ve vodním zákoně, a jak je v současné době funkční za asistence vzniklých souvisejících norem jako je zákon o IZS, krizový zákon a zákon o bezpečnosti ČR.

3.2 Charakteristika souboru

Zákon č. 138/1973 Sb. o vodách (vodní zákon)

Charakterizuje povrchové a podzemní vody, jejich ochranu, nakládání s těmito vodami, vypouštění odpadních vod, zabývá se vodními toky a jejich správou, vodohospodářskými díly, ochranou před povodněmi a dalšími.

Zákon České národní rady číslo 130/1974 Sb. o státní správě ve vodním hospodářství

Tento zákon stanovuje mimo jiné vodohospodářské orgány, jejich místní příslušnost, sestavování a doplňování směrného vodohospodářského plánu, vodohospodářský dozor, všeobecné povinnosti při ochraně před povodněmi včetně předpovědní a hlásné povodňové služby.

Nařízení vlády České socialistické republiky č. 27/1975 Sb. o ochraně před povodněmi

Materiál se zabývá definováním stupňů povodňové aktivity a jejich vyhlášením, druhy opatření na ochranu před povodněmi, dále jsou zde upravovány povodňové plány, povodňové prohlídky, stanoveny úkoly povodňových orgánů, povodňové komise, úkoly ostatních orgánů, organizací a občanů.

Nařízení vlády č. 100/1999 Sb., které je novelou předchozího nařízení vlády České socialistické republiky č. 27/1975 Sb.

Norma upřesňuje § 22 zákona České národní rady číslo 130/1974 Sb. o státní správě ve vodním hospodářství, stejně jako předchozího nařízení vlády České socialistické republiky č. 27/1975 Sb. Na první pohled je patrná změna a vývoj tohoto dokumentu, jelikož se zde odrazila zkušenost z povodně z roku 1997. Na konkrétní podobu těchto změn se zaměřím v kapitole 4. Výsledky.

Zákon 254/2001 Sb., o vodách (vodní zákon)

Ačkoliv jde o zákon z roku 2001, budu se v následujícím textu snažit prokázat, že fragmenty jednotlivých ustanovení, byť v jiných normativních právních aktech, např. v zákoně č. 138/1973 Sb. o vodách (vodní zákon) nebo v zákoně České národní rady číslo 130/1974 Sb. o státní správě ve vodním hospodářství a zejména pak v nařízení vlády č. 100/1999 Sb., které je novou verzí předchozího nařízení vlády České socialistické republiky č. 27/1975 Sb., byly platné již v roce 2000.

Statistické výsledky povodní

Následky povodní s ohledem na ztráty na životech, na majetku atd. V tomto případě jsem čerpal z dat a zpráv, které mi byly poskytnuty z generálního ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky v Praze. Jednotlivé tabulky jsem na tomto základě sestavil a grafy navrhl, aby bylo zřejmé, jaké položky jsou v grafu vedle sebe srovnávány. Pod grafem pak budu jeho výsledky interpretovány a objasňovány.

Ústavní zákon ČR č. 110/1998 Sb. o bezpečnosti České republiky (částka 039)

Může se zdát, že tento zákon není pro povodně až tak použitelný, ale není tomu tak. Právě v tomto zákoně najdeme definovaný nouzový stav a stav ohrožení státu. Nouzový stav je pak tím, který lze při povodních vyhlásit. Vyhláší jej vláda, v případě, že živelná pohroma, ekologická nebo průmyslová havárie, nehoda nebo jiné nebezpečí ohrožuje životy, zdraví nebo majetek anebo vnitřní pořádek a bezpečnost.

O vyhlášení nouzového stavu vláda neprodleně informuje poslaneckou sněmovnu ČR. Ta může vyhlášení zrušit. Vyhlásit nouzový stav může v případě, že hrozí nebezpečí z prodlení, i předseda vlády. Vláda pak jeho rozhodnutí do 24 hodin schválí nebo zruší. Nouzový stav trvá po dobu jeho vyhlášení.

Vyhlašuje se nejdéle na 30 dnů, dobu lze prodloužit jen po předchozím souhlasu poslanecké sněmovny. Naopak před uplynutím této doby jej může zrušit Vláda nebo poslanecká sněmovna.⁴⁶⁾

⁴⁶⁾ Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., O bezpečnosti České republiky. Čl. 5,6

Usnesení vlády České republiky ze dne 19. května 1993 č. 246 + příloha k návrhu zásad Integrovaného záchranného systému

V tomto dokumentu bylo poprvé v příloze schváleno třináct zásad, na jejichž základě se mohlo přistoupit ke zpracování zákona č. 239 o integrovaném záchranném systému a č. 240/2000 Sb. o krizovém řízení.

Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 168/1990 Sb. - Federální ministerstvo zahraničních věcí sděluje, že dne 8. června 1977 byly v Ženevě přijaty Dodatkový protokol k Ženevským úmluvám z 12. srpna 1949 o ochraně obětí mezinárodních ozbrojených konfliktů (Protokol I) a Dodatkový protokol k Ženevským úmluvám z 12. srpna 1949 o ochraně obětí ozbrojených konfliktů nemajících mezinárodní charakter (Protokol II). Jménem Československé socialistické republiky byly Dodatkové protokoly podepsány v Bernu dne 6. prosince 1978. S Dodatkovými protokoly vyslovalo souhlas Federální shromáždění Československé socialistické republiky a prezident Československé socialistické republiky je ratifikoval. Ratifikační listiny byly uloženy u Švýcarské spolkové rady, deponitáře úmluv, dne 14. února 1990.

Konkrétně v ustanovení článku 61:

Definice a rozsah

Pro účely tohoto Protokolu:

1. "Civilní obrana" je plnění některých nebo všech níže uvedených humanitárních úkolů, jejichž cílem je chránit civilní obyvatelstvo před nebezpečím, pomoci mu odstranit bezprostřední účinky nepřátelských akcí nebo pohrom a také vytvořit nezbytné podmínky pro jeho přežití. Těmito úkoly jsou:

- a) hlásné služby;
- b) evakuace;
- c) organizování a poskytování úkrytů;
- d) zatemňování;
- e) záchranné práce;
- f) zdravotnické služby včetně první pomoci a také náboženská pomoc;
- g) boj s požáry;

- h) zjišťování a označování nebezpečných oblastí;
 - i) dekontaminace a podobná ochranná opatření;
 - j) poskytování nouzového ubytování a zásobování;
 - k) okamžitá pomoc při obnově a udržování pořádku v postižených oblastech; okamžitá oprava nezbytných veřejných zařízení;
 - m) bezodkladné pohřební služby;
 - n) pomoc při ochraně předmětů nezbytných k přežití;
 - o) doplňující činnost nezbytná k splnění výše uvedených úkolů, včetně plánování a organizování, ale neomezující se pouze na tuto činnost.
2. "Organizace civilní obrany" jsou instituce a jednotky, které jsou organizovány nebo zmocněny příslušnými orgány strany v konfliktu k plnění úkolů uvedených v odstavci 1 a které jsou určeny a využívány výhradně k plnění těchto úkolů.
3. "Personál" organizací civilní obrany jsou osoby určené stranou v konfliktu výhradně k plnění úkolů uvedených v odstavci 1, včetně personálu určeného příslušnými orgány této strany výhradně k řízení těchto organizací.
4. "Materiál" organizací civilní obrany je zařízení zásoby a přepravení prostředky používané těmito organizacemi k plnění úkolů uvedených v odstavci 1.⁴⁷⁾

Zákon. č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a zákon č. 240/2000 Sb. o krizovém řízení

V porovnávání této legislativy jsem se zaměřil na zhodnocení těchto zákonů jako funkčního celku, protože pokud jde o předchůdce těchto zákonů, můžeme náznaky, které se okrajově dotýkají podobné oblasti spatřit snad jen ve výše uvedených normách Usnesení vlády České republiky ze dne 19. května 1993 č. 246 + příloha k návrhu zásad Integrovaného záchranného systému a Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 168/1990 Sb.

Zákony č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a zákon č. 240/2000 Sb. o krizovém řízení vznikly na základě společenské objednávky a zkušeností z povodní, které velmi nešťastně zasáhly Moravu v roce 1997, pro aktuální potřeby

⁴⁷⁾ Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 168/1990 Sb., čl. 61

integrovaného záchranného systému a krizového řízení. V původním návrhu byl předložen jen jeden zákon s názvem Krizové řízení a integrovaný záchranný systém, nicméně poslaneckou sněmovnu opustily zákony dva. O krizovém řízení a o integrovaném záchranném systému. O těchto zákonech se vyjádřil sám jejich spoluautor plk. Dr. Ing. Zdeněk Hanuška, ředitel odboru IZS a výkonu služby MV z generálního ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky v Praze: „ Povedly se nám zákony, které nám sousední země závidí a berou si z nás příklad.“

Zákon. č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy

Tento zákon sice neřeší krizové stavy, ale lze vysledovat použití tohoto zákona v souvislosti s povodněmi, např. poskytnutí vysoušečů do domů, které byly zasaženy povodní. Ačkoliv je zákon důležitý zabírá problematiku poněkud z jiného úhlu pohledu, než sleduje moje diplomová práce. Bylo by chybou tento důležitý zákon vynechat nebo opomenout a nezabývat se jím. Proto jej na tomto místě uvádím a zároveň tak zdůvodňuji, proč ho dále s žádnou legislativní normou neporovnávám a dále s ním nepracuji.

4. Výsledky

4.1 Legislativní vývoj nařízení vlády České socialistické republiky č. 27/1975 Sb. o ochraně před povodněmi do podoby nového nařízení vlády č. 100/1999 Sb.

Podrobnosti o provádění ochrany před povodněmi, zejména o spolupráci a úkolech orgánů, organizací a občanů při povodních stanovila vláda nařízením k § 22 vztaheným k zákonu ČNR č. 130/1974 Sb. o státní správě ve vodním hospodářství a to nařízením vlády České socialistické republiky č. 27/1975 Sb., které bylo novelizováno nařízením vlády č. 100/1999 Sb. Nyní tyto normy srovnáme:

Nařízení vlády ČSR č. 27 ze dne 26. března 1975- text v nadpisu: Vláda České socialistické republiky nařizuje podle § 22 zákona České národní rady č. 130/1974 Sb. o státní správě ve vodním hospodářství:

Naproti tomu

Nařízení vlády č. 100 ze dne 28. dubna 1999 – text v nadpisu: Vláda nařizuje podle § 22 zákona č. 130/1974 Sb. o státní správě ve vodním hospodářství, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „zákon“), a k provedení § 42 zákona č. 138/1973 Sb., o vodách (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů:

Již zde je patrné, že nařízení vlády č. 100/1999 Sb. se snaží o komplexnější přístup k problému ochrany před povodněmi, upravuje práva i povinnosti orgánů státní správy i vlastníků a uživatelů vodohospodářských děl a snaží se implementovat zkušenosti z povodně v roce 1997.

Nyní se budu věnovat úvodu, nařízení vlády ČSR č. 27/1975 Sb. §1

Naproti tomu

V §1 nařízení vlády č. 100/1999 Sb.

Srovnáním prvních paragrafů je zřejmé, že oproti nařízení vlády ČSR č. 27/1975 Sb. došlo od poměrně obecného ustanovení v nařízení vlády č. 100/1999 Sb. ke zpřesnění pojmů a vymezení jejich jednoznačnosti. Konkrétně jsou nově vymezené pojmy

rozdělení povodní na přirozenou a zvláštní a demonstrativně uvedené situace, při kterých k takovým povodním může dojít, dále jsou zde vymezeny pojmy jako opatření k ochraně před povodněmi, stupně povodňové aktivity, povodňové plány, povodňové prohlídky, povodňové zabezpečovací práce a povodňové záchranné práce.

Nyní se podívejme na Stupně povodňové aktivity v obou nařízeních.

Nařízení vlády ČSR č. 27/1975 Sb.: § 2 Stupně povodňové aktivity

- 1) při nebezpečí povodně nastává stav bdělosti; zaniká, pominou-li příčiny takového nebezpečí (první stupeň).*
- 2) V době vlastní povodně se vyhláší stav pohotovosti na základě údajů hlídkové služby, popřípadě zpráv předpovědní a hlásné povodňové služby nebo na návrh správců vodních toků (druhý stupeň).*
- 3) Při bezprostředním nebezpečí větších škod nebo při vzniku takových škod se vyhláší stav ohrožení (třetí stupeň).*
- 4) Stav pohotovosti a stav ohrožení vyhláší a odvolává:*
 - a) pro území obce (města) místní (městský) národní výbor,*
 - b) pro území několika obcí téhož okresu a pro území okresu okresní národní výbor*
 - c) pro území několika okresů téhož kraje a na hraničních tocích krajský národní výbor*
- 5) Stupně povodňové aktivity, podrobnosti o vyhlásování a odvolávání stavu pohotovosti a stavu ohrožení upravují povodňové plány.*

Naproti tomu

Nařízení vlády č. 100/1999 Sb.: § 3 Stupně povodňové aktivity

- 1) Rozsah opatření prováděných k ochraně před povodněmi se řídí nebezpečím nebo vývojem povodňové situace, která se vyjadřuje těmito 3 stupni povodňové aktivity:*
 - a) první stupeň (stav bdělosti) nastává při nebezpečí přirozené povodně a zaniká, pominou-li příčiny takového nebezpečí; vyžaduje věnovat zvýšenou pozornost vodnímu toku nebo jinému zdroji povodňového nebezpečí, zahajuje činnost hlásná a hlídková služba; na vodohospodářských dílech nastává tento stav při dosažení*

mezních hodnot sledovaných jevů a skutečností z hlediska bezpečnosti díla nebo při zjištění mimořádných okolností, jež by mohly vést ke vzniku nebezpečí zvláštní povodně,
b) druhý stupeň (stav pohotovosti) se vyhláší v případě, že nebezpečí přirozené

povodně přeroste v povodeň a dochází k zaplavení území mimo koryto; vyhláší se také při překročení mezních hodnot sledovaných jevů a skutečností na vodohospodářském díle z hlediska jeho bezpečnosti; aktivizují se povodňové orgány a další účastníci ochrany před povodněmi, uvádějí se do pohotovosti prostředky na zabezpečovací práce, provádějí se opatření ke zmírnění průběhu povodně podle povodňového plánu,

c) třetí stupeň (stav ohrožení) se vyhláší při nebezpečí vzniku větších škod, ohrožení životů a majetku v zátopovém území; vyhláší se také při dosažení kritických hodnot sledovaných jevů a skutečností na vodohospodářském díle z hlediska jeho bezpečnosti současně se zahájením nouzových opatření; provádějí se zabezpečovací a podle potřeby záchranné práce nebo evakuace.

(2) Druhý a třetí stupeň povodňové aktivity vyhláší a odvolávají ve svém územním obvodu povodňové orgány. Podkladem pro jejich vyhlášení je dosažení směrodatného limitu hladin nebo průtoků stanovených v povodňových plánech, zpráva předpovědní nebo hlásné povodňové služby, doporučení správce vodního toku, oznámení vlastníka nebo uživatele vodního díla, případně další skutečnosti charakterizující míru povodňového nebezpečí. O vyhlášení povodňové aktivity informuje povodňový orgán ve svém územním obvodu podle povodňového plánu.

(3) Směrodatné limity vodních stavů pro vyhlášení druhého a třetího stupně povodňové aktivity jsou obsaženy v povodňových plánech.

U tohoto paragrafu je viditelný rozdíl v tom, že kromě subjektů, vyhlášujících jednotlivé stavy povodňových aktivit (SPA)- v nařízení vlády ČSR č. 27/1975 Sb. jsou to příslušné národní výbory, u nařízení vlády č. 100/1999 Sb. jsou to povodňové orgány. Rozdíl a klad je také v tom, že u každého SPA je v novele stanovená činnost, která se při daném SPA provádí.

Při tomto porovnání jsem narazil na první problém, který sehrál svou úlohu při povodni v roce 1997. V předešlých letech k žádné závažné povodni nedošlo a nebylo

zapotřebí žádných legislativních změn ani úprav, do té doby platná víceméně všeobecná úprava se zdála dostačující. Odpovědnost měly národní výbory, které neměly s těmito situacemi žádné zkušenosti a ani specialisty se zkušenostmi v této oblasti.

A to i proto, že od povodně v květnu 1872 až do léta 1997, tedy v období globálního oteplování, se jednalo výhradně o povodně letního synoptického typu.⁴⁸⁾

Srovnávejme dál:

Nařízení vlády ČSR č. 27/1975 Sb.: § 3 Druhy opatření na ochranu před povodněmi

Po formální stránce- 3 odstavce, 1 odst. rozepsán pod písmeny a) až f)

Naproti tomu

Nařízení vlády č. 100/1999 Sb.: § 2 Druhy opatření k ochraně před povodněmi

4 odstavce, z toho odst. 1 rozepsán písm. a) až h), 2 odst. rozepsán písm. a) až i), odst., 3 rozepsán písm. a) až e)

Jak z výše uvedeného vyplývá, novela nařízení vlády č. 100/1999 Sb. oproti původnímu znění nařízení vlády ČSR č. 27/1975 Sb. je již z formálního hlediska propracovanější. Činnosti jsou konkrétnější, rozfázovány do období před povodní, při povodni a po povodni a jsou zákonem jasně vymezené, dané a vyžadované.

Dále: *§ 8 nařízení vlády ČSR č. 27/1975 Sb.: Povodňové zabezpečovací a záchranné práce*

Naproti tomu

§ 7 nařízení vlády č. 100/1999 Sb.: Povodňové zabezpečovací a záchranné práce

Tato ustanovení se příliš neliší, ale při pozornějším zkoumání i zde je patrný rozdíl. Zatímco starší norma kromě popisu činností více neřeší, novela navíc uvádí subjekty, jichž se ustanovení týká, což je významné z hlediska určení odpovědnosti za danou problematiku. Jako příklad bych použil rozdílný text, jímž je nařízení vlády č. 100/1999 doplněno: *Povodňové zabezpečovací práce provádějí správci vodních toků a vlastníci (uživatelé) dotčených objektů podle vlastního posouzení situace nebo na příkaz povodňových orgánů. Zabezpečovací práce, které mohou ovlivnit odtokové podmínky*

⁴⁸⁾ BRÁZDIL, R. et al. *Historické a současné povodně v České republice*, 2005., s. 243

a průběh povodně, musí být koordinovány s příslušným správcem vodohospodářsky významného vodního toku na celém vodním toku nebo uceleném povodí. Zabezpečovací práce prováděné na vodohospodářských dílech zařazených do I. a II. kategorie z hlediska odborného technickobezpečnostního dohledu, které mohou ohrozit bezpečnost díla, se projednávají s organizací pověřenou prováděním technickobezpečnostního dohledu, pokud nehrozí nebezpečí z prodlení.

Povodňové záchranné práce zajišťují povodňové orgány ve spolupráci s ostatními účastníky ochrany před povodněmi.

Dále se zde budu zabývat porovnáním úkolů jednotlivých orgánů:

Nařízení vlády ČSR č. 27/1975 Sb. § 6 Předpovědní a hlásná povodňová služba

Naproti tomu

Nařízení vlády č. 100/1999 Sb.: § 6 Předpovědní a hlásná povodňová služba

Porovnáním těchto ustanovení jsem došel k závěru, že i v tomto případě je novela nařízení vlády lépe postavena než původní nařízení vlády ČSR a to z toho důvodu, že podle 1. odstavce „*tuto službu zabezpečuje Hydrometeorologický ústav Praha podle pokynů ministerstva.*“ novela řeší : „*... zabezpečuje Český hydrometeorologický ústav ve spolupráci se správcem vodohospodářsky významných vodních toků.*“ Což je jistě výhodnější, rychlejší a více praktické. Ze stejného důvodu pak je lépe organizována hlásná povodňová služba, kterou původně: „*... organizují a zabezpečují ministerstvo a národní výbory.*“ a podle novely: „*... službu organizují povodňové orgány obcí a okresů a podílejí se na ní ostatní účastníci ochrany před povodněmi. K zabezpečení hlásné povodňové služby organizují povodňové orgány obcí v případě potřeby hlídkovou službu.*“

Nařízení vlády ČSR č. 27/1975 Sb. k úkolům povodňových orgánů uvádí v § 11 *Místní (městské) národní výbory*

Naproti tomu

Nařízení vlády č. 100/1999 Sb.: § 9 Povodňové orgány obcí

Tato ustanovení, pokud nebudeme trvat na shodném textu, vyjadřují v podstatě tytéž činnosti, přínosnou změnou je skutečnost uvedená v novele, že plány vznikají „na podkladě odborného stanoviska správce vodního toku“ a dále v subjektu, který činnosti provádí, což jsou v novele povodňové orgány namísto dříve místních (městských) národních výborů. Ohledně kompetencí má tato změna své opodstatnění a je přínosem pro věc.

Pokud obdobně porovnáme *Okresní národní výbory, které v Nařízení vlády ČSR č. 27/1975 Sb. upravuje § 12:*

Naproti tomu

Za ekvivalent lze pokládat z *Nařízení vlády č. 100/1999 Sb. § 10 Povodňové orgány okresů*

I v tomto případě jsou činnosti téměř stejné, i zde došlo k pozitivní změně, že *se povodňový plán se předkládá správcům vodohospodářsky významných vodních toků k odbornému stanovisku* a i zde je přínosná změna v subjektu tyto činnosti zabezpečující, tedy povodňové orgány okresů.

Podstatnou změnu doznal *§ 13 Nařízení vlády ČSR č. 27/1975 Sb., kde se hovoří o krajských národních výborech*

Naproti tomu

Nařízení vlády č. 100/1999 Sb. v § 11 Povodňové komise ucelených povodí:

Zatímco ve starší úpravě se ortodoxně setrvává na územních obvodech, kde kraje schvalují, ukládají, doplňují, zajišťují atd. v Nařízení vlády č. 100/1999 Sb. jde o zcela nový subjekt povodňové komise ucelených povodí, které mají působnost upravenou napříč územím krajů v době povodně. Otázkou zůstává, zda jsou vzhledem k rychlosti vzniku povodně akceschopnější, mají lepší možnost komunikace, mohou rychleji a operativněji řešit povodňovou situaci. Činnost kraje jako správního celku není v tomto ustanovení ani nařízení blíže specifikována.

Pro objektivní posouzení této v zásadě revoluční myšlenky nelze opominout jako protiváhu v Nařízení vlády ČSR č. 27/1975 Sb. ještě § 15, kde se řeší povodňové komise. Jak je ale i z tohoto paragrafu vidět, je systém velmi kategoricky svázaný uzemním uspořádáním tehdejší ČSR.

Dalším orgánem ke srovnání v této vzestupné řadě je ministerstvo v § 14 Nařízení vlády ČSR č. 27/1975 Sb.:

Naproti tomu

v § 12 Nařízení vlády č. 100/1999 Sb. je psáno o Ministerstvu životního prostředí:

Paragrafová znění jsou z velké části podobná, v novele č. 100/1999 Sb. je navíc organizování odborné přípravy pracovníků okresních úřadů, což vidím jako správné doplnění jejich povinností. Zvláště u ministerstva, jež je vlastně zastřešujícím článkem ve státní správě.

Pro úplnost je třeba zmínit z nařízení vlády č. 100/1999 Sb., že obsahuje navíc § 13, kde jsou specifikovány činnosti Ústřední povodňové komise České republiky a § 14 s názvem Převzetí řízení ochrany před povodněmi, řešící převzetí řízení povodňové ochrany povodňovým orgánem vyššího stupně. S těmito ustanoveními vzdáleně koresponduje již dříve uváděný § 15 Povodňové komise z Nařízení vlády ČSR č. 27/1975 Sb. Tam je však těmto problematikám z celého ustanovení vymezen pouze odstavec v textu. V novele č. 100/1999 Sb. je v §§ 13 a 14 text propracovanější a přesnější.

V případě, že srovnáváme povinnosti státních orgánů, jsou další uvedení v § 16 *Správci vodních toků z Nařízení vlády ČSR č. 27/1975 Sb.*

Naproti tomu

V nařízení vlády č. 100/1999 Sb. byl tento obsáhlý paragraf rozepsán do dvou §§ 15 a 16:

Porovnáním těchto ustanovení dojdeme k tomu, že oproti Nařízení vlády ČSR č. 27/1975 Sb. je Nařízení vlády č. 100/1999 Sb. doplněno u správců vodních toků v § 15 o bod c) *navrhují zátopová území* a bod f) *v době nebezpečí povodně zajišťují*

dosažitelnost svých pracovníků a dostupnost věcných prostředků a prověřují jejich připravenost podle povodňových plánů. V tomto opět spatřuji pozitivní pro období povodně a vývoj oproti starší zákonné normě Nařízení vlády ČSR č. 27/1975 Sb.

Dalším paragrafem pro srovnání je § 17 *Nařízení vlády ČSR č. 27/1975 Sb.: Správci (uživatelé, vlastníci) nemovitostí*

Naproti tomu

Nařízení vlády č. 100/1999 Sb. § 17 Vlastníci (uživatelé) vodohospodářských děl

U těchto ustanovení je novější verze daleko přesnější, kromě toho, že v odst. 1 písmenu c) *v době nebezpečí povodně zajišťují dosažitelnost svých pracovníků a dostupnost věcných prostředků a prověřují jejich připravenost, řeší podrobněji činnost vlastníků (uživatelů) vodohospodářských děl v oblasti prevence, při povodni i po povodni.* Další otázkou je, zda v ustanovení v Nařízení vlády ČSR č. 27/1975 Sb. pojem „správci (uživatelé, vlastníci) nemovitostí“ je totožný s pojmem v Nařízení vlády č. 100/1999 Sb. „vlastníci (uživatelé) vodohospodářských děl“. Jsem přesvědčen, že v Nařízení vlády č. 100/1999 Sb. je pojem obecnější, zahrnující všechny objekty související s vodohospodářstvím, a proto není potřeba další ustanovení, nacházející se v Nařízení vlády ČSR č. 27/1975 Sb. v § 18:

Správci (uživatelé, vlastníci) jiného majetku na vodním toku nebo v ohroženém nebo zatopeném území

1) Na vodních tocích zajišťují ochranu plavidel a zařízení sloužících k plavbě před povodněmi jejich správci (uživatelé, vlastníci); přitom se řídí pokyny orgánů státní plavební správy, správce vodního toku a povodňových orgánů.

(2) Správci (uživatelé, vlastníci) majetku v bezprostředně ohroženém území nebo v zatopeném území zajišťují jeho záchranu, včetně případné předčasné sklizně.

Pod §§ 18-22 jsou dále specifikovány úkoly pro veřejné jednotky požární ochrany, útvary Sboru národní bezpečnosti, jednotky Československé lidové armády, železničního vojska a vojsk ministerstva vnitra ČSR a občany při výkonu ochrany před povodněmi. Tyto činnosti se již v Nařízení vlády č. 100/1999 Sb. nevyskytují. Jsou v

roce 2000 specifikovány (bez ohledu na dobové názvy) v zákonu č. 239/200 o integrovaném záchranném systému.

V této kapitole jsem porovnával celá usnesení, protože se všechna ustanovení týkala téhož problému- povodní. Jsou totiž prováděcími předpisy. Podrobnosti o provádění ochrany před povodněmi, zejména o spolupráci a úkolech orgánů, organizací a občanů při povodních stanoví vláda nařízením.⁴⁹⁾

Z komparace je zřejmý pokrok v legislativním myšlení tvůrců nařízení a zákonodárců za výrazného přispění povodně v roce 1997, která svou mohutností a průběhem vůbec přiměla legislativce ke zpřesnění a větší konkretizaci všech ustanovení v paragrafovém znění. Ačkoliv ani jedno z těchto nařízení již není v platnosti, budu v dalších kapitolách sledovat, jestli a jak se tato legislativa po roce 1997 odrazila, případně jak se vyvíjela dál, do současně platného zákona č. 254/2001 o vodách.

⁴⁹⁾ Zákon č. 130/1974 Sb., o státní správě ve vodním hospodářství. § 22

4.2. Zákon č. 138/1973 Sb. o vodách versus zákon č. 254/2001 o vodách

V této kapitole bych chtěl vzájemně porovnat zákon č. 138/1973 Sb. o vodách se současně platným zákonem 254/2001 Sb. o vodách. Ačkoliv jsem uváděl v kapitole 3.1 Použitá metoda, že tyto zákony jsou poměrně obsáhlé a zabývají se kromě povodní vodou a vodním hospodářstvím počínaje definicí povrchních vod, přes rybářství a rekreaci, odpadní vody, vodní toky, konče vodním stočným.

Je to tvrzení pravdivé, nicméně v tak rozsáhlém materiálu, jakým zákon č. 138/1973 Sb. je, píší o povodních překvapivě jen toto:

osmá část zákona č. 138/1973 Sb. o vodách, § 42 ochrana před povodněmi:

1) Škodám působeným povodněmi je třeba předcházet, jejich rozsah a následky omezovat a průběh povodní ovlivňovat. Děje se tak zejména systematickou prevencí a zabezpečovacími a záchrannými pracemi, prováděnými podle povodňových plánů a příkazů povodňových orgánů.

2) K zajištění ochrany před povodněmi je každý povinen umožnit vstup, popřípadě vjezd na své pozemky a do objektů těm, kteří řídí, koordinují a provádějí zabezpečovací nebo záchranné práce, přispět na příkaz povodňového orgánu podle svých možností a sil osobní a věcnou pomocí k ochraně lidských životů a majetku před povodněmi a řídit se příkazy příslušných povodňových orgánů.

3) Vodohospodářský orgán může rozhodnutím uložit povinnost zpracovat povodňový plán pro nemovitosti ohrožené povodněmi, pokud se nacházejí v zátopovém území nebo zhoršují průběh povodně, a určit jeho rozsah. Ten, komu byla tato povinnost rozhodnutím uložena, je povinen zpracovat povodňový plán v určeném rozsahu.

V případě, že bych jako v předešlé kapitole měl najít k tomuto ustanovení podobné ze Sb. o vodách, které mimochodem povodně řeší v hlavě IX Ochrana před povodněmi v §§ 63 – 87, pak bych vybral k § 42 odst. 1, 2 zák.č. 138/1973 Sb. § 63 zákona č. 254/2001 Sb.

1) Ochranou před povodněmi se rozumí činnosti a opatření k předcházení a zvládnutí povodňového rizika v ohroženém území. Zajišťuje se systematickou prevencí a operativními opatřeními.

- 2) *Operativní opatření jsou zabezpečována podle povodňových plánů a při vyhlášení krizového stavu podle krizových plánů.*
- 3) *K zajištění ochrany před povodněmi je každý povinen umožnit vstup, případně vjezd na své pozemky, popřípadě stavby těm, kteří řídí, koordinují a provádějí zabezpečovací a záchranné práce, přispět na příkaz povodňových orgánů osobní a věcnou pomocí k ochraně životů a majetku před povodněmi a řídit se příkazy povodňových orgánů.*
- 4) *Pokud při této činnosti vznikla vlastníkově pozemku nebo stavby škoda, má nárok na její náhradu.*

K § 42 odst. 3 zák.č. 138/1973 Sb. je odpovídajícím § 79 odst. 2, písm. f) zákona č. 254/2001 Sb.:

Povodňové orgány obcí s rozšířenou působností ve svých územních obvodech v rámci zabezpečení úkolů při ochraně před povodněmi ukládají podle potřeby vlastníkům vodních děl úpravy manipulačních řádů z hlediska povodňové ochrany.

Vzhledem k tomuto skromnému ustanovení ohledně povodní v zákoně č. 138/1973 Sb. mi nezbyvá, než se pustit do širšího porovnávání se zákonem č. 254/2001 Sb. Příberu související nařízení vlády, které se k zákonu č. 138/1973 Sb. váží. Tedy kromě zákona České národní rady č. 130/1974 Sb. o státní správě ve vodním hospodářství již dříve porovnávané Nařízení vlády č. 100/1999 Sb. o ochraně před povodněmi, které tentokrát budu komparovat, jak jsem předeslal, s platným zněním zákonem č. 254/2001 Sb. o vodách.

4.3 Zákon České národní rady č. 130/1974 Sb. o státní správě ve vodním hospodářství, Nařízení vlády č. 100/1999 Sb. o ochraně před povodněmi versus zákon č. 254/2001 Sb. o vodách.

V zákoně České národní rady č. 130/1974 Sb. se věnuje povodním část šestá nazvaná Ochrana před povodněmi s paragrafy 17 – 22 vztahujícími se k této problematice.

Naproti tomu

V zákoně č. 254/2001 Sb. je každému ze subjektů, uváděnému v zákoně ČNR č. 130/1974 Sb. odst. v § 17 tedy správcům vodních toků, vlastníkům vodních děl, vlastníkům pozemků a staveb, kteří se nacházejí v záplavovém území nebo zhoršují průběh povodně, věnováno vlastní a docela obsáhlé a propracované paragrafové znění, kde jsou precizně vymezeny jejich povinnosti.

K § 18 zákona ČNR č. 130/1974 Sb.

Ačkoliv je tento paragraf obsáhlý a snaží se o to být vyčerpávající, je přesto v třetím díle zákona č. 54/2001 Sb. více rozebrán a to v §§ 77 – 81. Oproti staršímu zákonu ČNR č. 130/1974 Sb. Reaguje na změny v územním uspořádání, kde namísto okresů jsou rozepsány povinnosti povodňových orgánů obcí s rozšířenou působností a to jak orgánů v období před povodněmi, tak v době povodní.

Dál se pověnujme ustanovení § 19 zákona ČNR č. 130/1974 Sb. Předpovědní a hlásná povodňová služba

Naproti tomu

§ 73 zákona č. 254/2001 Sb. Předpovědní a hlásná povodňová služba

Srovnáním těchto paragrafů se opět dostáváme k tomu, že díky povodni v roce 1977 je oproti zákonu ČNR č. 130/1974 Sb. v zákonu č. 254/2001 Sb. předpovědní a hlásná povodňová služba konkrétněji rozvedena a je na první přečtení jasné kdo koho a o čem má informovat. Srovnání po formální stránce je rovněž důkazem podporující toto

tvrzení: § 19 zákona ČNR č. 130/1974 Sb. je obsažen ve 3 odstavcích, § 73 zákona č. 254/2001 Sb. je členěn do 4 odstavců.

Nyní § 20 zákona ČNR č. 130/1974 Sb. - Náklady na opatření k ochraně před povodněmi

Naproti tomu

Náklady na opatření na ochranu před povodněmi, § 86 zákona č. 254/2001 Sb.

V tomto ustanovení se řeší tíha nákladů, kterou nesou subjekty při zajišťování svého majetku. Zatímco v zákoně ČNR č. 130/1974 Sb. jdou náklady vynaložené před povodní na vrub těch, kteří si svůj majetek zajišťují, teprve náklady na záchranné práce hradí obce a okresní úřady, v zákoně č. 254/2001 Sb. se připouští možnost finančního příspěvku od státních orgánů (státu, kraje) i spoluúcast vlastníků majetku, které obec chrání již před povodní. Pokud činí právnické a fyzické osoby další vlastní opatření, činí tak na vlastní náklady. Vzhledem k tomu, že zákon č. 254/2001 Sb. tak ošetřuje příspěvek na preventivní opatření před povodněmi, je podle mého lépe řešen.

Další § 21 zákona ČNR č. 130/1974 Sb.: Náhrada škody způsobené opatřeními prováděnými k ochraně před povodněmi

Naproti tomu

§ 87 Úhrada majetkové újmy v zákoně č. 254/2001 Sb.

Po dlouhé době poprvé mi nezbývá, než konstatovat, že starší právní norma je podle mého srovnání lépe vybavena než nová. Především z toho důvodu, že řeší odpovědnost nejen při povodni, ale i před povodní- na rozdíl od nového ustanovení.

Srovnatelné ustanovení s § 22 v zákoně ČNR č. 130/1974 Sb. bych marně hledal. Jde o paragraf odkazující na prováděcí předpisy. V tomto okamžiku je namístě připomenout, že zatímco starší právní normy jsou, pokud počítáte se mnou, již ze dvou dokumentů, v novém legislativním provedení se jedná neustále o jednu a tutěž normu, zákon č. 254/2001 Sb. Třetím dokumentem v pořadí, který budu porovnávat s platným zněním zákona č. 254/2001 Sb. je Nařízení vlády č. 100/1999 Sb. o ochraně před

povodněmi, který jsem v kapitole 4.1 vyhodnotil jako přesnější a propracovanější oproti nařízení vlády České socialistické republiky č. 27/1975 Sb. o ochraně před povodněmi.

4.4 Nařízení vlády č. 100/1999 Sb. o ochraně před povodněmi versus zákon č. 254/2001 Sb. o vodách

V této kapitole budu porovnávat legislativu, která byla již na základě povodní v roce 1997 měněna, a proto bude zajímavý vývoj z Nařízení vlády č. 100/1999 Sb. do současného textu zákona č. 254/2001 Sb., pokud vůbec k nějaké zásadní změně došlo.

Začnu § 1 Nařízení vlády č. 100/1999 Sb., kde jsou velmi obsáhle vymežovány pojmy vysvětlující názvosloví použité v dalším textu zákona.

Naproti tomu

zákon č. 254/2001 Sb. v hlavě IX ochrana před povodněmi

vysvětluje pojmy jak v jak § 63, tak dále v v § 64a vi § 64a zákona č. 254/2001 Sb.:

Již z rozsahu vymezení pojmů je zřetelné, že v zákoně č. 254/2001 Sb. je snaha o přesné definování jednotlivých problémů, ať jde o ochranu před povodněmi, kde jednoznačně preferuje systematickou prevenci nebo § 64a, který nově popisuje zvládání povodňových rizik.

Přístupme k § 2 *Nařízení vlády č. 100/1999 Sb. Druhy opatření k ochraně před povodněmi:*

Naproti tomu

§ 65 zákona č. 254/2001 pod názvem Povodňová opatření

V těchto opatřeních mi přijde nový zákon dotaženější v podrobnostech. Například ve vymezení *směrodatných limitů* stupňů povodňové aktivity v přípravných opatřeních. Dojde tímto způsobem k eliminaci subjektivních názorů a diskuzí, zda je hladina vody ještě v normě, či nikoliv. Věcí názoru je pak činnost „vyklizení záplavových území, kdy v Nařízení vlády č. 100/1999 Sb. je uváděno jako preventivní opatření a v zákoně 254/2001 Sb. je uváděno jako činnost při nebezpečí povodně a za povodně. Zákonodárci evidentně zastávají názor „proč stahovat kalhoty, když brod je ještě daleko“. Ten kdo zažil povodeň a viděl dravost a sílu vodního živlu by asi s nimi polemizoval. Opatření po povodni mi přijdou v zákoně 254/2001 Sb. lépe logicky seřazeny.

Nařízení vlády č. 100/1999 Sb.: § 3 Stupně povodňové aktivity

Naproti tomu

§ 70 zákona č. 254/2001 Sb. Stupně povodňové aktivity

Jelikož již v Nařízení vlády č. 100/1999 Sb. byly tyto stupně solidně rozpracovány, k výrazné změně tohoto ustanovení nedošlo. Pouze je zde zapracována provázanost mezi stupni povodňové aktivity a směrodatné limity, které jsou stanoveny v povodňových plánech a jsou závazné pro povodňové plány nižších stupňů.

Nyní § 4 Povodňové plány dle Nařízení vlády č. 100/1999 Sb.

Naproti tomu

§ 71 Povodňové plány dle zákona č. 254/2001 Sb.

Tato ustanovení jsou z větší části podobná. Pokud budeme tolerantní k výrazům okres namísto dnešních obcí s rozšířenou působností. Rozdíly pak jsou v zákoně č. 254/2001 Sb., kde před povodňovými plány je navíc pojmové vymezení tohoto sousloví a zpracovatelů povodňových plánů správních obvodů krajů, které zpracovávají příslušné orgány krajů v přenesené působnosti ve spolupráci se správci povodí, na rozdíl od Nařízení vlády č. 100/1999 Sb., kde se zpracovávají povodňové plány ucelených povodí, které zpracovávají správci vodohospodářsky významných vodních toků ve spolupráci se správci drobných vodních toků v povodí. Je otázkou, jestli ve starším předpisu nebylo lépe, že plán se zpracovával na území uceleného povodí komplexně.

Nyní je na řadě § 5 Nařízení vlády č. 100/1999 Sb. Povodňové prohlídky

Naproti tomu

§ 72 Povodňové prohlídky dle zákona č. 254/2001 Sb.

Tato krátká paragrafová znění jsou formálně i obsahově podobná, stanovují, co povodňové prohlídky organizují a provádějí, v novějším předpise je pak navíc co se prohlídkami zjišťuje.

Dalším ustanovením je § 6 *Nařízení vlády č. 100/1999 Sb. Předpovědní a hlásná povodňová služba*

Naproti tomu

§ 73 Předpovědní a hlásná povodňová služba podle zákona č. 254/2001 Sb.

Zatímco v Nařízení vlády č. 100/1999 Sb. se oznamuje nebezpečí zvláštní povodně povodňovým orgánům a varuje bezprostředně ohrožené subjekty, v zákoně číslo 254/2001 Sb. se oznamuje nebezpečí zvláštní povodně příslušným povodňovým orgánům, Hasičskému záchrannému sboru České republiky a pouze v případě nebezpečí z prodlení bezprostředně ohroženým fyzickým a právnickým osobám. Kromě tohoto rozdílu definuje zákon číslo 254/2001 Sb. také informační cestu, kterou se standardně informace předpovědní a hlásné povodňové služby předávají.

Dále pokračuji v *Nařízení vlády č. 100/1999 Sb. § 7 Povodňové zabezpečovací a záchranné práce*

Ještě před srovnáváním bych uvedl, že v aktuálním zákoně č. 254/2001 Sb. jsou řešeny zabezpečovací a záchranné práce zvlášť. Takže

Naproti tomu

§ 74 Povodňové záchranné práce, § 75 Povodňové zabezpečovací práce

Jak jsem již předznamenal, vzhledem k tomu, že na rozdíl od Nařízení vlády č. 100/1999 Sb. se v novém zákoně 254/2001 Sb. jedná o ustanovení rozdělená, je nasnadě, že jejich obsah bude lépe vydefinován, počínaje v Povodňových záchranných pracích v § 74 odst. 1, kde je jasně řečeno, co se jimi rozumí a co chrání, pokračující v § 75 v Povodňových zabezpečovacích pracích, kde v odst. 1 jsou rovněž nejprve tyto práce definovány a navíc řeší od starší normy pod písmenem j) opatření zajišťující stabilizaci území před sesuvy.

§ 8 dokumentace a vyhodnocení povodní v Nařízení vlády č. 100/1999 Sb.

Naproti tomu

Dokumentace a vyhodnocení povodní § 76 zákoně 254/2001 Sb.

Tato ustanovení v podstatě souhlasí, rozdílem může být, že starší norma vyžaduje zprávu o povodni do 1 měsíce po ukončení povodně, novější do 3 měsíců po ukončení povodně. Pakliže obě ustanovení pokračují shodně: „..., v případě potřeby rozsáhlejších dokumentačních prací se provede doplňkové vyhodnocení do šesti měsíců po ukončení povodně“, nevidím rozdíl mezi tím, zda bude zpráva vyhodnocení povodně zpracována do 7 nebo 10 měsíců. Alespoň do současné doby byly závěrečné zprávy zpracovány vždy v průměru do šesti měsíců.⁵⁰⁾

Pokračuji *Povodňovými orgány obcí § 9 Nařízení vlády č. 100/1999 Sb.*

Naproti tomu

Povodňové orgány obcí v § 78 zákona č. 254/2001 Sb.:

Toto ustanovení je v úvodu nového znění zákona 254/2001 Sb. lépe definováno. V odst. 1 jsou podmínky kdy a kde se povodňové orgány v obci mohou zřídit, jaké je jejich obsazení. V odst. 2 je stanovena jejich podřízenost obcím s rozšířenou působností. Odst. 3 je až na opravení „orgánu okresu“ v písm. g) Nařízení vlády č. 100/1999 Sb. na „orgán obce s rozšířenou působností“ rovněž v písm. g) v zákoně č. 254/2001 Sb. podobná.

§ 10 Povodňové orgány okresů v Nařízení vlády č. 100/1999 Sb.:

Naproti tomu

§ 79 Povodňové orgány obcí s rozšířenou působností zákon č. 254/2001 Sb.

V novém ustanovení zákona č. 254/2001 Sb. je opět přesněji vymezena povodňová komise obce s rozšířenou působností. Co do skutečností kdo ji zřizuje, členů komise a jejího postavení podřízenosti povodňovému orgánu kraje. Sice v tomto paragrafu oproti Nařízení vlády č. 100/1999 Sb. vypadlo písm. j) *v případě nebezpečí z prodlení vyžadují výpomoc Armády České republiky*, ale pokud trochu předběhnu, toto je řešeno v zákoně č. 239/2000 Sb. o IZS, který teprve zmíním. V ostatních bodech jsou paragrafová znění víceméně stejná.

⁵⁰⁾ GŘ HZS ČR, *Závěrečné zprávy o povodni 1997, 2000, 2010*

Podle Nařízení vlády č. 100/1999 Sb. pokračuje §11 Povodňová komise ucelených povodí

Naproti tomu

§ 80 povodňové orgány krajů

V tomto případě se mi při komparaci ustanovení ani při sebevětší snaze nepodařilo nalézt nějaké styčné body jako v předešlých případech. V § 11 Nařízení vlády č. 100/1999 Sb. povodňové komise ucelených povodí, které mají působnost upravenou napříč územím krajů v době povodně, se zabývají především samotným vodním tokem, zabezpečovací práce jsou pouze jednou z dílčích činností. Ačkoliv jsem v kapitole 4.1 tyto normy nijak nehodnotil § 80 zákona č. 254/2001 Sb. se opět vrátil zpět k uspořádání krajů. Zabývá se tím, kdo zřizuje povodňovou komisi kraje, kdo jsou jejími členy a podřízenost ústřednímu povodňovému orgánu. Ačkoliv také řeší ovlivňování odtokových poměrů, je tento paragraf orientován na prevenci a na řízení záchranných prací, koordinaci se složkami IZS a spojení s místy záchranných prací pomocí příslušných operačních a informačních středisek HZS ČR. Je tedy více zaměřen na oblast civilní nouzové připravenosti, v čemž lze spatřovat jeho zásadní význam.

A teď k §12 a § 13 Nařízení vlády č. 100/1999 Sb.

§ 12 Ministerstvo životního prostředí, § 13 Ústřední povodňová komise České republiky

Naproti tomu

§ 81 Ústřední povodňový orgán

V § 12 Nařízení vlády č. 100/1999 Sb. je na ministerstvo životního prostředí kladen důraz především na oblast teoretického a metodického vedení před povodněmi. V § 13 téhož předpisu jsou vypsány úkoly ústředního povodňového orgánu, včetně bodu b), který v zákoně 254/2001 Sb. chybí. Je jím skutečnost, že tato komise vyhláší a odvolává stupně povodňové aktivity na území ČR. Je otázkou, zda komise na této úrovni strategického řízení takovéto problémy vůbec má řešit. Z tohoto důvodu je podle mého názoru v zákoně 254/2001 Sb. tato činnost vyhodnocena jako nadbytečná a již se zde neuvádí. Naopak je navíc v zákoně 254/2001 Sb., který zahrnuje jak činnost ministerstva životního prostředí, tak ústřední povodňové komise do jednoho

rozsáhlejšího ustanovení § 81. Rovněž je v tomto paragrafu jasně stanoveno, co je náplní Ministerstva životního prostředí (*řídí ochranu před povodněmi a výkon dozoru nad ní*) a co řídí Ministerstvo vnitra (*povodňové záchranné práce*). V odstavci 3, který je věnován ústřední povodňové komisi, jsou kromě podobných činností se starším ustanovením § 13 Nařízení vlády č. 100/1999 Sb. navíc stanoveny činnosti další, které plní podle současného zákona ústřední povodňová komise.

Dále je v řadě § 14 *Nařízení vlády č. 100/1999 Sb. Převzetí řízení ochrany před povodněmi*

Naproti tomu

§ 77 Povodňové orgány zákona č.254/2001 Sb.

Mám pocit, že v tomto konkrétním případě je jakýkoliv text zabývající se rozdíly obou citovaných ustanovení jako srovnávat auta Trabant a Mercedes, kde bych uváděl přednost Mercedesu. Pokud přesto srovnám, tak § 14 Nařízení vlády č. 100/1999 Sb. je střípkem z § 77 zákona č. 254/2001 Sb., který naprosto precizně vymezuje povodňové orgány mimo povodně, po dobu povodně a jejich činnost, systém spolupráce mezi nižšími a vyššími povodňovými orgány, převzetí řízení z toho nevyjímaje.

A nyní § 15 *Nařízení vlády č. 100/1999 Sb. Správci vodních toků*

Naproti tomu

§ 83 zákona č. 254/2001 Sb. Správci vodních toků

Tato ustanovení se příliš neliší, pokud nebudeme přihlížet k aktualizaci pojmu okres = obec s rozšířenou působností. U současného zákona 254/2001 Sb. lze vysledovat zájem legislativy o ochranu přírody, kdy v písm. l) se kromě prohlídky vodního toku vodoprávními úřady dbá i na tuto prohlídku z pohledu orgánů ochrany přírody.

§ 16 Nařízení vlády č. 100/1999 Sb. : Správci vodohospodářsky významných vodních toků

Naproti tomu

§ 83 Správci vodních toků zákon č. 254/2001 Sb.

V těchto ustanoveních, která z převážné většiny spolu korespondují, se novější verze liší od starší jen o stejnou skutečnost, uváděnou v předchozím srovnání - kromě prohlídky vodního toku vodoprávními úřady se dbá i na prohlídku z pohledu orgánů ochrany přírody.

Jedním z posledních paragrafů, kterým končí *Nařízení vlády č. 100/1999 Sb.* nepočítáme-li přechodná a závěrečná ustanovení je *§ 17: Vlastníci (uživatelé) vodohospodářských děl*

Naproti tomu

§ 84 Vlastníci vodních děl v zákoně č. 254/2001 Sb.:

Kromě reflexe vzniku obcí s rozšířenou působností, je v novém ustanovení reagováno i na vznik integrovaného záchranného systému a na významné postavení Hasičského záchranného sboru. Zejména v § 84 odst. 1, písm. e) zákona č. 254/2001 Sb. nebo pak dále v odst. 2 téhož paragrafu písm. a), c).

Dlužno dodat, že ačkoliv §17 Nařízení vlády č. 100/1999 Sb. textem pro srovnání končí, v zákoně č. 254/2001 Sb. jsou ještě navíc: § 64a zvládnutí povodňových rizik, v §§ 66 – 69 definována záplavová území, omezení v těchto záplavových území, dále území určená k řízeným rozlivům povodní a území ohrožená zvláštními povodněmi, § 85 Vlastníci pozemků a staveb, které se nacházejí v záplavovém území nebo zhoršují průběh povodně a §§ 86 a 87 Náklady na opatření na ochranu před povodněmi.

4.5 Zákon č. 239/2000 Sb. o IZS a zákon č. 240/2000 Sb. o krizovém řízení

Zákonu o integrovaném záchranném systému dalo právní rámec usnesení vlády č. 246/1993 k zásadám integrovaného záchranného systému. Původním záměrem tohoto usnesení bylo vydat zákon jako součást tehdy připravovaného zákona o prevenci a likvidaci havárií. Zpracování uvedeného zákona však nakonec vyústilo v zákon č. 353/1999 Sb., o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami a chemickými přípravky a o změně zákona č. 425/1999 Sb., o okresních úřadech, úpravě jejich působnosti a o některých dalších opatřeních s tím souvisejících, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o prevenci závažných havárií), který neposkytoval dostatečnou věcnou platformu pro zapracování zmíněných zásad integrovaného záchranného systému. Bylo proto využito připravovaných zákonů k ústavnímu zákonu č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky a byl zpracován vládní návrh zákona o krizovém řízení a integrovaném záchranném systému, kde tento návrh byl jako jeden celek předložen Parlamentu ČR.

Návrh uvedeného zákona byl v Parlamentu rozdělen ČR však rozdělen na samostatné dva zákony, které byly posléze schváleny jako zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení (krizový zákon). Zákony vznikly jako reakce na společenskou objednávku po povodni v roce 1997, kdy díky nekoordinovanému postupu a zmatku při této povodni došlo k obrovským škodám a to nejen na životech, zdraví lidí, ale i na jejich majetku.

Úsilí Ministerstva vnitra o právní podobu integrovaného záchranného systému, který se v konfrontaci s praxí a ukázal jako funkční a přínosný, a to především na úrovni obcí s rozšířenou působností při provádění záchranných prací malých i rozsáhlých mimořádných událostí. Právně bylo podchyceno zřízení integrovaného záchranného systému, postavení a úkoly operačního a informačního střediska integrovaného záchranného systému poplachový plán, koordinační úloha velitele zásahu a cvičení.

Zákonem upravujícím integrovaný záchranný systém se upravuje také problematika ochrany obyvatel na úrovni státní správy samosprávy, fyzických osob, právnických osob a podnikajících fyzických osob. Ochrana obyvatel zde stojí vedle integrovaného

záchranného systému. Nepochybně i ochrana obyvatel je součástí záchranných a likvidačních prací, při řešení mimořádných událostí a tedy součástí integrovaného záchranného systému. Zařazením ochrany obyvatel do zákona o integrovaném záchranném systému je reakcí na transformaci státní správy v oblasti civilní ochrany z resortu Ministerstva obrany do resortu Ministerstva vnitra. Podstatnou část úkolů v uvedené oblasti pak plní Hasičský záchranný sbor České republiky.

Předmětem úpravy je i funkce integrovaného záchranného systému a ochrana obyvatel za krizových stavů, tzn. za takových mimořádných událostí, kdy jsou tyto stavy vyhlášeny. Z toho i vyplývá, že i v době krizových stavů bude integrovaný záchranný systém provádět záchranné a likvidační práce, budou organizována opatření na ochranu obyvatel.

Vzhledem k tomu, že krizovým stavem je i stav válečný je integrovaný záchranný systém s jeho složkami organizován i tak, aby i v době válečného stavu, která v sobě nese např. i brannou pohotovost, zůstal funkční z hlediska personálu, materiálního vybavení a podobně .

Z definice integrovaného záchranného systému vyplývá, že nejde o instituci s právní subjektivitou, ale o soubor vazeb a mezi jeho složkami, správními úřady a jeho funkčnost při provádění záchranných a likvidačních prací je založena na kompetencích a úkolech složek a správních úřadů, které jsou jim svěřeny právními předpisy nebo je plní na základě jiných dokumentů upravujícími jejich činnost a zákonem o integrovaném záchranném systému. Tento zákon upravuje především jejich koordinaci při společné činnosti tak, aby uvedené kompetence nebo jejich síly a prostředky byly využity správně a v potřebný čas, plánovitě a nebyly opomenuty. Tam kde, oprávnění ke koordinaci nebo řízení záchranných a likvidačních prací chybělo, tam je zákon o integrovaném záchranném systému doplnil.

Rozhodující na spolupráci složek při provádění záchranných a likvidačních prací není samotná velikost mimořádné události, ale principy na kterých je spolupráce postavena. Ve skutečnosti nemusí být při malých nepříznivých účincích mimořádných událostí využity všechny možnosti, které zákon skýtá. Rozsah využití možností zákona o integrovaném záchranném systému závisí do jisté míry na prováděných opatřeních při

záchranných a likvidačních pracích, je také zřejmé z dosavadní funkce integrovaného záchranného systému, že značnou část mimořádných událostí je možné řešit z úrovně velitele zásahu na místě zásahu, tedy v rámci taktického řízení.

Dále je uzákoněna spolupráce na úrovni operačních středisek základních složek integrovaného záchranného systému včetně operačního a informačního střediska integrovaného záchranného systému v rámci operační úrovně řízení. Jen malá část provádění záchranných a likvidačních prací vyžaduje koordinaci z úrovně starostů obcí s rozšířenou působností, hejtmanů nebo Ministerstva vnitra (tzv. strategické řízení). Měřítkem pro koordinaci z úrovně strategického řízení a i jistým měřítkem rozsahu mimořádné události jsou poplachové plány integrovaného záchranného systému.

Definice pojmu mimořádná událost zahrnuje všechny obecně možné příčiny vzniku mimořádných událostí, přičemž je vázána na vznik hrozby pro život, zdraví, majetek a životní prostředí s důsledkem nutnosti provedení záchranných a likvidačních prací. Teprve všechny tři podmínky (vznik, hrozba a důsledek) naplňují definici a tak je nutno mimořádné události posuzovat i z hlediska dynamiky jejich průběhu. Zde bych připomněl, že mimořádnou událostí je i krizová situace v návaznosti na definici jejího pojmu v krizovém zákoně (zák..č. 240/2000 Sb.) ovšem jen v době vyhlášení krizového stavu, když orgán krizového řízení vyhlásí pro řešení mimořádné události krizový stav.

I z toho je zřejmá kontinuita mezi prováděním záchranných a likvidačních prací a následného vyhlášení vzniklé mimořádné situace jako krizové, když ji nepůjde vyřešit dle zákona o integrovaném záchranném systému.

S likvidačními pracemi se počítá většinou až po záchranných pracích, nejde již o bezprostřední účinky mimořádné události na život, zdraví, majetek a životní prostředí. Likvidační práce následují po záchranných, pokud bude na místě zásahu stabilizovaný stav a naléhavá hrozba nebo působení mimořádné události je odstraněna, eliminována. Likvidačními pracemi nemusí dojít k likvidaci všech účinků a průvodních jevů mimořádné události.

Další pozitivní skutečností je legislativní určení místa zásahu v zákoně č. 239/2000 Sb., v § 19. Definice místa zásahu v tomto ustanovení je s ohledem na to, že mimořádná událost je dynamická co do rozvoje, velice praktická. Pokud jsou pravomoci velitele

zásahu dány pro místo zásahu, může jimi disponovat i tam, kde záchranáři ještě nevstoupili a kam mimořádná událost zatím nezasáhla. Pravomoci velitele zásahu se totiž při řízení společného zásahu složek nevztahují jen ke složkám pro zabezpečení jejich spolupráce, ale zejména na osoby, které jsou mimořádnou událostí ohroženy nebo dotčeny.

Ochrana obyvatelstva je pak pojímána jako součást civilní ochrany respektive obrany, která je chápána jako souhrn činností pro zajištění přežití či k ochraně civilního obyvatelstva ve válečných konfliktech a jejich výčet je obsahem Dodatkových protokolů k Ženevským úmlouvám. Jde o široký výčet činností, které v praxi plní již v míru řada orgánů a organizací. Tak je tomu i u nás, kdy některé komunální služby, bezpečnostní nebo záchranné sbory již uvedené úkoly plní a měly by je plnit i v době válečných konfliktů.

Některé činnosti a to zejména varování, evakuace, ukrytí a nouzové přežití neměly dosud stanovený systém pro svoji komplexní funkci na základě právního předpisu a proto se staly předmětem úpravy zákona o integrovaném záchranném systému. Současně se těmto potřebným činnostem pro přežití obyvatelstva dal společný název ochrana obyvatel.

Na ochraně obyvatel se kromě správních úřadů podílejí i obce a fyzické a právnické osoby, které pro uvedené činnosti v ochraně obyvatel mohou zřizovat své zařízení civilní ochrany. Název je použit z důvodu návaznosti na Dodatkové protokoly k Ženevským úmlouvám a jejich případné mezinárodní ochrany v době válečných konfliktů.

5. Diskuze

V této kapitole bych se pokusil sumarizovat komparace z předešlých, uznávám, že poněkud rozsáhlejších, kapitol. Pokud tedy nebudu brát již rozdíly v podrobnostech, jako při podrobné komparaci, ale budu na základě těchto rozdílů hodnotit všeobecně, pak mohu říci, že legislativa týkající se povodní- zákon č. 138/1973 Sb. o vodách, zákon České národní rady č. 130/1974 spolu s Nařízením vlády České socialistické republiky č. 27/1975 Sb. o ochraně před povodněmi- byla do roku 1997 velmi povrchní, nekonkrétní a obecná. Jak jsem již uváděl, i podle jiných autorů, bylo to hlavně tím, že Česká republika do té doby žádnou větší povodeň neprodělala a proto i legislativa byla vytvořena „že se nás to netýká“.

Po povodni v roce 1997 došlo k velké proměně- zákon č. 138/1973 Sb. o vodách, zákon České národní rady č. 130/1974 a hlavně Nařízení vlády č. 100/1999 Sb. o ochraně před povodněmi. V Nařízení vlády č. 100/1999 Sb. došlo k preciznější specifikaci jednotlivých ustanovení, zvláště pokud se týká konkrétních úkolů pro konkrétní orgány a organizace, přesnější vymezení pojmů. Navzdory k těmto zlepšením měly tyto normy stále ještě rezervy. Zejména v tom, že byly roztržštěné v několika provedeních a to ještě různé právní síly.

Tyto nedostatky vyřešil zcela nový zákon č. 254/2001 Sb., o vodách. Všechny normy nejen sjednotil, některá ustanovení pak ještě dále rozpracoval, zpřesnil a dal všem ustanovením váhu zákona, včetně jejich vymahatelnosti, protože jsou zde stanoveny i sankce. Samostatně však ani tato právní norma není schopna obstát. Její funkčnost se projeví teprve „v akci“ společně se zákony č. 239/2000 Sb. o IZS a č. 240/2000 Sb. o krizovém řízení. Vzhledem k rozsahu mimořádné události, která přerostla v krizovou situaci, byly postupně vyhlášeny dva stupně krizových stavů (regionální úroveň, tj. okres a kraj – vyhlášen “stav nebezpečí”, posléze byl pro výše uvedené kraje – vyhlášen “nouzový stav”) poprvé od platnosti krizové legislativy (zákon č. 239/2000 Sb. a zákon č. 240/2000 Sb.). Na všech úrovních byly s vývojem

situace aktivovány krizové štáby a zahájena jejich činnost podle Směrnice ministerstva vnitra č. 9, ze dne 12. prosince 2001.

V průběhu krizové situace byla přijímána řada konkrétních ochranných opatření v oblasti záchranných prací, především z hlediska vyrozumění, varování ohroženého obyvatelstva s následnou evakuací osob z postiženého území a likvidace následků. V tomto směru lze konstatovat, podle hodnocení orgánů státní správy, že připravenost na řešení vzniklé situace byla zainteresovanými složkami a orgány krizového řízení zvládnuta bez větších nedostatků.

Záchranné a likvidační práce při povodni byly úspěšně zvládnuty, zejména díky následujícím zásadním změnám oproti možnostem řešení povodňové situace v roce 1997:

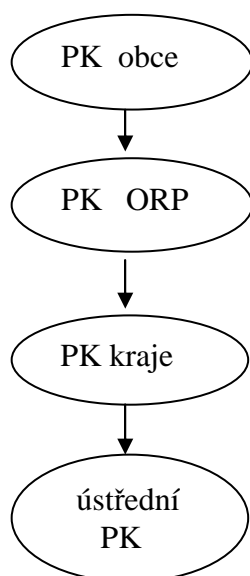
- zcela nová legislativa v oblasti integrovaného záchranného systému a krizového řízení,
- havarijní připravenost – zpracované havarijní plány a povodňové plány,
- sloučení civilní ochrany a požární ochrany,
- vznik HZS krajů – vznik řídicích a výkonných struktur na úrovni krajů.

Nové podmínky umožňovaly:

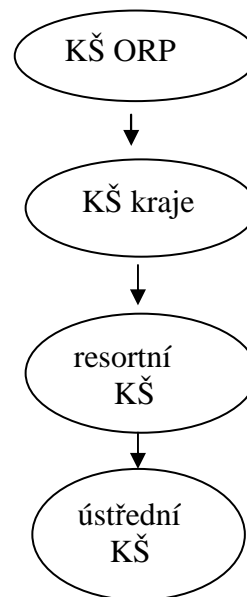
- včasné informování obyvatelstva prostřednictvím varovného systému, který je nyní ovládán z operačních a informačních středisek HZS ČR (dále jen "OPIS);
- včasné a objektivní informování obyvatelstva prostřednictvím mediálních prostředků;
- včasné informování ohroženého obyvatelstva prostřednictvím doplňkových prostředků Policie ČR (nouzové mobilní prostředky);
- včasnou evakuaci (samovolnou, dobrovolnou a nucenou) provedenou jednotkami požární ochrany (dále jen „JPO“), s Policií ČR, příp. městskou policií;
- zabezpečení nouzového přežití obyvatel, včetně náhradního ubytování v souladu s povodňovými plány.

Jako důležitý nedostatek zákona č. 254/2001 Sb., o vodách vidím v dualitě řízení, které podle mého názoru není dobré při řešení povodní. Konkrétně mám na mysli následující situaci - na levé straně je struktura povodňových orgánů v době povodně podle zákona č. 254/2001 Sb., o vodách, na pravé straně vznik krizových štábů podle zákona 240/2000 Sb., krizového zákona:

PK- povodňová komise

KŠ – krizový štáb

podle zákona jsou aktivovány:

vyhlášením druhého stupně
povodňové aktivity

příslušným funkcionářem správního
orgánu při vzniku krizového stavu

Krizové štáby působí universálně při různých druzích mimořádných událostí, viz zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému nebo při vyhlášení krizového stavu při mimořádné události, která nelze řešit běžnými opatřeními, viz zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení. Povodeň je jednou z mnoha možných mimořádných událostí a její řešení by se nemělo v operativních činnostech kolektivních řídicích orgánů – komisí odlišovat názvoslovně, protože to způsobuje v praxi řadu zmatků a nedorozumění. Fakticky v povodňových komisích i krizových štábech na úrovni obcí i krajů zasedají stejné osoby. Jednodušší by bylo, kdyby o úrovni, kdy je třeba kolektivně

řešit dohodu dotčených institucí, osob, představitelů při řízení povodňových opatření, byl použit standardní název orgánu, který je i v jiných druzích mimořádných událostí, a který stejně při vyhlášení krizového stavu, viz návrh řízení povodňových opatření při vyhlášení krizového stavu, přebírá. Odstraní se tím rozpolcenost řízení během vývoje povodně, případná nedorozumění, zmatek v názvech orgánů a podobně.

Na tomto místě bych rád volně parafrázoval zprávu GŘ HZS ČR pro bezpečnostní radu státu ČR: „Při těchto povodních se prokázalo, že je možné plně využít krizové štáby, které byly aktivovány k řešení vzniklé situace. Na celostátní úrovni nedošlo k samostatnému svolání Ústřední povodňové komise, protože situace se tak rychle vyvíjela, že její členové byli povoláni přímo do ÚKŠ. Obdobná byla situace u povodňových komisí ucelených povodí. Zásadním problémem je zřízení povodňových komisí ucelených povodí, které jsou ustaveny mimo územní systém státní správy a samosprávy. Např. hejtman Královéhradeckého kraje by měl předsedat povodňové komisi uceleného povodí Labe i v případě povodní v Ústí nad Labem. Vhodné by bylo sjednotit systém řešení mimořádných událostí a v případě povodní zrušit povodňové komise a tak odstranit duální strukturu řízení.

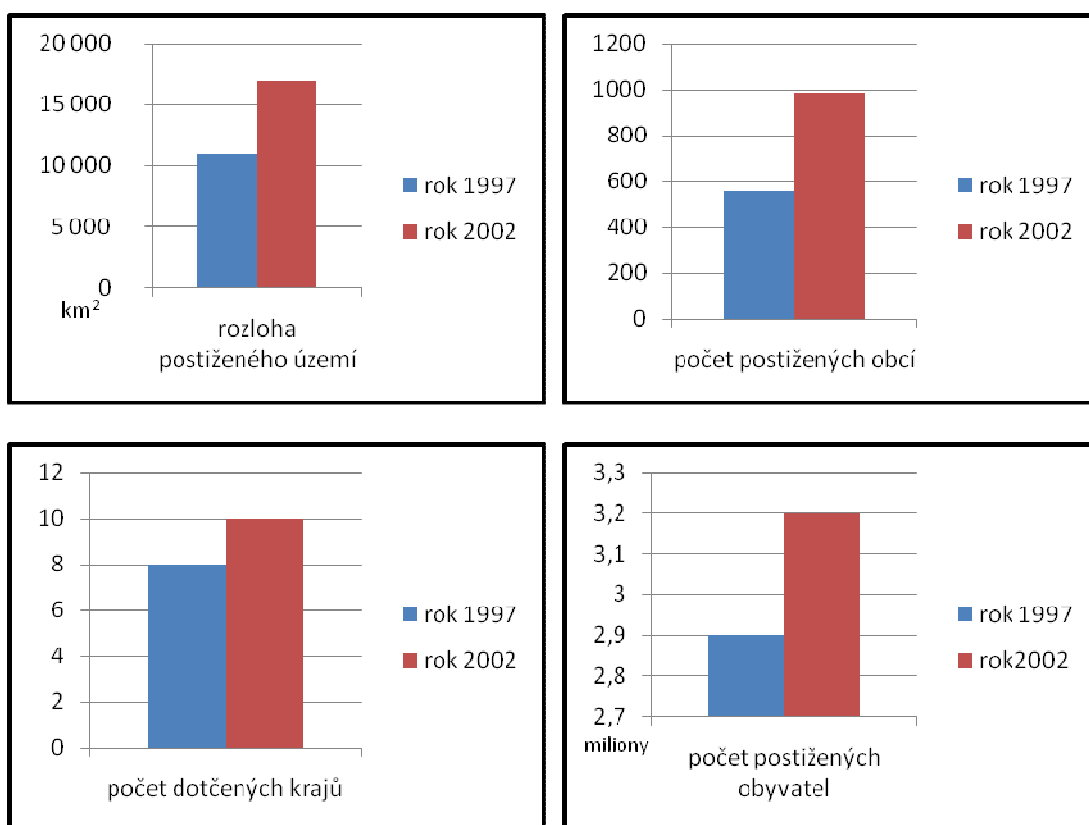
Povodně tak nastolili otázku další existence povodňových komisí, které jsou pozůstatkem způsobů dřívějšího řešení mimořádných událostí založených na kolektivním rozhodování, což se ukazuje v řadě konkrétních případů jako nepraktické a málo pohotové vzhledem k rychlosti vzniku těchto živelních pohrom. Cílem by měla být především jednotná a universální struktura řízení opatření na řízení opatření při vzniku všech mimořádných událostí, kterou představuje zákon o IZS a krizový zákon.“

V této kapitole bych ještě rád porovnal zveřejněné výsledky z povodně v roce 1997 a 2002. Ačkoliv nejde o porovnávání legislativy, je toto srovnání velmi zajímavé a navíc podpoří můj závěr v následující závěrečné kapitole, kde se budu zabývat platností stanovených hypotéz v diplomové práci.

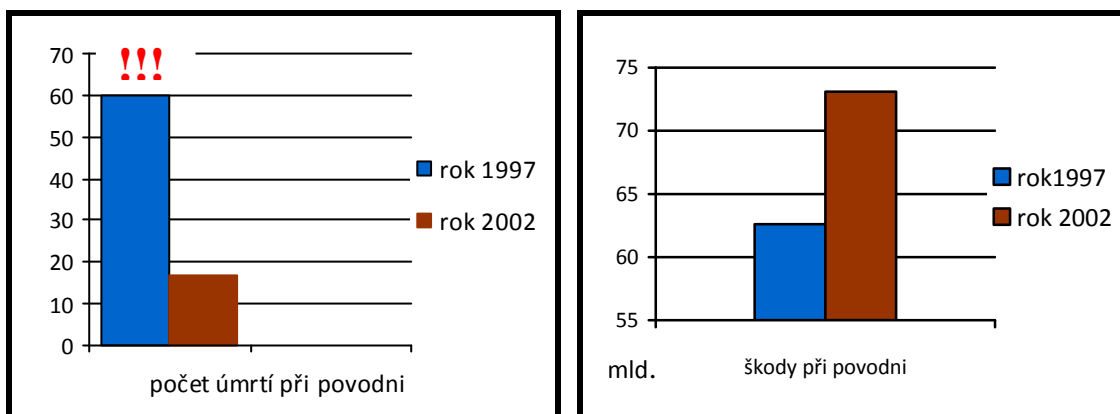
Povodňové škody	rok 1997	rok 2002
Rozloha postiženého území (sumární výměra postižených obcí)	11000 km ²	17000 km ²
počet postižených obcí	558	986
počet dotčených krajů	8	10
počet postižených obyvatel	2,9 mil.	3,2 mil
počet úmrtí při povodni	60	17
přímé majetkové škody	62,6 mld. Kč	73,1 mld. Kč

Tabulka –škody způsobené povodněmi v r. 1997 a 2002 ⁵¹⁾

Kdo se lépe orientuje v grafech a preferuje jejich přehlednost, nabízím tyto údaje z tabulky zpracované tímto způsobem:

⁵¹⁾ údaje sestavené pomocí zpráv z povodně 1997 a 2002 GŘ HZS ČR Praha a internetových zpráv (vyhodnocení povodní 1997 a 2002)

Porovnáním údajů z tabulky i vizuálně z těchto grafů je zřejmé, že ačkoliv byla povodeň v roce 2002 více jak o třetinu rozsáhlejší než v roce 1997, škodami rozhodně takových rozměrů nedosáhla. Za vše mluví srovnání způsobené škody na jednoho obyvatele, kdy jednoduchým matematickým výpočtem zjistíme, že v roce 1997 byla škoda na obyvatele 21.586 Kč a v roce 2002 pak 22.844 Kč.

Naprosto diametrální rozdíl je vidět při srovnání počtu obětí obou povodní, který je podle mého názoru zásadní. Naprosto neoddiskutovatelný je přínos zákonů č. 239/2000 Sb. o integrovaném záchranném systému a č. 240/2000 Sb. o krizovém řízení.

Krizová situace vyvolaná rozsáhlými povodněmi v roce 2002 na území České republiky byla zvládnuta s minimem možných ztrát, za účinné spolupráce orgánů, organizací, firem, občanů a sdělovacích prostředků.

V reálné situaci byla prověřena součinnost krizových orgánů, v závislosti na vývoji situace a vyhlášení krizových stavů v ČR, jsou z procesního a organizačního zajištění správně nastavena.

6. Závěr

V této diplomové práci jsem se snažil porovnat legislativu týkající se povodní platné před rokem 2000 a po roce 2000 a jejich srovnáním vysledovat, jak se tato legislativa ohledně organizací a organizování povodňových opatření v České republice vyvíjela, jakým směrem a jak je činnost upravena v současné době.

Tyto cíle byly naplněny. Byla provedena analýza a zhodnocení všech příslušných normativních právních aktů, týkající se organizací a organizování povodňových opatření. A to jak těch, jež pozbyly platnosti, tak těch, které jsou platné v současné době. Zjistil jsem, že kromě toho, že vývojem došlo k podstatné změně samotného vodního zákona č. 254/2001 Sb., tak vpravdě k revoluční změně, či spíše ke vzniku zákonů č. 239/2000 Sb. o integrovaném záchranném systému a č. 240/2000 Sb. o krizovém řízení, které měli za následek rychlejší, efektivnější zásah a omezení škod v roce 2002 oproti povodni roku 1997.

Mimořádným přínosem byla tato legislativa pro civilní nouzovou připravenost, kdy při ochraně obyvatelstva dochází po roce 2000 k minimalizaci ztrát na životech při povodni a v tomto směru bych si dovolil paušalizovat a tvrdit, že dochází k minimalizaci ztrát na životech všeobecně při všech mimořádných událostech, protože jsou jasně stanoveny práva a povinnosti všech zainteresovaných orgánů a organizací.

S hypotézou, že do roku 2000 právní úprava pro činnost povodňových orgánů ke zdolávání povodní byla dostatečná, tak neplatí a nelze s ní souhlasit. Je pravdou, že po povodni v roce 1997 se legislativa zkvalitnila, protože tato povodeň všem jasně ukázala, že naše republika nebyla na takovou pohromu připravena. Tato událost byla rovněž impulzem pro urychlené dokončení zákonů o integrovaném záchranném systému a o krizovém řízení. Snad v této jediné konkrétní situaci lze povodeň z roku 1997 pokládat za pozitivní a přínosnou.

S druhou hypotézou, že novou legislativou po roce 2000, kdy byly stanoveny kompetence orgánů a organizací při povodních byly nedostatky odstraněny, lze v zásadě souhlasit a je platná. Důkazy k tomuto tvrzení- statistické výstupy z povodně roku 1997 a z roku 2002 jsem popsal v předešlé kapitole.

Jedinou výhradu k současnému platnému znění právních norem, kterou jsem rovněž uvedl v předchozí kapitole je, že existence povodňových komisí, které jsou pozůstatkem způsobů dřívějšího řešení mimořádných událostí, což se ukazuje v řadě případů jako nepraktické a málo pohotové vzhledem k rychlosti vzniku těchto živelních pohrom. Cílem by měla být především jednotná a univerzální struktura řízení opatření. Tímto problémem by se mohla podle mě vypořádat v legislativním procesu některá z novel zákona 254/2001 Sb., samozřejmě v návaznosti na další příslušné zákony.

Klíčová slova

povodeň, legislativa, komparace, organizace, organizování, zákon, protipovodňová opatření, stupeň povodňové aktivity, integrovaný záchranný systém

Keywords

flood, legislation, comparison, organisation, organising, act, flood measures, flood activity degree, Integrated Rescue System

7. Seznam použité literatury

BARBER, N. *Požáry a povodně* 1. vyd. Brno: Computer Press. 2003, s. 31.
ISBN 80-7226-937-2

BERNAT, R. et al. *Povodně 2002. Živel a my*. 1 vyd. Praha: Themis. 2003, s.
240 ISBN 80-7312-019-4

BOUČEK, J. *Katastrofální povodeň v České republice v srpnu 2002*. 1 vyd.
Praha: MŽP. 2005, s. 68. ISBN 80-7212-3530-5

BRÁZDIL, R. et al. *Historické a současné povodně v České republice*. 1 vyd.
Brno: Masarykova univerzita Brno. 2005, s. 369.
ISBN 80-210-3864-0

Federální shromáždění ČSSR. Zákon č. 138/1973 ze dne 31. října 1973
o vodách (vodní zákon). *In Sběrka zákonů ČSSR*. 1973, částka 35, s.15
Dostupný také z WWW: <<http://www.beck-online.cz/legalis/document-view.seam?type=html&documentId=onrf6mjzg4zv6mjthawtg&conversationId=552096#selected-node>>.

ČAMROVÁ, L. et al. *Povodně v území, institucionální a ekonomické souvislosti*.
1. vyd. Praha: Eurolex Bohemia. 2006, s. 176.
ISBN80-7379-000-9

ČAMROVÁ, L. et al. *Povodně jako průřezový problém státní politiky*. 1 vyd.
Praha: IEEP FNH. 2004, s. 174. ISBN 80-86684-09-1

ČESKO. Zákon č. 239 ze dne 28.června 2000 o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů. *In Sbírka zákonů České republiky*. 2000, částka 73, s. 3454-3460. ISSN 1210-0005

ČESKO. Zákon č. 240 ze dne 28.června 2000 o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon). *In Sbírka zákonů České republiky*. 2000, částka 73, s. 3475-3447. ISSN 1210-0005

ČESKO. Zákon č. 241 ze dne 29. června 2000 o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých zákonů . *In Sbírka zákonů České republiky*. 2000, částka 73, s. 3448-3498. ISSN 1210-0005

ČESKO. Zákon č. 254 ze dne 28. června 2001 o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon). *In Sbírka zákonů České republiky*. 2001, částka 98, s. 5617-5667. ISSN 1210-0005

ČESKO. Ministerstvo vnitra. Vyhláška č. 328 ze dne 5. září 2001 o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému. *In Sbírka zákonů České republiky*. 2001, částka 127, s. 7447-7464.
ISSN 1211-1244

ČESKO. Ministerstvo vnitra. Vyhláška č. 380 ze dne 9. srpna 2002 k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva. *In Sbírka zákonů České republiky*. 2002, částka 133, s. 7730-7752. ISSN 1211-1244

HLADNÝ, J. et al. *Katastrofální povodeň v České republice v srpnu 2002*. 1 vyd. Praha: Ministerstvo životního prostředí. 2005, s. 68 ISBN 80-7212-350-5

HRIVNÁK, J. et al. *Metody a nástroje řešení krizových situací*. 1. vyd. Praha: Policejní akademie ČR v Praze. 2009, s. 154. ISBN 978-80-7251-304-8

KOZÁK, J.T. et al. *Povodně v Českých zemích*. 1 vyd. Praha: Professional Publishing, 2007, s. 145. ISBN 978-80-86946-39-9

MESRŠMÍD, J.- REIDINGER, J.- ŠULISTA, M. *Povodně. Co dělat a jak minimalizovat škody*. 1. vyd. Praha: ČAP a MŽP. 1998, s. 32

OBRUSNÍK, I. *Krizové situace způsobené přírodními vlivy*. 1 vyd. Praha: Ministerstvo životního prostředí. 2002, s. 64. ISBN 80-7212-189-8

POVODŇOVÁ OCHRANA A HYDROLOGIE MKOL. *Dokumentace povodně v srpnu 2002 v povodí Labe*. 1 vyd. Magdeburk: MKOL a IKSE Magdeburk. 2004, s. 207. Studijní a vědecká knihovna Plzeňského kraje 392 A 32 935

ROUDNÝ, R.- LINHART, P. *Krizový management, ochrana obyvatelstva, mimořádné události*. 1 vyd. Pardubice: Universita Pardubice Fakulta ekonomicko-právní. 2004, s. 97. ISBN 80-7194-674-5

ŠAFR, G.. *Výkladový slovník integrovaného záchranného systému : doplňkové texty pro posluchače kombinované formy studia studijního programu "Ochrana obyvatelstva"*. České Budějovice : JIHOČESKÁ UNIVERZITA v Českých Budějovicích Zdravotně sociální fakulta, 2008. 52 s.

ŠENOVSKÝ, M., ADAMEC, V., HANUŠKA, Z. *Integrovaný záchranný systém*. 1. vyd. Ostrava : SPBI, 2005. 157 s. SPBI Spektrum. ISBN 80-86634-52-5.

Internetové odkazy:

Česká protipovodňová asociace. *Povodně* [online]. 2009, 6.10.2009 [cit. 2010-03-11]. Dostupné z WWW: <<http://www.povodne.cz/>>.

Rescue 112 [online]. 5.4. 2010 [cit. 2010-04-12]. Činnost integrovaného záchranného systému. Dostupné z WWW: <<http://www.rescue112.cz/izs>>

Přílohy I- normativní právní akty

138/1973 Sb. znění účinné od 1. 1. 1999 do 31. 12. 2001

138 ZÁKON

ze dne 31. října 1973

o vodách (vodní zákon)

Federální shromáždění Československé socialistické republiky se usneslo na tomto zákoně:

ČÁST OSMÁ

OCHRANA PŘED POVODNĚMI (§ 42)

§ 42

- (1) Škodám působeným povodněmi je třeba předcházet, jejich rozsah a následky omezovat a průběh povodní ovlivňovat. Děje se tak zejména systematickou prevencí a zabezpečovacími a záchrannými pracemi, prováděnými podle povodňových plánů a příkazů povodňových orgánů.
- (2) K zajištění ochrany před povodněmi je každý povinen umožnit vstup, popřípadě vjezd na své pozemky a do objektů těm, kteří řídí, koordinují a provádějí zabezpečovací nebo záchranné práce, přispět na příkaz povodňového orgánu podle svých možností a sil osobní a věcnou pomocí k ochraně lidských životů a majetku před povodněmi a řídit se příkazy příslušných povodňových orgánů.
- (3) Vodohospodářský orgán může rozhodnutím uložit povinnost zpracovat povodňový plán pro nemovitosti ohrožené povodněmi, pokud se nacházejí v zátopovém území nebo zhoršují průběh povodně, a určit jeho rozsah. Ten, komu byla tato povinnost rozhodnutím uložena, je povinen zpracovat povodňový plán v určeném rozsahu.

130 ZÁKON

České národní rady

ze dne 19. prosince 1974

o státní správě **ve vodním hospodářství**

Česká národní rada se usnesla na tomto zákoně:

ČÁST ŠESTÁ

OCHRANA PŘED POVODNĚMI (§ 17-22)

§ 17

Všeobecné povinnosti při ochraně před povodněmi

(1) Správci vodních toků, vlastníci nebo uživatelé vodohospodářských děl ve vodních tocích, jakož i ti, jejichž majetek by mohl vznik povodně nebo její průběh ovlivnit, jsou povinni činit opatření na ochranu před povodněmi nebo při zmírňování jejich škodlivých účinků nebo následků v rozsahu rozhodnutí povodňových orgánů.

(2) V době nebezpečí povodně a v době povodně orgány, organizace a občané na příkaz příslušných povodňových orgánů jsou povinni zejména:

- a) poskytnout dopravní a mechanizační prostředky, pohonné hmoty, nářadí a jiné potřebné prostředky,
- b) odstraňovat překážky, které mohou bránit průtoku velkých vod,
- c) trpět odstranění staveb nebo jejich částí anebo porostů,
- d) zúčastnit se podle svých možností a sil zabezpečovacích a záchranných prací k ochraně před povodněmi.

(3) Povodňové orgány ukládají povinnosti podle odstavce 1 jen v nevyhnutelně potřebném rozsahu.

§ 18

Řízení ochrany před povodněmi

(1) Ochranu před povodněmi zabezpečují tyto povodňové orgány

- a) orgány obcí, v hlavním městě Praze orgány městských částí,

- b) okresní úřady, v hlavním městě Praze Magistrátní úřad hlavního města Prahy,
- c) ministerstvo.

(2) Po dobu povodně ochranu zabezpečují tyto povodňové orgány

- a) povodňové komise obcí, v hlavním městě Praze orgány městských částí,
- b) povodňové komise okresů,
- c) povodňové komise ucelených povodí,
- d) ústřední povodňová komise České republiky (dále jen "ústřední povodňová komise").

Oprávnění a povinnosti povodňových orgánů v případě vyhlášení stavu nebezpečí a nouzového stavu přecházejí na orgány krizového řízení podle zvláštního právního předpisu.

(3) Ústřední řízení ochrany před povodněmi a výkon dozoru nad ní přísluší ministerstvu. Ústřední řízení záchranných povodňových prací, pokud je provádějí sbory požární ochrany, přísluší ministerstvu vnitra České republiky ve spolupráci s Civilní obranou České republiky. Ochranu před povodněmi v celém rozsahu připravují, organizují, řídí, kontrolují a činnost ostatních účastníků ochrany před povodněmi koordinují ve svých územních obvodech příslušné povodňové orgány.

(4) Povodňovou komisi obce zřizuje obecní rada k plnění úkolů uložených předpisy o ochraně před povodněmi, je-li v jejich územních obvodech možnost povodní. Předsedou povodňové komise je starosta obce. Povodňová komise obce je podřízena povodňové komisi okresu. Pokud při povodni převezme řízení ochrany povodňová komise okresu, provádí povodňová komise obce vlastní opatření podle pokynů okresní komise.

(5) Povodňovou komisi okresu zřizuje přednosta okresního úřadu. Předsedou povodňové komise je přednosta okresního úřadu. Povodňové komise okresů jsou podřízeny povodňové komisi uceleného povodí.

(6) Povodňovou komisi uceleného povodí zřizuje ministerstvo v dohodě s ministerstvem vnitra České republiky a Civilní obranou České republiky. Předsedou povodňové komise je ředitel krajského úřadu určený ministerstvem v dohodě s Ministerstvem vnitra. Povodňové komise ucelených povodí jsou podřízeny ústřední povodňové komisi.

(7) Povodňová komise uceleného povodí řídí, kontroluje a koordinuje ochranu před povodněmi v době povodně, ohrožující území více okresů, pokud povodňové komise okresů vlastními silami a prostředky nestačí činit potřebná opatření.

(8) Ústřední povodňovou komisi zřizuje vláda České republiky, která též schvaluje její statut. Předsedou je ministr životního prostředí České republiky a místopředsedou ministr vnitra České republiky.

(9) Ústřední povodňová komise řídí, kontroluje a koordinuje v celém rozsahu ochranu před povodněmi v době povodně, ohrožující rozsáhlá území, pokud povodňové komise ucelených povodí vlastními silami a prostředky nestačí činit potřebná opatření.

(10) Povodňové orgány mohou v době povodně činit opatření a vydávat příkazy na ochranu před povodněmi. Tyto příkazy nejsou rozhodnutími podle správního řádu.

(11) Orgány státní správy a jiné orgány jsou povinny povodňovým orgánům pomáhat při zajišťování ochrany před povodněmi.

§ 19

Předpovědní a hlásná povodňová služba

(1) Orgány, organizace a občané jsou povinni neodkladně hlásit nebezpečí povodně povodňovým orgánům.

(2) Orgány a organizace, zejména ty, které zajišťují telekomunikační služby, jsou povinny přednostně zabezpečovat komunikaci zpráv a hlášení předpovědní a hlásné povodňové služby ve věcech ochrany před povodněmi.

(3) Předpovědní povodňovou službu zabezpečuje Český hydrometeorologický ústav ve spolupráci se správami povodí. Na hlásné službě se podílejí i další orgány a organizace podle povodňových plánů a pokynů povodňových orgánů.

§ 20

Náklady na opatření k ochraně před povodněmi

(1) Orgány, organizace a občané nesou náklady, které jim vzniknou vlastními opatřeními k ochraně jejich majetku (majetku v jejich

(2) Náklady na zabezpečovací práce na vodních tocích hradí správci vodních toků. Vlastníci nebo uživatelé vodohospodářských děl hradí náklady na zabezpečovací práce na těchto dílech. Náklady na záchranné práce, kromě nákladů podle odstavce 1, hradí obce a okresní úřady podle obecně závazného právního předpisu, který vydá ministerstvo financí České republiky.

§ 21

Náhrada škody způsobené opatřeními prováděnými k ochraně před povodněmi

(1) Obce, okresní úřady a ministerstvo hradí majetkovou újmu vzniklou v důsledku činnosti, opatření nebo příkazů, kterou v zájmu ochrany před povodněmi uložily.

(2) Majetkovou újmu vzniklou v důsledku činnosti nebo opatření uložených v době povodně povodňovou komisí obce hradí obec. Majetkovou újmu vzniklou v důsledku nařízení okresní povodňové komise v době povodně hradí okresní úřad. Majetkovou újmu vzniklou provedením opatření a činností nařízených v době povodně povodňovými komisemi ucelených povodí nebo ústřední povodňovou komisí hradí ministerstvo.

§ 22

Prováděcí předpisy

Podrobnosti o provádění ochrany před povodněmi, zejména o spolupráci a úkolech orgánů, organizací a občanů při povodních stanoví vláda nařízením.

27/1975 Sb. znění účinné od 1. 4. 1975 do 30. 6. 1999

27 NAŘÍZENÍ VLÁDY

České socialistické republiky

ze dne 26. března 1975

o ochraně před povodněmi

Vláda České socialistické republiky nařizuje podle § 22 zákona České národní rady č. 130/1974 Sb. , o státní správě ve vodním hospodářství:

ČÁST PRVNÍ

Úvodní ustanovení (§ 1)

§ 1

(1) Ochrana před povodněmi je soubor opatření k předcházení a zamezení škod při povodních na životech a majetku občanů a společnosti a na životním prostředí.

(2) Povodní se rozumí přechodné stoupnutí hladiny vodního toku, při kterém hrozí vylití vody z koryta nebo při kterém se voda z koryta vylévá a může způsobit škody; to platí

přiměřeně i při výskytu vnitřních vod, chodu ledů a při ohrožení bezpečnosti nebo stability vodohospodářského díla.

(3) Za nebezpečí povodně se považují situace určené povodňovými plány, popřípadě situace tak označené předpovědní povodňovou službou, zejména:

- a) při dosažení určeného vodního stavu při stoupající tendenci vody ve vodním toku,
- b) při očekávaném náhlém tání podle meteorologických předpovědí,
- c) na menších vodních tocích při srážkách velké intenzity nebo při jejich bezprostředním nebezpečí.

(4) Za vnitřní vody se považují vody, které se vyskytují na území chráněném vodohospodářskými díly v souvislosti s povodní, zejména vody, které nemohou odtékat přirozeným způsobem při zvýšeném vodním stavu v recipientu.

ČÁST DRUHÁ

Opatření na ochranu před povodněmi (§ 2-10)

§ 2

Stupně povodňové aktivity

(1) Při nebezpečí povodně nastává stav bdělosti; zaniká, pominou-li příčiny takového nebezpečí (první stupeň).

(2) V době vlastní povodně se vyhláší stav pohotovosti na základě údajů hlídkové služby, popřípadě zpráv předpovědní a hlásné povodňové služby nebo na návrh správců vodních toků (druhý stupeň).

(3) Při bezprostředním nebezpečí větších škod nebo při vzniku takových škod se vyhláší stav ohrožení (třetí stupeň).

(4) Stav pohotovosti a stav ohrožení vyhláší a odvolává

- a) pro území obce (města) místní (městský) národní výbor,
- b) pro území několika obcí téhož okresu a pro území okresu okresní národní výbor,
- c) pro území několika okresů téhož kraje, pro území kraje a na hraničních tocích krajský národní výbor.

(5) Stupně povodňové aktivity, podrobnosti o vyhlásování a odvolávání stavu pohotovosti a stavu ohrožení upravují povodňové plány.

§ 3

Druhy opatření na ochranu před povodněmi

(1) Opatřeními na ochranu před povodněmi jsou:

- a) povodňové plány,
- b) povodňové prohlídky,
- c) předpovědní a hlásná povodňová služba,
- d) hlídková služba,
- e) povodňové zabezpečovací a záchranné práce,
- f) evidenční a dokumentační práce.

(2) Rozsah opatření prováděných na ochranu před povodněmi se řídí stupněm nebezpečí povodně a vývojem povodňové situace.

(3) Investiční výstavba zařízení na ochranu před povodněmi a údržba a opravy takových zařízení, jakož i investice vyvolané povodněmi, nejsou opatřeními na ochranu před povodněmi ve smyslu tohoto nařízení.

§ 4

Povodňové plány

(1) Ministerstvo lesního a vodního hospodářství České socialistické republiky (dále jen "ministerstvo"), národní výbory, orgány a organizace, kterým je to uloženo tímto nařízením nebo národním výborem, sestavují povodňové plány jako základní úkol provádění ochrany před povodněmi.

(2) Povodňové plány obsahují podrobné rozvedení úkolů, popřípadě pomoci povodňových orgánů, ostatních orgánů, organizací a občanů při provádění opatření na ochranu před povodněmi. Orgány a organizace sestavují povodňové plány v rozsahu a členění, které odpovídají jejich potřebám, popřípadě úkolům ochrany před povodněmi, nebo v rozsahu uloženém jim národním výborem nebo ministerstvem.

(3) Národní výbory koordinují a schvalují povodňové plány, popřípadě ukládají jejich doplnění z hlediska potřeb ochrany svého územního obvodu před povodněmi.

(4) Ministerstvo koordinuje povodňové plány z hlediska celých povodí a v dohodě s ministerstvem vnitra České socialistické republiky z hlediska ústředního řízení povodňových záchranných prací, prováděných požárními jednotkami. Ministerstvo sestavuje po projednání s dotčenými orgány státní správy povodňový plán České socialistické republiky.

(5) Schválené povodňové plány se každý rok přezkoumávají a podle potřeby doplňují a upravují; jejich změny a doplňky se schvalují do konce kalendářního roku.

§ 5

Povodňové prohlídky

Povodňovými prohlídkami se zjišťuje, zda na vodních tocích a v zátopových územích, popřípadě na objektech nebo zařízeních ležících v těchto územích nebo na vodohospodářských dílech nejsou závady, které by mohly zvýšit nebezpečí povodně. Povodňové prohlídky provádějí povodňové orgány a jiné orgány a organizace podle povodňových plánů nejméně jednou ročně, zpravidla před obdobím jarního tání.

§ 6

Předpovědní a hlásná povodňová služba

(1) Předpovědní povodňová služba informuje povodňové orgány, popřípadě ostatní orgány a organizace, o možnosti vzniku povodně a o dalším nebezpečném vývoji, o hydrometeorologických prvcích rozhodných pro vznik a vývoj povodně, zejména o očekávaných vodních stavech nebo o průtocích ve vybraných profilech. Tuto službu zabezpečuje Hydrometeorologický ústav Praha podle pokynů ministerstva.

(2) Hlásná povodňová služba varuje obyvatelstvo v místě povodně a v místech ležících níže na vodním toku, upozorňuje povodňové orgány a ostatní orgány a organizace na vývoj povodňové situace a předává zprávy a hlášení potřebná k jejímu vyhodnocování a k řízení opatření na ochranu před povodněmi, jakož i zprávy a hlášení o vzniklých nebo hrozících škodách. Hlásnou povodňovou službu organizují a zabezpečují ministerstvo a národní výbory.

(3) Podrobnosti o organizaci hlásné povodňové služby upravují povodňové plány.

§ 7

Hlídková služba

(1) Hlídková služba sleduje vývoj povodňové situace a zjišťuje údaje potřebné pro výkon hlásné povodňové služby a pro řízení a koordinaci povodňových opatření.

(2) Hlídkovou službu zřizují místní (městské) národní výbory v době nebezpečí povodně, především z řad občanů.

(3) Podrobnosti o organizaci hlídkové služby upravují povodňové plány.

§ 8

Povodňové zabezpečovací a záchranné práce

(1) Povodňové zabezpečovací práce jsou technická opatření prováděná na vodních tocích, popřípadě na objektech na vodním toku nebo v zátopovém území v době nebezpečí povodně, za povodně, popřípadě po povodni, hrozí-li nebezpečí další povodňové vlny, ke zmírnění průběhu povodně, jejích škodlivých následků a k ochraně vodního toku, popřípadě objektů.

(2) Povodňové zabezpečovací práce na vodních tocích spočívají zejména:

- a) v rozrušování ledových celin a zácp na vodním toku,
- b) v odstraňování naplavených překážek znemožňujících plynulý odtok vody ve vodním toku,
- c) v ochraně přirozeného koryta a břehů proti narušování povodňovým průtokem a v opatřeních proti vylití vody v ohrožených místech,
- d) v nouzovém zajištění břehových nádrží.

(3) Povodňové zabezpečovací práce na objektech spočívají zejména:

- a) v opatřeních proti protržení hrází v důsledku proniknutí vody jejich tělesem nebo podloží,
- b) v opatřeních proti poškození, popřípadě zničení hrází přelitím,
- c) v odstraňování překážek v profilu objektů (propustky, lávky, mosty, apod.)
- d) v opatřeních proti zpětnému vzduť,
- e) v provizorním uzavírání průtrží hrází.

(4) Za povodňové zabezpečovací práce se považují rovněž opatření k odvádění, popřípadě odčerpávání vnitřních vod a vod ze zaplaveného území.

(5) Povodňové záchranné práce jsou opatření prováděná za povodně v bezprostředně ohrožených nebo již zaplavených územích k záchraně životů a majetku, zejména ochrana a odsun obyvatelstva z těchto území, péče o ně po nezbytně nutnou dobu, zachraňování majetku a jeho přemístění na místo povodně již neohrožené.

Evidenční a dokumentační práce

§ 9

(1) Evidenční a dokumentační práce jsou opatření prováděná za účelem zabezpečení objektivních záznamů o průběhu povodně, o provádění opatření na ochranu před povodněmi, o příčině vzniku a velikosti škod a o jiných okolnostech souvisejících s povodněmi, jako podkladů pro posouzení a vyhodnocení povodně z hlediska

hydrologického a účinnosti provedených opatření a pro návrh oprav, údržby, popřípadě investic a dalších opatření na ochranu před povodněmi.

(2) Evidenčními a dokumentačními pracemi jsou zejména:

- a) záznamy v povodňové knize,
- b) označování nejvýše dosažené hladiny vody,
- c) fotografická dokumentace povodňové situace,
- d) zaměřování a zakreslování zaplaveného území, ledových zácp, břehových nátrží a průtrží hrází,
- e) zprávy o prohlídkách po povodni a souhrnné a celkové zprávy o průběhu povodně.

§ 10

Povodňové knihy

(1) Povodňová kniha je pracovní deník, který vedou povodňové orgány a organizace, jimž to ukládá toto nařízení; zapisuje se do ní zejména:

- a) doslovné znění přijatých zpráv s uvedením odesílatele, způsobu a doby převzetí (např. záznam telefonátu),
- b) doslovné znění odeslaných zpráv s uvedením jejich pramene, adresátů a doby odeslání,
- c) obsah příkazu,
- d) popis provedených opatření,
- e) výsledky povodňových prohlídek.

(2) Zápisy do povodňové knihy provádějí jen osoby tím pověřené; jsou povinny každý zápis podepsat.

ČÁST TŘETÍ

Úkoly povodňových orgánů (§ 11-15)

§ 11

Místní (městské) národní výbory

Místní (městské) národní výbory ve svých územních obvodech:

- a) schvalují jim předložené povodňové plány, popřípadě ukládají jejich změny a sestavují, doplňují a zpřesňují své povodňové plány a předkládají je příslušným okresním národním výborům,
- b) zajišťují, pokud to nepřísluší jiným orgánům, popřípadě organizacím, pracovní síly

- a věcné prostředky na ochranu před povodněmi, včetně věcných prostředků pro jednotky požární ochrany; vedou seznamy těchto prostředků, zabezpečují jejich vhodné skladování a povolují jejich použití pro jiné účely,
- c) organizují a zabezpečují hláskou povodňovou službu, zejména varují občany v obci místním rozhlasem, zvukovými signály, upozorňují na nebezpečí sousední obce a obce ležící níže na vodním toku a ohlašují nebezpečí okresnímu národnímu výboru,
 - d) provádějí povodňové prohlídky,
 - e) vyhláší a odvolávají pro svůj územní obvod stav pohotovosti a stav ohrožení,
 - f) v době nebezpečí povodně zajišťují dosažitelnost orgánů, organizací a občanů a prověřují jejich připravenost podle povodňových plánů, zřizují hlídkovou službu, uvádějí do činnosti systém hlásky povodňové služby a v případě potřeby provádějí znovu povodňové prohlídky,
 - g) organizují, řídí a koordinují opatření na ochranu před povodněmi prováděná ostatními orgány, organizacemi a občany a rozhodují o opatřeních, která je nutno učinit ke zmírnění průběhu povodně a škod, které hrozí; činí opatření podle povodňových plánů, zejména organizují, řídí a vykonávají záchranné práce a v případě potřeby vyžadují plnění všeobecných povinností¹ organizací a občanů k osobní a věcné pomoci na ochranu před povodněmi,
 - h) zabezpečují evakuaci a návrat, dočasné ubytování a stravování evakuovaného obyvatelstva a zajišťují přemístění ohroženého majetku obyvatelstva,
 - i) zajišťují nutnou hygienickou a zdravotnickou péči a ohlašují okresnímu národnímu výboru zatopení studní,
 - j) provádějí prohlídky po povodni, zjišťují škody a účelnost provedených opatření, podávají zprávy okresním národním výborům a vykonávají evidenční a dokumentační práce podle povodňového plánu,
 - k) dozírají, zda orgány a organizace zpracovávají, zpřesňují a doplňují povodňové plány, plní úkoly uložené tímto nařízením nebo povodňovými orgány, popřípadě obsažené v povodňových plánech, zejména jak provádějí zabezpečovací práce; při zjištění nedostatků ukládají potřebná opatření,
 - l) vedou záznamy v povodňové knize.

§ 12

Okresní národní výbory

Okresní národní výbory ve svých územních obvodech:

- a) schvalují jim předložené povodňové plány, popřípadě ukládají jejich změny a sestavují, doplňují a zpřesňují své povodňové plány a předkládají je příslušným krajským národním výborům,
- b) zajišťují, pokud to nepřísluší jiným orgánům, popřípadě organizacím, pracovní síly a věcné prostředky na ochranu před povodněmi, včetně věcných prostředků pro jednotky požární ochrany; vedou seznamy těchto prostředků, zabezpečují jejich

- vhodné skladování a povolují jejich použití pro jiné účely,
- c) účastní se podle povodňových plánů hlásné povodňové služby, zejména informují o povodňové situaci okresní národní výbory, jejichž územní obvody leží níže na vodním toku, jakož i příslušný krajský národní výbor a pracoviště Hydrometeorologického ústavu Praha,
 - d) vyhlášují a odvolávají pro svůj územní obvod stav pohotovosti a stav ohrožení,
 - e) v době nebezpečí povodně upozorňují podle potřeby ostatní orgány a organizace na nebezpečí povodně a zajišťují jejich dosažitelnost, popřípadě prověřují jejich připravenost,
 - f) organizují, řídí a koordinují opatření na ochranu před povodněmi prováděná místními (městskými) národními výbory a ostatními orgány, organizacemi a občany a rozhodují o opatřeních, která je nutno učinit ke zmírnění průběhu povodně a škod, které hrozí; činí opatření podle povodňových plánů, zejména organizují, řídí a vykonávají záchranné práce a v případě potřeby vyžadují plnění všeobecných povinností na ochranu před povodněmi,
 - g) zajišťují hygienickou a zdravotní péči, nouzové zásobování obyvatelstva pitnou vodou a asanaci zatopených studní,
 - h) soustřeďují zprávy místních (městských) národních výborů o výsledku prohlídek po povodni, o vzniklých škodách a o účelnosti opatření provedených na ochranu před povodněmi a zpracovávají pro krajské národní výbory a pro příslušné pracoviště Hydrometeorologického ústavu Praha souhrnné zprávy o povodni s návrhem na opatření; v případě potřeby provádějí prohlídky území dotčených povodní,
 - i) dozírají, zda místní (městské) národní výbory, popřípadě orgány a organizace sestavují povodňové plány a plní povinnosti uložené tímto nařízením nebo povodňovými orgány, popřípadě obsažené v povodňových plánech, zejména jak provádějí zabezpečovací práce; při zjištění nedostatků ukládají potřebná opatření,
 - j) organizují výcvik a odborné školení příslušných pracovníků místních (městských) národních výborů a pracovníků orgánů a organizací ze svých územních obvodů o ochraně před povodněmi,
 - k) vedou záznamy v povodňové knize.

§ 13

Krajské národní výbory

- (1) Krajské národní výbory ve svých územních obvodech:
- a) schvalují jim předložené povodňové plány, popřípadě ukládají jejich změny a sestavují, doplňují a zpřesňují své povodňové plány a předkládají je ministerstvu,
 - b) zajišťují, pokud to nepřísluší jiným orgánům, popřípadě organizacím, pracovní síly a věcné prostředky na ochranu před povodněmi, vedou seznamy těchto prostředků, zabezpečují jejich vhodné skladování a povolují jejich použití pro jiné účely,
 - c) metodicky usměrňují a kontrolují výcvik a odborné školení organizované okresními

- národními výbory a organizují výcvik a odborné školení příslušných pracovníků okresních národních výborů o ochraně před povodněmi,
- d) řídí a koordinují opatření na ochranu před povodněmi prováděná okresními národními výbory a ostatními orgány, organizacemi a občany a rozhodují o opatřeních, která je nutno učinit ke zmírnění průběhu povodně a škod, které hrozí; činí opatření podle povodňových plánů, zejména organizují záchranné práce; v případě potřeby vyžadují plnění všeobecných povinností na ochranu před povodněmi,
 - e) vyhlášují a odvolávají pro svůj územní obvod, na hraničních tocích nebo pro územní obvody více okresních národních výborů stav pohotovosti nebo stav ohrožení,
 - f) dozírají, zda okresní národní výbory, popřípadě orgány a organizace sestavují povodňové plány a plní úkoly uložené tímto nařízením nebo povodňovými orgány, popřípadě obsažené v povodňových plánech, zejména jak provádějí zabezpečovací práce; při zjištění nedostatků ukládají potřebná opatření,
 - g) soustřeďují hlášení o povodňové situaci a souhrnné zprávy okresních národních výborů a předkládají ministerstvu celkovou zprávu s případným návrhem na potřebná opatření; vydávají zprávy o povodňové situaci pro sdělovací prostředky,
 - h) v případě nebezpečí z prodlení vyžadují pomoc Československé lidové armády, železničního vojska začleněného do resortu federálního ministerstva dopravy (dále jen "železniční vojsko") a vojsk ministerstva vnitra Československé socialistické republiky,
 - i) vedou záznamy v povodňové knize.

(2) Na hraničních tocích organizují, řídí, koordinují a kontrolují všechna opatření na ochranu před povodněmi příslušné krajské národní výbory.

§ 14

Ministerstvo

Ministerstvo ústředně řídí ochranu před povodněmi a výkon dozoru na ni; přitom zejména:

- a) metodicky řídí přípravu opatření na ochranu před povodněmi, zejména zpracování, předkládání a schvalování povodňových plánů, organizaci předpovědní a hlásné povodňové služby, provádění povodňových prohlídek, povodňových zabezpečovacích a záchranných prací,
- b) v době povodně, pokud nepřevzme řízení ochrany před povodněmi ústřední povodňová komise, účastní se zejména hlásné povodňové služby podle povodňových plánů, dozírá nad prováděním zabezpečovacích a záchranných prací a připravuje odborné podklady pro případné převzetí řízení ochrany před povodněmi ústřední povodňovou komisí; přitom zejména zabezpečuje průzkumné a dokumentační práce většího rozsahu (letecká pozorování, snímkování apod.) a připravuje celkové zprávy pro sdělovací prostředky.

§ 15

Povodňové komise

(1) Povodňové komise národních výborů řídí, koordinují a kontrolují ochranu před povodněmi v územním obvodu národního výboru od vyhlášení stavu pohotovosti. K operativnímu plnění úkolů si vytvářejí pracovní štáb.

(2) Přesáhne-li rozsah povodně územní obvod místního (městského) nebo okresního národního výboru, převezme řízení ochrany před povodněmi v plném rozsahu povodňová komise národního výboru vyššího stupně; den a hodinu převzetí je povinna oznámit povodňové komisi národního výboru nižšího stupně.

(3) Ústřední povodňová komise je povinna oznámit dotčeným krajským národním výborům den a hodinu, kdy převzala řízení ochrany před povodněmi v plném rozsahu. K operativnímu plnění úkolů si ústřední povodňová komise vytváří pracovní štáb. Na žádost krajského národního výboru, popřípadě jeho povodňové komise, je předseda ústřední povodňové komise povinen svolat komisi.

(4) Místní (městské) národní výbory zřizují povodňové komise, jen je-li v jejich územních obvodech možnost povodní.

ČÁST ČTVRTÁ

Úkoly ostatních orgánů, organizací a občanů (§ 16-22)

§ 16

Správci vodních toků

(1) Správci vodních toků:

- a) zpracovávají, doplňují a zpřesňují povodňové plány a předkládají je okresním národním výborům a v potřebném výpisu místním (městským) národním výborům, jejichž územními obvody jimi spravovaný vodní tok protéká; správci drobných vodních toků je předkládají po posouzení správcem vodohospodářsky významného vodního toku, do jehož povodí drobný vodní tok patří,
- b) zajišťují podle povodňových plánů pracovní síly a věcné prostředky na ochranu před povodněmi,
- c) činí v souladu s povodňovými plány opatření pro bezpečný odtok vody a chod ledů a provádějí podle těchto plánů povodňové prohlídky na vodním toku, zpravidla společně s místním (městským) národním výborem, jehož územním obvodem vodní tok protéká,
- d) navrhuje příslušným národním výborům, aby uložily správcům (uživatelům,

- vlastníkům) vodohospodářských děl nebo jiných nemovitostí na vodním toku nebo v zátopovém území provést potřebná opatření na ochranu před povodněmi,
- e) sledují na vodním toku zejména postup zamrzání, rozsah zamrzlých ploch, tloušťku ledu, tvoření nebezpečných ledových celin, postup tání, popřípadě chod ledů a podávají o tom podle povodňových plánů zprávy; pokud mají vybudovaný vodohospodářský dispečink, soustředí tyto zprávy a předávají je příslušnému pracovišti Hydrometeorologického ústavu Praha,
 - f) navrhují povodňovým orgánům vyhlášení nebo odvolání stavu pohotovosti nebo stavu ohrožení,
 - g) pokud to není úkolem správců (uživatelů, vlastníků) vodohospodářských děl nebo jiných nemovitostí, provádějí na vodním toku podle povodňových plánů povodňové zabezpečovací práce,
 - h) usměrňují podle manipulačních řádů průtoky na vodních tocích tak, aby se snížilo nebezpečí povodňových škod; při tom mohou v mezích schválených manipulačních řádů dávat pokyny správcům (uživatelům, vlastníků) vodohospodářských děl nebo jiných nemovitostí na vodním toku nebo při něm,
 - i) účastní se podle povodňových plánů hlášené povodňové služby, zejména informují o povodňové situaci příslušného správce vodohospodářsky významného vodního toku a příslušné pracoviště Hydrometeorologického ústavu Praha,
 - j) po povodni provádějí, zpravidla spolu s povodňovými orgány, prohlídky jimi spravovaného vodního toku a o výsledku podávají zprávu příslušnému pracovišti Hydrometeorologického ústavu Praha, svému nadřízenému orgánu, popřípadě správci vodohospodářsky významného vodního toku, do jehož povodí drobný vodní tok patří,
 - k) plní další úkoly obsažené v povodňových plánech, zejména zajišťují odborné dokumentační práce,
 - l) vedou záznamy v povodňové knize.

(2) Správci vodohospodářsky významných vodních toků plní, vzhledem ke své vodohospodářské odbornosti, kromě úkolů uvedených v odstavci 1 ještě tyto další úkoly při ochraně před povodněmi:

- a) posuzují povodňové plány správců drobných vodních toků,
- b) zpracovávají, doplňují a zpřesňují povodňové plány ucelených povodí a předkládají je krajským národním výborům, v jejichž územní působnosti leží převážná část uceleného povodí,
- c) sdělují povodňovým orgánům odborná vodohospodářská stanoviska k řízení a ke koordinaci opatření prováděných ke zmírnění průběhu povodně, k manipulacím s vodou na vodohospodářských dílech přesahujícím možnosti dané manipulačním řádem a k odstraňování ledových celin a zácp mimořádnými prostředky,
- d) po povodni zpracovávají souhrnnou zprávu za ucelené povodí a předkládají ji krajským národním výborům, jejichž územní obvody byly povodni dotčeny, a ministerstvu,

- e) ve spolupráci s Hydrometeorologickým ústavem Praha pečují o vybrané značky nejvýše dosažené hladiny vody, význačných ledových zácp a záplav a evidují je, aby jich bylo možno využít pro upřesnění povodňových plánů a k dalším opatřením na ochranu před povodněmi.

§ 17

Správci (uživatelé, vlastníci) nemovitostí

(1) Správci (uživatelé, vlastníci) nemovitostí na vodních tocích nebo v zátopových územích:

- a) zpracovávají, doplňují a zpřesňují povodňové plány týkající se jejich nemovitostí a předkládají je po projednání se správcem vodního toku národnímu výboru, do jehož působnosti tyto nemovitosti přísluší, a v potřebném výpisu místnímu (městskému) národnímu výboru,
- b) zajišťují si potřebné věcné prostředky pro ochranu svých nemovitostí a skladují je na vhodném místě; podle svých možností zabezpečují i potřebné pracovní síly,
- c) nejméně jednou do roka, vždy však před obdobím jarního tání, prověřují stav objektů a jejich připravenost z hlediska ochrany před povodněmi, zejména stav všech funkčních objektů a zařízení (stavidla, přelivy, výpusti, hrazení proti zpětnému vzduť apod.), a to zpravidla při povodňových prohlídkách prováděných místními (městskými) národními výbory a odstraňují zjištěné závady,
- d) rozrušují, k zajištění plynulého chodu ledů, ledové celiny v okolí objektů, zejména vodohospodářských děl,
- e) na vodohospodářských dílech, která mohou ovlivnit průběh povodně, manipulují tak, aby se snížilo nebezpečí škod, a dbají při tom odborného vodohospodářského stanoviska správce vodohospodářsky významného vodního toku; k manipulacím nad rámec schválených manipulačních řádů si vyžadují souhlas povodňového orgánu a o všech manipulacích informují též příslušné pracoviště Hydrometeorologického ústavu Praha,
- f) provádějí povodňové zabezpečovací práce na objektu a záchranu osob a majetku, které jsou v objektu ohroženy povodní,
- g) účastní se hlášené povodňové služby, zejména podávají hlášení správci vodního toku o vodních stavech,
- h) provádějí po povodni prohlídky nemovitostí a soupis škod na nich a předkládají zprávy národním výborům, kterým předkládají povodňové plány, a v kopii místním (městským) národním výborům,
- i) vedou záznamy v povodňové knize.

(2) Místní (městské) národní výbory mohou upustit od vyžadování plnění úkolů podle odstavce 1 u nemovitostí, které jsou pro zajištění ochrany před povodněmi menší důležitosti; správcům (uživatelům, vlastníkům) těchto nemovitostí mohou uložit

k zamezení nebo zmírnění škodlivých následků povodní opatření přiměřená hodnotě nemovitostí, pokud k uložení těchto opatření není příslušný jiný orgán nebo organizace.

(3) Na nepřevzatých stavebních objektech nebo jejich ucelených částech na vodních tocích nebo v zátopových územích plní přiměřené úkoly správce (uživatele, vlastníka) při ochraně před povodněmi podle odstavce 1 investor a dodavatel stavební, popřípadě technologické části stavby, každý na úseku své činnosti. Podrobnosti dohodnou v hospodářské smlouvě.

§ 18

Správci (uživatelé, vlastníci) jiného majetku na vodním toku nebo v ohroženém nebo zatopeném území

(1) Na vodních tocích zajišťují ochranu plavidel a zařízení sloužících k plavbě před povodněmi jejich správci (uživatelé, vlastníci); přitom se řídí pokyny orgánů státní plavební správy, správce vodního toku a povodňových orgánů.

(2) Správci (uživatelé, vlastníci) majetku v bezprostředně ohroženém území nebo v zatopeném území zajišťují jeho záchranu, včetně případné předčasné sklizně.

§ 19

Veřejné jednotky požární ochrany

Veřejné jednotky požární ochrany plní při ochraně před povodněmi úkoly, které jim ukládají nadřízené národní výbory jako povodňové orgány, zejména vedení a provádění zásahů při záchranných pracích. Veřejné jednotky požární ochrany zabezpečují řádné ošetřování, popřípadě uložení věcných prostředků svěřených jim k plnění povodňových záchranných prací. Podle potřeby sestavují povodňové plány a předkládají je svým nadřízeným národním výborům.

§ 20

Útvary Sboru národní bezpečnosti

Povodňové orgány vyžadují k zajištění ochrany před povodněmi pomoc útvarů Sboru národní bezpečnosti, zejména při zprostředkování spojení, při ochraně zdraví a života občanů, při zajišťování veřejného pořádku a při ochraně majetku.

§ 21

*Jednotky Československé lidové armády,
železničního vojska a vojsk ministerstva vnitra
Československé socialistické republiky*

Ústřední povodňová komise v případě potřeby vyžaduje při ochraně před povodněmi pomoc Československé lidové armády, železničního vojska a vojsk ministerstva vnitra Československé socialistické republiky; je-li nebezpečí z prodlení vyžadují tuto pomoc též povodňové komise krajských národních výborů. Ministerstvo je povinno spolupracovat s jednotkami Československé lidové armády, železničního vojska a vojsk ministerstva vnitra Československé socialistické republiky při vypracování jejich plánu pomoci.

§ 22

Občané při výkonu ochrany před povodněmi

- (1) Občané začlenění do organizace ochrany před povodněmi na základě povodňových plánů jsou povinni v době povodňové aktivity se dostavit na určené místo.
- (2) Organizace jsou povinny poskytovat pracovníkům (členům družstevních organizací) pracovní volno v rozsahu potřebném pro plnění povinností souvisejících s ochranou před povodněmi
- (3) Občanům, kteří se zúčastnili podle povodňových plánů plnění opatření na ochranu před povodněmi, vydá potvrzení o době jejich účasti příslušný povodňový orgán.

100 NAŘÍZENÍ VLÁDY

ze dne 28. dubna 1999

o ochraně před povodněmi

Vláda nařizuje podle § 22 zákona č. 130/1974 Sb. , o státní správě ve vodním hospodářství, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „zákon“), a k provedení § 42 zákona č. 138/1973 Sb. , o vodách (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů:

ČÁST PRVNÍ

VYMEZENÍ POJMŮ (§ 1)

§ 1

Pro účely tohoto nařízení se rozumí

- a) povodní přechodné výrazné zvýšení hladiny vodního toku nebo jiných povrchových vod, při kterém hrozí vylití vody z koryta nebo voda již zaplavuje území a může způsobit škody; povodní je i stav, kdy voda z určitého území nemůže dočasně přirozeným způsobem odtékat nebo odtok vody je nedostatečný; povodeň může být způsobena přírodními jevy nebo umělými vlivy,
- b) přirozenou povodní povodeň způsobená přírodními jevy, tj. situace, při kterých hrozí zaplavení území, nebo situace označené předpovědní povodňovou službou podle § 6 odst. 1 nebo povodňovými orgány, zejména při
 1. dosažení směrodatného limitu vodního stavu nebo průtoku ve vodním toku a jeho stoupající tendenci,
 2. déletrvajících vydatných dešťových srážkách, příp. prognóze nebezpečí intenzivních dešťových srážek, očekávaném náhlém tání, nebezpečném chodu ledů nebo při vzniku nebezpečných ledových zácp a nápěchů,
- c) zvláštní povodní povodeň způsobená umělými vlivy, tj. situace, jež mohou nastat při stavbě nebo provozu vodohospodářských děl, která vzdouvají nebo mohou vzdouvat vodu, zejména při
 1. narušení tělesa vzdouvacího vodohospodářského díla,
 2. poruše hradicích konstrukcí výpustných zařízení vodohospodářských děl,
 3. nouzovém řešení kritických situací z hlediska bezpečnosti vodohospodářského díla,
- d) opatřeními k ochraně před povodněmi preventivní opatření, opatření při nebezpečí povodně a v době povodně a opatření po povodni,
- e) stupni povodňové aktivity míra povodňového nebezpečí vázaná na směrodatné

- limity, jimiž jsou zpravidla vodní stavy nebo průtoky v hlásných profilech na vodních tocích, popřípadě na mezní nebo kritické hodnoty jiného jevu uvedené v příslušném povodňovém plánu,
- f) povodňovými plány dokumenty, které obsahují způsob zajištění včasných a spolehlivých informací o vývoji povodně, možnosti ovlivnění odtokového režimu, organizaci a přípravu zabezpečovacích prací; dále obsahují způsob zajištění včasné aktivizace povodňových orgánů, zabezpečení hlásné a hlídkové služby a ochrany objektů, přípravy a organizace záchranných prací a zajištění povodní narušených funkcí v objektech a v území a stanovené směrodatné limity stupňů povodňové aktivity,
 - g) povodňovými prohlídkami činnost, kterou se zjišťuje, zda na vodních tocích, vodohospodářských dílech a v zátopových územích, popřípadě na objektech nebo zařízeních ležících v těchto územích nejsou závady, které by mohly zvýšit nebezpečí povodně nebo její škodlivé následky,
 - h) povodňovými zabezpečovacími pracemi technická opatření prováděná při nebezpečí povodně a v době povodně na vodních tocích, popřípadě na stavbách a zařízeních na vodních tocích, pozemcích při vodních tocích a v zátopových územích¹ ke zmírnění průběhu povodně a jejích škodlivých následků,
 - i) povodňovými záchrannými pracemi technická a organizační opatření prováděná v době povodně v bezprostředně ohrožených nebo již zaplavených územích k záchraně životů a majetku, zejména ochrana a evakuace obyvatelstva z těchto území, péče o ně po nezbytně nutnou dobu, zachraňování majetku a jeho přemístění mimo ohrožené území.

ČÁST DRUHÁ

OPATŘENÍ K OCHRANĚ PŘED POVODNĚMI (§ 2-17)

§ 2

Druhy opatření k ochraně před povodněmi

- (1) Preventivní opatření jsou
- a) povodňové plány,
 - b) povodňové prohlídky,
 - c) příprava předpovědní a hlásné povodňové služby,
 - d) organizační a technická příprava povodňové ochrany,
 - e) vytváření hmotných povodňových rezerv,
 - f) stanovování zátopových území,
 - g) vyklízení zátopových území,
 - h) příprava účastníků povodňové ochrany.

(2) Opatření při nebezpečí povodně a v době povodně jsou

- a) činnost předpovědní povodňové služby,
- b) činnost hlásné povodňové služby,
- c) varování při nebezpečí povodně způsobené přírodními jevy a umělými vlivy,
- d) zřízení a činnost hlídkové služby,
- e) řízené ovlivňování odtokových poměrů,
- f) povodňové zabezpečovací práce,
- g) povodňové záchranné práce,
- h) zabezpečení náhradních funkcí a služeb v území zasaženém povodní,
- i) evidenční a dokumentační práce.

(3) Opatření po povodni jsou

- a) obnovení povodní narušených funkcí v zasaženém území,
- b) zjišťování a oceňování povodňových škod,
- c) odstraňování povodňových škod,
- d) zjištění příčin negativně ovlivňujících průběh povodně a řešení jejich nápravy,
- e) dokumentační práce a vyhodnocení povodňové situace.

(4) Opatřeními na ochranu před povodněmi ve smyslu § 17 až 21 zákona a tohoto nařízení vlády nejsou výstavba, údržba a opravy staveb a ostatních zařízení sloužících k ochraně před povodněmi, hospodaření v povodí a činnosti vyvolané povodněmi.

§ 3

Stupně povodňové aktivity

(1) Rozsah opatření prováděných k ochraně před povodněmi se řídí nebezpečím nebo vývojem povodňové situace, která se vyjadřuje těmito 3 stupni povodňové aktivity:

- a) první stupeň (stav bdělosti) nastává při nebezpečí přirozené povodně a zaniká, pominou-li příčiny takového nebezpečí; vyžaduje věnovat zvýšenou pozornost vodnímu toku nebo jinému zdroji povodňového nebezpečí, zahajuje činnost hlásná a hlídková služba; na vodohospodářských dílech nastává tento stav při dosažení mezních hodnot sledovaných jevů a skutečností z hlediska bezpečnosti díla nebo při zjištění mimořádných okolností, jež by mohly vést ke vzniku nebezpečí zvláštní povodně,
- b) druhý stupeň (stav pohotovosti) se vyhláší v případě, že nebezpečí přirozené povodně přeroste v povodeň a dochází k zaplavování území mimo koryto; vyhláší se také při překročení mezních hodnot sledovaných jevů a skutečností na vodohospodářském díle z hlediska jeho bezpečnosti; aktivizují se povodňové orgány a další účastníci ochrany před povodněmi, uvádějí se do pohotovosti prostředky na

- zabezpečovací práce, provádějí se opatření ke zmírnění průběhu povodně podle povodňového plánu,
- c) třetí stupeň (stav ohrožení) se vyhláší při nebezpečí vzniku větších škod, ohrožení životů a majetku v zátopovém území; vyhláší se také při dosažení kritických hodnot sledovaných jevů a skutečností na vodohospodářském díle z hlediska jeho bezpečnosti současně se zahájením nouzových opatření; provádějí se zabezpečovací a podle potřeby záchranné práce nebo evakuace.

(2) Druhý a třetí stupeň povodňové aktivity vyhláší a odvolávají ve svém územním obvodu povodňové orgány. Podkladem pro jejich vyhlášení je dosažení směrodatného limitu hladin nebo průtoků stanovených v povodňových plánech, zpráva předpovědní nebo hlásné povodňové služby, doporučení správce vodního toku, oznámení vlastníka nebo uživatele vodního díla, případně další skutečnosti charakterizující míru povodňového nebezpečí. O vyhlášení povodňové aktivity informuje povodňový orgán ve svém územním obvodu podle povodňového plánu.

(3) Směrodatné limity vodních stavů pro vyhlášení druhého a třetího stupně povodňové aktivity jsou obsaženy v povodňových plánech.

§ 4

Povodňové plány

(1) Obsah povodňových plánů se dělí na

- a) věcnou část, která zahrnuje údaje potřebné pro zajištění ochrany před povodněmi určitého objektu, obce, uceleného povodí nebo jiného územního celku a směrodatné limity pro vyhlášení stupňů povodňové aktivity,
- b) organizační část, která obsahuje jmenné seznamy, adresy a způsob spojení účastníků ochrany před povodněmi a úkoly pro jednotlivé účastníky ochrany před povodněmi včetně organizace hlásné a hlídkové služby,
- c) grafickou část, která obsahuje zpravidla mapy nebo plány, na kterých jsou zakresleny zejména zátopová území, evakuační trasy a místa soustředění, hlásné profily a informační místa.

(2) Povodňovými plány územních celků jsou

- a) povodňové plány obcí, které zpracovávají povodňové orgány obcí, v jejichž územních obvodech může dojít k povodni,
- b) povodňové plány okresů, které zpracovávají okresní úřady,
- c) povodňové plány ucelených povodí, které zpracovávají správci vodohospodářsky významných vodních toků ve spolupráci se správci drobných vodních toků v povodí,
- d) Povodňový plán České republiky, který zpracovává Ministerstvo životního prostředí

(3) Pro nemovitosti ohrožené povodněmi, které se nacházejí v zátopovém území nebo zhoršují průběh povodně, zpracovávají povodňové plány jejich vlastníci, popřípadě uživatelé na základě rozhodnutí vodohospodářského orgánu, v němž vodohospodářský orgán určí rozsah zpracování povodňového plánu.

(4) U povodňových plánů územních celků (odstavec 2) zpracovatelé každoročně prověřují jejich aktuálnost zpravidla před obdobím jarního tání a toto prověření dokladují. U ostatních povodňových plánů (odstavec 3) zpracovatelé prověřují jejich aktuálnost při podstatné změně podmínek. Pokud z přezkoumání vyplyne potřeba úpravy nebo doplnění povodňového plánu, učiní tak zpracovatelé neprodleně.

(5) Věcnou a grafickou část povodňového plánu a jeho změny zpracovatelé předkládají příslušnému vodohospodářskému orgánu k potvrzení souladu s povodňovým plánem povodňového orgánu vyššího stupně. Ověřením souladu a přijetím se stává věcná a grafická část povodňového plánu závaznou. Organizační část povodňového plánu zpracovatelé průběžně aktualizují a poskytují ji k využití povodňovým orgánům a ostatním účastníkům ochrany před povodněmi.

§ 5

Povodňové prohlídky

(1) Povodňové prohlídky organizují a provádějí povodňové orgány podle povodňových plánů nejméně jednou ročně, zpravidla před obdobím jarního tání nebo letních přívalových dešťů.

(2) Zjistí-li povodňové orgány při povodňové prohlídce předměty nebo zařízení, které mohou způsobit zhoršení odtokových poměrů nebo ucpání koryta vodního toku, uloží podle zvláštního zákona jejich odstranění.

§ 6

Předpovědní a hlásná povodňová služba

(1) Předpovědní povodňová služba informuje povodňové orgány, popřípadě další účastníky ochrany před povodněmi o možnosti vzniku přirozené povodně a o dalším nebezpečném vývoji, o hydrometeorologických prvcích charakterizujících vznik a vývoj povodně, zejména o srážkách, vodních stavech a průtocích ve vybraných profilech. Tuto službu zabezpečuje Český hydrometeorologický ústav ve spolupráci se správci vodohospodářsky významných vodních toků [§ 16 písm. e)].

(2) Hlásná povodňová služba zabezpečuje informace povodňovým orgánům pro varování obyvatelstva v místě očekávané přirozené nebo zvláštní povodně a v místech ležících níže na vodním toku, informuje povodňové orgány a účastníky ochrany před povodněmi o vývoji povodňové situace a předává zprávy a hlášení potřebná k jejímu

vyhodnocování a k řízení opatření na ochranu před povodněmi. Hlásnou povodňovou službu organizují povodňové orgány obcí a okresů a podílejí se na ní ostatní účastníci ochrany před povodněmi. K zabezpečení hlásné povodňové služby organizují povodňové orgány obcí v případě potřeby hlídkovou službu.

(3) Vlastník (uživatel) vodohospodářského díla oznamuje nebezpečí zvláštní povodně povodňovým orgánům a varuje bezprostředně ohrožené subjekty.

§ 7

Povodňové zabezpečovací a záchranné práce

(1) Povodňové zabezpečovací práce jsou zejména:

- a) odstraňování překážek ve vodním toku a v profilu objektů (propustky, mosty) znemožňujících plynulý odtok vody,
- b) rozrušování ledových celin a zácp na vodním toku,
- c) ochrana koryta a břehů proti narušování povodňovým průtokem a zajišťování břehových nátrží,
- d) opatření proti přelití nebo protržení ochranných hrází,
- e) opatření proti přelití nebo protržení hrází vodohospodářských děl zadržujících vodu,
- f) provizorní uzavírání protržených hrází,
- g) instalace protipovodňových zábran,
- h) opatření proti zpětnému vzduť vody, zejména do kanalizací,
- i) opatření k omezení znečištění vody.

(2) Povodňové zabezpečovací práce provádějí správci vodních toků a vlastníci (uživatelé) dotčených objektů podle vlastního posouzení situace nebo na příkaz povodňových orgánů. Zabezpečovací práce, které mohou ovlivnit odtokové podmínky a průběh povodně, musí být koordinovány ve spolupráci s příslušným správcem vodohospodářsky významného vodního toku na celém vodním toku nebo uceleném povodí. Zabezpečovací práce prováděné na vodohospodářských dílech zařazených do I. a II. kategorie z hlediska odborného technickobezpečnostního dohledu, které mohou ohrozit bezpečnost díla, se projednávají s organizací pověřenou prováděním technickobezpečnostního dohledu, pokud nehrozí nebezpečí z prodlení.

(3) Povodňové záchranné práce zajišťují povodňové orgány ve spolupráci s ostatními účastníky ochrany před povodněmi.

§ 8

Dokumentace a vyhodnocení povodní

(1) Účelem dokumentace je zabezpečení objektivních záznamů o průběhu povodně, o provedených opatřeních k ochraně před povodněmi, o příčině vzniku a velikosti škod a o jiných okolnostech souvisejících s povodní. Dokumentace se pořizuje

- a) záznamy v povodňové knize,
- b) průběžným zaznamenáváním vodních stavů a průtoků,
- c) průběžným zaznamenáváním údajů o provozu vodohospodářských děl ovlivňujících průběh povodně,
- d) označováním nejvýše dosažené hladiny vody,
- e) zaměřováním a zakreslováním zátopy,
- f) monitorováním kvality vody a možných zdrojů znečištění,
- g) fotografickými snímky a filmovými záznamy,
- h) účelovým terénním průzkumem a šetřením,
- i) vyhodnocením povodně a zpracováním zprávy o povodni.

(2) Povodňové orgány obcí a okresů a účastníci ochrany před povodněmi, jimž to ukládá toto nařízení, zpracovávají zprávu o povodni, při které byla vyhlášena povodňová aktivita [§ 3 odst. 1 písm. b) a c)], došlo k povodňovým škodám nebo byly prováděny povodňové zabezpečovací a záchranné práce. Povodňové orgány provádějí vyhodnocení povodně, které obsahuje rozbor příčin a průběhu povodně, popis a posouzení účinnosti provedených opatření, věcný rozsah a odborný odhad výše povodňových škod a návrh opatření na odstranění následků povodně. Zprávu zpracují do 1 měsíce po ukončení povodně, v případě potřeby rozsáhlejších dokumentačních prací se provede doplňkové vyhodnocení do 6 měsíců po ukončení povodně.

(3) Evidenci vyhodnocených povodní zajišťují správci vodohospodářsky významných vodních toků a z hlediska hydrologického Český hydrometeorologický ústav.

(4) Zprávu o povodni předává povodňový orgán k využití povodňovému orgánu vyššího stupně.

§ 9

Povodňové orgány obcí

Povodňové orgány obcí v rámci zabezpečování opatření k ochraně před povodněmi

- a) potvrzují soulad věcné a grafické části povodňových plánů vlastníků (uživatelů) nemovitostí, pokud se nacházejí v zátopovém území nebo zhoršují průběh povodně (§ 4 odst. 3), s povodňovým plánem obce,

- b) zpracovávají povodňový plán obce a na podkladě odborného stanoviska správce vodního toku a potvrzení okresního úřadu o souladu povodňového plánu obce s povodňovým plánem okresu jej schvalují,
- c) provádějí povodňové prohlídky,
- d) zajišťují pracovní síly a věcné prostředky na provádění záchranných prací a zabezpečení náhradních funkcí v území,
- e) prověřují připravenost účastníků ochrany podle povodňových plánů,
- f) organizují a zabezpečují hláskou povodňovou službu a hlídkovou službu, zabezpečují varování právnických a fyzických osob v obci s využitím varovného systému civilní ochrany,
- g) informují o nebezpečí a průběhu povodně povodňové orgány sousedních obcí a povodňový orgán okresu,
- h) vyhláší a odvolávají stupně povodňové aktivity v rámci územní působnosti,
- i) organizují, řídí a koordinují opatření na ochranu před povodněmi podle povodňových plánů a v případě potřeby vyžadují od orgánů, právnických a fyzických osob osobní a věcnou pomoc,
- j) zabezpečují evakuaci a návrat, dočasné ubytování a stravování evakuovaných občanů, zajišťují další záchranné práce ve veřejném zájmu,
- k) zajišťují nutnou hygienickou a zdravotnickou péči, organizují náhradní zásobování, dopravu a další povodňové narušené funkce v území,
- l) provádějí prohlídky po povodni, zjišťují rozsah a výši povodňových škod, zjišťují účelnost provedených opatření a podávají zprávu o povodni povodňovému orgánu okresu,
- m) vedou záznamy v povodňové knize.

§ 10

Povodňové orgány okresů

Povodňové orgány okresů v rámci zabezpečování opatření k ochraně před povodněmi

- a) potvrzují soulad věcné a grafické části jim předložených povodňových plánů obcí s povodňovým plánem okresu,
- b) zpracovávají povodňový plán okresu, po předložení správcům vodohospodářsky významných vodních toků k odbornému stanovisku a dále Ministerstvu životního prostředí k posouzení souladu věcné a grafické části s povodňovým plánem uceleného povodí jej schvalují,
- c) organizují provádění povodňových prohlídek,
- d) prověřují připravenost účastníků ochrany podle povodňových plánů,
- e) organizují a řídí hláskou povodňovou službu na území okresu, informují o nebezpečí a průběhu povodně povodňové orgány sousedních okresů, příslušného správce vodohospodářsky významného vodního toku a Český hydrometeorologický ústav,

- f) vyhlášují a odvolávají stupně povodňové aktivity v rámci územní působnosti,
- g) organizují, řídí a koordinují opatření na ochranu před povodněmi podle povodňových plánů, řídí a koordinují opatření prováděná povodňovými orgány obcí a v případě potřeby vyžadují od orgánů, právnických a fyzických osob osobní a věcnou pomoc,
- h) využívají pro řízení záchranných prací, pro jejich koordinaci se složkami integrovaného záchranného systému a pro spojení s místy záchranných prací operační středisko hasičského záchranného sboru okresu,
- i) v nutných případech nařizují mimořádné manipulace na vodohospodářských dílech nad rámec schválených manipulačních řádů s možným dosahem v rámci okresu,
- j) v případě nebezpečí z prodlení vyžadují výpomoc Armády České republiky,
- k) spolupracují s povodňovými orgány obcí při zajišťování hygienické a zdravotnické péče, organizují náhradní zásobování, dopravu a další povodní narušené funkce v území,
- l) soustřeďují zprávy o rozsahu a výši povodňových škod, posuzují účelnost provedených opatření a zpracovávají souhrnnou hodnotící zprávu o povodni,
- m) vedou záznamy v povodňové knize,
- n) organizují odborná školení a výcvik pracovníků povodňových orgánů obcí a účastníků ochrany před povodněmi,
- o) ukládají dle potřeby vlastníkům (uživatelům) vodohospodářských děl úpravy manipulačních řádů z hlediska povodňové ochrany.

§ 11

Povodňové komise ucelených povodí

Povodňové komise ucelených povodí v rámci zabezpečení úkolů v době povodně

- a) se účastní hlásné povodňové služby na území uceleného povodí, informují o nebezpečí a průběhu povodně povodňové orgány okresů, Český hydrometeorologický ústav a Ministerstvo životního prostředí,
- b) vyhlášují a odvolávají stupně povodňové aktivity na území uceleného povodí,
- c) řídí ovlivňování odtokových poměrů v ucelených povodích manipulacemi na vodohospodářských dílech v rámci manipulačních řádů; nařizují po projednání s příslušnými povodňovými orgány okresů (při nebezpečí prodlení pouze oznamují) mimořádné manipulace na vodohospodářských dílech nad rámec schváleného manipulačního řádu s možným dosahem v rámci uceleného povodí,
- d) posuzují vliv zabezpečovacích prací na vodních tocích a vodohospodářských dílech na odtokový režim a koordinují jejich provádění,
- e) vedou záznamy v povodňové knize.

§ 12

Ministerstvo životního prostředí

Ministerstvo životního prostředí v rámci zabezpečování opatření k ochraně před povodněmi

- a) metodicky řídí přípravu opatření na ochranu před povodněmi, zejména zpracování, předkládání a schvalování povodňových plánů, organizaci předpovědní a hlásné povodňové služby,
- b) zpracovává po projednání s dotčenými orgány státní správy Povodňový plán České republiky a předkládá jej k projednání a schválení Ústřední povodňové komisi,
- c) zabezpečuje a potvrzuje soulad povodňových plánů okresů s povodňovými plány ucelených povodí a povodňových plánů ucelených povodí s Povodňovým plánem České republiky,
- d) účastní se hlásné povodňové služby, připravuje odborné podklady pro případné převzetí řízení ochrany před povodněmi Ústřední povodňovou komisí, poskytuje informace sdělovacím prostředkům,
- e) zajišťuje průzkumné a dokumentační práce většího rozsahu (letecká pozorování, snímkování a podobně),
- f) organizuje odbornou přípravu pracovníků okresních úřadů.

§ 13

Ústřední povodňová komise České republiky

Ústřední povodňová komise České republiky v rámci plnění úkolů v době povodně

- a) informuje o průběhu a důsledcích povodní vládu České republiky,
- b) vyhláší a odvolává stupně povodňové aktivity na území České republiky,
- c) nařizuje mimořádné manipulace na vodohospodářských dílech nad rámec schváleného manipulačního řádu s možným dosahem přesahujícím rámec uceleného povodí,
- d) vede záznamy v povodňové knize,
- e) koordinuje a kontroluje činnost povodňových komisí ucelených povodí a povodňových komisí okresů.

§ 14

Převzetí řízení ochrany před povodněmi

Převezme-li povodňový orgán vyššího stupně řízení povodňové ochrany, je povinen oznámit příslušným povodňovým orgánům nižšího stupně datum a čas převzetí, rozsah spolupráce, ukončení řízení ochrany před povodněmi a provést o tom zápis

v povodňové knize. Povodňové orgány nižšího stupně zůstávají dále činné, provádějí vlastní opatření v koordinaci nebo podle pokynů povodňového orgánu vyššího stupně.

§ 15

Správci vodních toků

Správci vodních toků v rámci zabezpečování opatření k ochraně před povodněmi

- a) zpracovávají odborná stanoviska k povodňovým plánům obcí,
- b) provádějí ve spolupráci s povodňovými orgány okresů povodňové prohlídky na vodních tocích,
- c) navrhnou zátopová území,
- d) navrhnou příslušným orgánům, aby uložily vlastníkům (uživatelům) vodohospodářských děl nebo jiných nemovitostí na vodních tocích a v zátopovém území povinnost provést potřebná opatření na ochranu před povodněmi,
- e) zajišťují pracovní síly a věcné prostředky na provádění nejnutnějších zabezpečovacích prací na vodních tocích,
- f) v době nebezpečí povodně zajišťují dosažitelnost svých pracovníků a dostupnost věcných prostředků a prověřují jejich připravenost podle povodňových plánů,
- g) sledují na vodních tocích všechny jevy rozhodné pro vznik a průběh povodně, zejména postup a rozsah zamrzání, tvorbu nebezpečných ledových zácp a nápěchů, postup tání a chod ledů, vodní stavy a průtoky, popřípadě nahromadění plovoucích předmětů,
- h) účastní se hlášené povodňové služby, informují o nebezpečí a průběhu povodně povodňové orgány okresů, příslušného správce vodohospodářsky významného vodního toku a pracoviště Českého hydrometeorologického ústavu,
- i) poskytují odbornou pomoc povodňovým komisím obcí a okresů,
- j) navrhnou povodňovým orgánům vyhlášení nebo odvolání stupňů povodňové aktivity,
- k) provádějí zabezpečovací práce na vodních tocích a činí další opatření podle povodňových plánů,
- l) zabezpečují dokumentování průběhu povodně na vodních tocích,
- m) po povodni provádějí prohlídky vodního toku, zjišťují rozsah a výši povodňových škod, posuzují účelnost provedených opatření a zpracovávají zprávu o povodni a předávají ji povodňovému orgánu okresu, příslušnému správci vodohospodářsky významného vodního toku a pracovišti Českého hydrometeorologického ústavu,
- n) odstraňují povodňové škody na vodních tocích, zejména zabezpečují kritická místa pro případ další povodně, obnovují průtočný profil toku.

§ 16

Správci vodohospodářsky významných vodních toků

Správci vodohospodářsky významných vodních toků v rámci zabezpečování opatření k ochraně před povodněmi kromě úkolů správce toku podle § 15

- a) zpracovávají odborná stanoviska k povodňovým plánům okresů a předkládají je Ministerstvu životního prostředí,
- b) zpracovávají povodňové plány ucelených povodí a předkládají je Ministerstvu životního prostředí k projednání a schválení, výpisy z nich poskytují povodňovým orgánům okresů,
- c) spolupracují s povodňovými orgány okresů při provádění povodňových prohlídek,
- d) dávají podněty povodňovým orgánům k uložení potřebných opatření v zátopových územích, popřípadě jiných opatření k ochraně před povodněmi,
- e) účastní se hlásné povodňové služby, zejména sledují a vyhodnocují hydrologickou situaci v povodí a podávají informace povodňovým orgánům, spolupracují s Českým hydrometeorologickým ústavem při provádění předpovědní povodňové služby,
- f) spolupracují s vlastníky (uživateli) vodohospodářských děl při oznamování nebezpečí zvláštní povodně,
- g) navrhuje povodňovým orgánům vyhlášení nebo odvolání stupňů povodňové aktivity,
- h) poskytují odbornou, technickou a organizační podporu činnosti povodňovým komisím ucelených povodí,
- i) zabezpečují dokumentování průběhu povodně v uceleném povodí,
- j) po povodni vyžadují zprávy podle § 8 odst. 3 od povodňových orgánů okresů a správců drobných vodních toků, zpracovávají souhrnnou zprávu za ucelené povodí a na vyžádání ji předkládají Ministerstvu životního prostředí,
- k) spolupracují s povodňovými orgány okresů při školení a výcviku pracovníků,
- l) zpracovávají návrhy na organizační a technická zlepšení ochrany před povodněmi a uplatňují je u povodňových orgánů.

§ 17

Vlastníci (uživatelé) vodohospodářských děl

(1) Vlastníci (uživatelé) vodohospodářských děl, která mohou ovlivnit průběh přirozené povodně, v rámci zabezpečení opatření k ochraně před povodněmi

- a) provádějí ve spolupráci s povodňovými orgány okresů povodňové prohlídky vodohospodářských děl, zejména prověřují stav objektů a jejich připravenost z hlediska ochrany před povodněmi a odstraňují zjištěné závady,
- b) zajišťují pracovní síly a věcné prostředky na provádění zabezpečovacích prací na vodohospodářských dílech,

- c) v době nebezpečí povodně zajišťují dosažitelnost svých pracovníků a dostupnost věcných prostředků a prověřují jejich připravenost,
- d) sledují na vodohospodářských dílech všechny jevy rozhodné pro bezpečné převedení povodně, zejména funkci přelivných objektů, postup a rozsah zamrzání, tvorbu nebezpečných ledových zácp a nápěchů, postup tání a chod ledů, stav hladiny vody, popřípadě nahromadění plovoucích předmětů,
- e) účastní se hlásné povodňové služby, informují o nebezpečí a průběhu povodně povodňový orgán okresu, správce vodního toku, příslušného správce vodohospodářsky významného vodního toku a pracoviště Českého hydrometeorologického ústavu,
- f) manipulují na vodohospodářských dílech v mezích schváleného manipulačního řádu tak, aby se snížilo nebezpečí povodňových škod; přitom dbají pokynů vodohospodářského dispečinku příslušného správce vodohospodářsky významného vodního toku,
- g) k mimořádným manipulacím na vodohospodářských dílech nad rámec schválených manipulačních řádů si vyžadují souhlas povodňového orgánu okresu nebo povodňové komise uceleného povodí podle možného dosahu vlivu manipulace,
- h) provádějí zabezpečovací práce na vodohospodářských dílech,
- i) zabezpečují dokumentování průběhu povodně na vodohospodářských dílech,
- j) po povodni provádějí prohlídku vodohospodářských děl, zjišťují rozsah a výši povodňových škod, posuzují účelnost provedených opatření a poskytují povodňovému orgánu okresu, správci vodního toku a příslušnému správci vodohospodářsky významného vodního toku podklady pro zprávu o povodni,
- k) odstraňují povodňové škody na vodohospodářských dílech, zejména je zabezpečují pro případ další povodně.

(2) Vlastníci (uživatelé) vodohospodářských děl, na nichž může dojít při stavbě nebo provozu ke vzniku zvláštních povodní, dále

- a) posuzují možnost vzniku a průběhu zvláštních povodní pro vodohospodářská díla I. až III. kategorie a výsledky poskytnou příslušným povodňovým orgánům,
- b) oznamují neprodleně příslušným povodňovým orgánům a správcům vodních toků skutečnosti rozhodné pro vyhlášení stavů pohotovosti a ohrožení při nebezpečí vzniku zvláštních povodní podle § 3, pokud možno s předpovědí dalšího vývoje,
- c) varují obyvatelstvo a povodňové orgány níže po toku v souladu s povodňovými plány při bezprostředním ohrožení bezpečnosti vodohospodářských děl a při vývoji směřujícím k narušení jejich funkce a vzniku zvláštní povodně.

(3) Na nedokončených vodohospodářských dílech plní úkoly vlastníka (uživatele) vodohospodářského díla (odstavce 1 a 2) stavebník (investor).

254 ZÁKON

ze dne 28. června 2001

o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon)

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

Hlava IX

Ochrana před povodněmi (§ 63-87)

Díl 1

Ochrana před povodněmi (§ 63-64)

§ 63

[Vymezení pojmu]

- (1) Ochrana před povodněmi jsou opatření k předcházení a zamezení škod při povodních na životech a majetku občanů, společnosti a na životním prostředí prováděná především systematickou prevencí, zvyšováním retenční schopnosti povodí a ovlivňováním průběhu povodní.
- (2) Ochrana před povodněmi je zabezpečována podle povodňových plánů a při vyhlášení krizové situace krizovými plány.
- (3) K zajištění ochrany před povodněmi je každý povinen umožnit vstup, případně vjezd na své pozemky, popřípadě stavby těm, kteří řídí, koordinují a provádějí zabezpečovací a záchranné práce, přispět na příkaz povodňových orgánů osobní a věcnou pomocí k ochraně životů a majetku před povodněmi a řídit se příkazy povodňových orgánů.
- (4) Pokud při této činnosti vznikla vlastníkově pozemku nebo stavby škoda, má nárok na její náhradu.

§ 64

Povodně

(1) Povodněmi se pro účely tohoto zákona rozumí přechodné výrazné zvýšení hladiny vodních toků nebo jiných povrchových vod, při kterém voda již zaplavuje území mimo koryto vodního toku a může způsobit škody. Povodní je i stav, kdy voda může způsobit škody tím, že z určitého území nemůže dočasně přirozeným způsobem odtékat nebo její odtok je nedostatečný, případně dochází k zaplavení území při soustředěném odtoku srážkových vod. Povodeň může být způsobena přírodními jevy, zejména táním, dešťovými srážkami nebo chodem ledů (přirozená povodeň), nebo jinými vlivy, zejména poruchou vodního díla, která může vést až k jeho havárii (protržení) nebo nouzovým řešením kritické situace na vodním díle (zvláštní povodeň).

(2) Za nebezpečí povodně se považují situace zejména při

- a) dosažení stanoveného limitu vodního stavu nebo průtoku ve vodním toku a jeho stoupající tendenci,
- b) déletrvajících vydatných dešťových srážkách, popřípadě prognóze nebezpečí intenzivních dešťových srážek, očekávaném náhlém tání, nebezpečném chodu ledů nebo při vzniku nebezpečných ledových zácp a nápěchů, nebo
- c) vzniku mimořádné situace na vodním díle, kdy hrozí nebezpečí jeho poruchy.

Díl 2

(§ 65-76)

§ 65

Povodňová opatření

(1) Přípravná opatření a opatření při nebezpečí povodně jsou

- a) stanovení záplavových území,
- b) vymezení směrodatných limitů stupňů povodňové aktivity,
- c) povodňové plány,
- d) povodňové prohlídky,
- e) příprava předpovědní a hlásné povodňové služby,
- f) organizační a technická příprava,
- g) vytváření hmotných povodňových rezerv,
- h) vyklízení záplavových území,
- i) příprava účastníků povodňové ochrany,
- j) činnost předpovědní povodňové služby,

- k) činnost hlásné povodňové služby,
- l) varování při nebezpečí povodně,
- m) zřízení a činnost hlídkové služby,
- n) evidenční a dokumentační práce.

(2) Opatření za povodně jsou

- a) řízení ovlivňování odtokových poměrů,
- b) povodňové zabezpečovací práce,
- c) povodňové záchranné práce,
- d) zabezpečení náhradních funkcí a služeb v území zasaženém povodní.

(3) Součástí povodňových opatření jsou dokumentační práce, vyhodnocení povodňové situace včetně vzniklých povodňových škod, příčin negativně ovlivňujících průběh povodně, účinnosti přijatých opatření a návrhy na úpravu povodňových opatření.

(4) Povodňová opatření ve smyslu ustanovení § 65 tohoto zákona nejsou výstavba, údržba a opravy staveb a ostatních zařízení sloužících k ochraně před povodněmi, jakož i investice vyvolané povodněmi.

§ 66

Záplavová území

(1) Záplavová území jsou administrativně určená území, která mohou být při výskytu přirozené povodně zaplavena vodou. Jejich rozsah je povinen stanovit na návrh správce vodního toku vodoprávní úřad. Vodoprávní úřad může uložit správci vodního toku povinnost zpracovat a předložit takový návrh v souladu s plány hlavních povodí a s plány oblastí povodí.

(2) V zastavěných územích obcí a v územích určených k zástavbě podle územních plánů vymezí vodoprávní úřad na návrh správce vodního toku aktivní zónu záplavového území podle nebezpečnosti povodňových průtoků.

(3) Způsob a rozsah zpracovávání návrhu a stanovování záplavových území stanoví Ministerstvo životního prostředí vyhláškou.

(4) Vodoprávní úřad, který záplavové území stanovil, předává mapovou dokumentaci těchto území dotčeným stavebním úřadům a Ministerstvu životního prostředí.

(5) Pokud záplavová území nejsou určena, mohou vodoprávní a stavební úřady při své činnosti vycházet zejména z dostupných podkladů správců povodí a správců vodních toků o pravděpodobné hranici území ohroženého povodněmi.

(6) Ministerstvo životního prostředí podle podkladů správců vodních toků zajišťuje vedení dokumentace o stanovených záplavových územích na území České republiky a zabezpečuje jejich evidenci v informačním systému veřejné správy.

(7) Na stanovení záplavových území se nevztahuje správní řád.

§ 67

Omezení v záplavových územích

(1) V aktivní zóně záplavových území se nesmí umísťovat, povolovat ani provádět stavby s výjimkou vodních děl, jimiž se upravuje vodní tok, převádějí povodňové průtoky, provádějí opatření na ochranu před povodněmi nebo která jinak souvisejí s vodním tokem nebo jimiž se zlepšují odtokové poměry, staveb pro jímání vod, odvádění odpadních vod a odvádění srážkových vod a dále nezbytných staveb dopravní a technické infrastruktury.

(2) V aktivní zóně je dále zakázáno

- a) těžit nerosty a zeminu způsobem zhoršujícím odtok povrchových vod a provádět terénní úpravy zhoršující odtok povrchových vod,
- b) skladovat odplavitelný materiál, látky a předměty,
- c) zřizovat oplocení, živé ploty a jiné podobné překážky,
- d) zřizovat tábory, kempy a jiná dočasná ubytovací zařízení.

(3) Mimo aktivní zónu v záplavovém území může vodoprávní úřad stanovit omezující podmínky. Takto postupuje i v případě, není-li aktivní zóna stanovena.

§ 68

Území určená k rozlivům povodní

(1) Pro účely zmírnění účinků povodní může vodoprávní úřad jako preventivní opatření v záplavovém území na podkladě plánu oblasti povodí místo jiných opatření na ochranu před povodněmi rozhodnutím vymezit území určená k rozlivům povodní.

(2) V rozhodnutí o stanovení území určených k rozlivům povodní omezí vodoprávní úřad po projednání s dotčenými úřady státní správy právo užívání pozemků a staveb v tomto území.

(3) Za omezení užívání pozemků a staveb náleží jejich vlastníkům náhrada. V případě potřeby může vodoprávní úřad podat ve veřejném zájmu návrh na vyvlastnění dotčených pozemků a staveb, případně může podat stavebnímu úřadu návrh na vyhlášení stavební uzávěry.

§ 69

Území ohrožená zvláštními povodněmi

Území ohrožená zvláštními povodněmi jsou území, která mohou být při výskytu zvláštní povodně zaplavena vodou. Pokud pro krizové situace předpokládaný rozsah území ohrožený zvláštními povodněmi výrazně přesahuje záplavová území, vymezí se jejich rozsah v krizovém plánu. Pro jeho pořízení platí zvláštní zákon.

§ 70

Stupně povodňové aktivity

- (1) Stupni povodňové aktivity se pro účely tohoto zákona rozumí míra povodňového nebezpečí vázaná na směrodatné limity, jimiž jsou zpravidla vodní stavy nebo průtoky v hlásných profilech na vodních tocích, popřípadě na mezní nebo kritické hodnoty jiného jevu uvedené v příslušném povodňovém plánu.
- (2) Rozsah opatření prováděných při řízení ochrany před povodněmi se řídí nebezpečím nebo vývojem povodňové situace, která se vyjadřuje třemi stupni povodňové aktivity:
- a) první stupeň (stav bdělosti) nastává při nebezpečí přirozené povodně a zaniká, pominou-li příčiny takového nebezpečí; vyžaduje věnovat zvýšenou pozornost vodnímu toku nebo jinému zdroji povodňového nebezpečí, zahajuje činnost hlásná a hlídková služba; na vodních dílech nastává tento stav při dosažení mezních hodnot sledovaných jevů a skutečností z hlediska bezpečnosti díla nebo při zjištění mimořádných okolností, jež by mohly vést ke vzniku zvláštní povodně,
 - b) druhý stupeň (stav pohotovosti) se vyhláší v případě, že nebezpečí přirozené povodně přerůstá v povodeň; vyhláší se také při překročení mezních hodnot sledovaných jevů a skutečností na vodním díle z hlediska jeho bezpečnosti; aktivizují se povodňové orgány a další účastníci ochrany před povodněmi, uvádějí se do pohotovosti prostředky na zabezpečovací práce, provádějí se opatření ke zmírnění průběhu povodně podle povodňového plánu,
 - c) třetí stupeň (stav ohrožení) se vyhláší při nebezpečí vzniku škod většího rozsahu, ohrožení životů a majetku v záplavovém území; vyhláší se také při dosažení kritických hodnot sledovaných jevů a skutečností na vodním díle z hlediska jeho bezpečnosti současně se zahájením nouzových opatření; provádějí se zabezpečovací a podle potřeby záchranné práce nebo evakuace.
- (3) Druhý a třetí stupeň povodňové aktivity vyhláší a odvolávají ve svém územním obvodu povodňové orgány. Podkladem je dosažení nebo předpověď dosažení směrodatného limitu hladin nebo průtoků stanovených v povodňových plánech, zpráva předpovědní nebo hlásné povodňové služby, doporučení správce vodního toku, oznámení vlastníka vodního díla, případně další skutečnosti charakterizující míru

povodňového nebezpečí. O vyhlášení a odvolání povodňové aktivity je povodňový orgán povinen informovat subjekty uvedené v povodňovém plánu a vyšší povodňový orgán.

(4) Směrodatné limity vodních stavů pro vyhlášení stupňů povodňové aktivity jsou obsaženy v povodňových plánech.

§ 71

Povodňové plány

(1) Povodňovými plány se pro účely tohoto zákona rozumějí dokumenty, které obsahují způsob zajištění včasných a spolehlivých informací o vývoji povodně, možnosti ovlivnění odtokového režimu, organizaci a přípravu zabezpečovacích prací; dále obsahují způsob zajištění včasné aktivizace povodňových orgánů, zabezpečení hlásné a hlídkové služby a ochrany objektů, přípravy a organizace záchranných prací a zajištění povodní narušených základních funkcí v objektech a v území a stanovené směrodatné limity stupňů povodňové aktivity.

(2) Obsah povodňových plánů se dělí na

- a) věcnou část, která zahrnuje údaje potřebné pro zajištění ochrany před povodněmi určitého objektu, obce, uceleného povodí nebo jiného územního celku, směrodatné limity pro vyhlášení stupňů povodňové aktivity,
- b) organizační část, která obsahuje jmenné seznamy, adresy a způsob spojení účastníků ochrany před povodněmi, úkoly pro jednotlivé účastníky ochrany před povodněmi včetně organizace hlásné a hlídkové služby,
- c) grafickou část, která obsahuje zpravidla mapy nebo plány, na kterých jsou zakresleny zejména záplavová území, evakuační trasy a místa soustředění, hlásné profily, informační místa.

(3) Povodňovými plány územních celků jsou

- a) povodňové plány obcí, které zpracovávají orgány obcí, v jejichž územních obvodech může dojít k povodni,
- b) povodňové plány okresů, které zpracovávají okresní úřady,
- c) povodňové plány ucelených povodí, které zpracovávají příslušné orgány krajů v přenesené působnosti ve spolupráci se správci povodí,
- d) Povodňový plán České republiky, který zpracovává Ministerstvo životního prostředí.

(4) Pro pozemky a stavby ohrožené povodněmi, které se nacházejí v záplavovém území nebo mohou zhoršit průběh povodně, zpracovávají povodňové plány pro svou potřebu

a pro součinnost s povodňovým orgánem obce jejich vlastníci. V pochybnostech o rozsahu této povinnosti rozhodne k jejich návrhu vodoprávní úřad.

(5) U povodňových plánů územních celků (odstavec 3) zpracovatelé každoročně prověřují jejich aktuálnost zpravidla před obdobím jarního tání a toto prověření dokladují. Ostatní povodňové plány (odstavec 4) zpracovatelé přezkoumávají při podstatných změnách podmínek, za nichž byly zpracovány. Pokud z přezkoumání vyplyne potřeba úpravy nebo doplnění povodňového plánu, učiní tak zpracovatelé neprodleně.

(6) Věcnou a grafickou část povodňového plánu územních celků a jeho změny zpracovatelé předkládají nadřízenému povodňovému orgánu k potvrzení souladu s povodňovým plánem vyšší úrovně. U povodňových plánů pozemků a staveb potvrzuje soulad povodňový orgán obce. Potvrzením souladu se stává věcná a grafická část povodňového plánu závaznou. Organizační část povodňového plánu zpracovatelé průběžně upravují a poskytují dotčeným povodňovým orgánům a účastníkům řízení ochrany před povodněmi k využití. Na potvrzení souladu se nevztahuje správní řád.

§ 72

Povodňové prohlídky

(1) Povodňovými prohlídkami se zjišťuje, zda na vodních tocích, vodních dílech a v záplavových územích, popřípadě na objektech nebo zařízeních ležících v těchto územích nejsou závady, které by mohly zvýšit nebezpečí povodně nebo její škodlivé následky.

(2) Povodňové prohlídky organizují a provádějí povodňové orgány podle povodňových plánů, a to nejméně jednou ročně.

(3) Povodňové orgány mohou na základě povodňové prohlídky vyzvat vlastníky pozemků, staveb a zařízení v záplavovém území k odstranění předmětů a zařízení, které mohou způsobit zhoršení odtokových poměrů nebo ucpání koryta níže po toku. Pokud tito vlastníci výzvy ve stanovené lhůtě neuposlechnou, uloží takovou povinnost rozhodnutím.

§ 73

Předpovědní a hlásná povodňová služba

(1) Předpovědní povodňová služba informuje povodňové orgány, popřípadě další účastníky ochrany před povodněmi, o možnosti vzniku povodně a o dalším nebezpečném vývoji, o hydrometeorologických prvcích charakterizujících vznik a vývoj povodně, zejména o srážkách, vodních stavech a průtocích ve vybraných profilech. Tuto

službu zabezpečuje Český hydrometeorologický ústav ve spolupráci se správcem povodí.

(2) Hlásná povodňová služba zabezpečuje informace povodňovým orgánům pro varování obyvatelstva v místě očekávané povodně a v místech ležících níže na vodním toku, informuje povodňové orgány a účastníky ochrany před povodněmi o vývoji povodňové situace a předává zprávy a hlášení potřebná k jejímu vyhodnocování a k řízení opatření na ochranu před povodněmi. Hlásnou povodňovou službu organizují povodňové orgány obcí a okresů a podílejí se na ní ostatní účastníci ochrany před povodněmi. K zabezpečení hlásné povodňové služby organizují povodňové orgány obcí v případě potřeby hlídkovou službu.

(3) Vlastníci vodních děl vzdouvajících vodu oznamují nebezpečí zvláštní povodně [§ 64 odst. 2 písm. c)] příslušným povodňovým orgánům, Hasičskému záchrannému sboru České republiky a v případě nebezpečí z prodlení varují bezprostředně ohrožené fyzické a právnické osoby.

(4) Osoby, které zajišťují telekomunikační služby, jsou povinny přednostně zabezpečovat komunikaci zpráv a hlášení předpovědní a hlásné povodňové služby.

§ 74

Povodňové záchranné práce

(1) Povodňovými záchrannými pracemi jsou technická a organizační opatření prováděná za povodně v bezprostředně ohrožených nebo již zaplavených územích k záchraně životů a majetku, zejména ochrana a evakuace obyvatelstva z těchto území, péče o ně po nezbytně nutnou dobu, zachraňování majetku a jeho přemístění mimo ohrožené území.

(2) Záchranné práce v případech, kdy jsou ohroženy lidské životy, veřejný život nebo hospodářské zájmy jako doprava, zásobování, spoje, zdravotnictví, zajišťují povodňové orgány.

§ 75

Povodňové zabezpečovací práce

(1) Povodňovými zabezpečovacími pracemi jsou technická opatření prováděná při nebezpečí povodně a za povodně ke zmírnění průběhu povodně a jejích škodlivých následků.

(2) Povodňové zabezpečovací práce jsou zejména

a) odstraňování překážek ve vodním toku a v profilu objektů (propustky, mosty)

- znemožňujících plynulý odtok vody,
- b) rozrušování ledových celin a zácp na vodním toku,
 - c) ochrana koryta a břehů proti narušování povodňovým průtokem a zajišťování břehových nátrží,
 - d) opatření proti přelití nebo protržení ochranných hrází,
 - e) opatření proti přelití nebo protržení hrází vodních děl zadržujících vodu,
 - f) provizorní uzavírání protržených hrází,
 - g) instalace protipovodňových zábran,
 - h) opatření proti zpětnému vzduť vody, zejména do kanalizací,
 - i) opatření k omezení znečištění vody,
 - j) opatření zajišťující stabilizaci území před sesuvy.

(3) Povodňové zabezpečovací práce zajišťují správci vodních toků na vodních tocích a vlastníci dotčených objektů, případně další subjekty podle povodňových plánů nebo na příkaz povodňových orgánů. Zabezpečovací práce, které mohou ovlivnit odtokové podmínky a průběh povodně, musí být koordinovány ve spolupráci s příslušným správcem povodí na celém vodním toku nebo uceleném povodí. Zabezpečovací práce prováděné na vodních dílech zařazených do I. nebo II. kategorie se projednávají s osobou pověřenou prováděním technickobezpečnostního dohledu (§ 61 odst. 9), pokud nehrozí nebezpečí z prodlení.

§ 76

Dokumentace a vyhodnocení povodní

(1) Účelem dokumentace je zabezpečení průkazných a objektivních záznamů o průběhu povodně, o provedených opatřeních k ochraně před povodněmi, o příčině vzniku a velikosti škod a o jiných okolnostech souvisejících s povodní. K tomu zejména slouží záznamy v povodňové knize, průběžný záznam vodních stavů a orientačních hodnot rychlostí a průtoků, průběžný záznam údajů o provozu vodních děl ovlivňujících průběh povodně, označování nevyšší dosažené hladiny vody, zaměřování a zakreslování záplavy, monitorování kvality vody a možných zdrojů znečištění, fotografické snímky a filmové záznamy, účelový terénní průzkum a šetření.

(2) Povodňové orgány obcí a okresů a účastníci ochrany před povodněmi, jimž je to zákonem uloženo, zpracovávají zprávu o povodni, při které byla vyhlášena povodňová aktivita, došlo k povodňovým škodám nebo byly prováděny povodňové zabezpečovací a záchranné práce. Povodňové orgány provádějí vyhodnocení povodně, které obsahuje rozbor příčin a průběhu povodně, popis a posouzení účinnosti provedených opatření, věcný rozsah a odborný odhad výše povodňových škod a návrh opatření na odstranění následků povodně. Zprávu zpracují do jednoho měsíce po ukončení povodně, v případě potřeby rozsáhlejších dokumentačních prací se provede doplňkové vyhodnocení do šesti měsíců po ukončení povodně.

(3) Evidenci vyhodnocených povodní zajišťují správci povodí a z hlediska hydrologického Český hydrometeorologický ústav.

(4) Zprávy o povodni jsou předávány k využití vyššímu povodňovému orgánu.

Díl 3

Povodňové orgány (§ 77-81)

§ 77

[Povodňové orgány; působnost]

(1) Řízení ochrany před povodněmi zabezpečují povodňové orgány. Řízení ochrany před povodněmi zahrnuje přípravu na povodňové situace, řízení, organizaci a kontrolu všech příslušných činností v průběhu povodně a v období následujícím bezprostředně po povodni včetně řízení, organizace a kontroly činnosti ostatních účastníků ochrany před povodněmi. Povodňové orgány se při své činnosti řídí povodňovými plány.

(2) V období mimo povodeň jsou povodňovými orgány

- a) orgány obcí,
- b) okresní úřady,
- c) orgány krajů v přenesené působnosti,
- d) Ministerstvo životního prostředí; zabezpečení přípravy záchranných prací přísluší Ministerstvu vnitra.

(3) Po dobu povodně jsou povodňovými orgány

- a) povodňové komise obcí a v hlavním městě Praze povodňové komise městských částí,
- b) povodňové komise okresů a v hlavním městě Praze povodňové komise městských částí stanovené Statutem hlavního města Prahy,
- c) povodňové komise ucelených povodí,
- d) Ústřední povodňová komise.

(4) Povodňové orgány mohou v době povodně činit opatření a vydávat příkazy k zabezpečení řízení ochrany před povodněmi, v odůvodněných případech i nad rámec platných povodňových plánů s tím, že v takovém případě musí neprodleně uvědomit dotčené osoby. Tyto příkazy nejsou rozhodnutími podle správního řádu.

(5) Povodňové orgány nebo jiné osoby na jejich příkaz jsou při povodni za účelem provádění záchranných a zabezpečovacích prací oprávněni vstupovat v nezbytném rozsahu na cizí pozemky a do objektů.

(6) Orgány státní správy a jiné orgány jsou povinny povodňovým orgánům pomáhat na jejich výzvu při zajišťování řízení ochrany před povodněmi.

(7) Povodňový orgán nižšího stupně může požádat o převzetí řízení ochrany před povodněmi v případě, že vlastními silami není schopen tuto ochranu zajistit.

(8) Vyšší povodňový orgán, který převezme řízení povodňové ochrany, je povinen oznámit příslušným nižším povodňovým orgánům datum a čas převzetí, rozsah spolupráce, ukončení řízení ochrany před povodněmi a provést o tom zápis v povodňové knize. Nižší povodňové orgány zůstávají dále činné, provádějí ve své územní působnosti opatření podle svých povodňových plánů v koordinaci s vyšším povodňovým orgánem nebo podle jeho pokynů.

(9) Pokud dojde k vyhlášení krizového stavu podle zvláštního zákona, přejímá řízení ochrany před povodněmi orgán, který je k tomu podle tohoto zákona příslušný.

§ 78

Povodňové orgány obcí

(1) Obecní rada může k plnění úkolů při ochraně před povodněmi, je-li v jejich územních obvodech možnost povodní, zřídit povodňovou komisi, jinak tuto činnost zajišťuje obecní rada. Předsedou povodňové komise obce je starosta obce. Další členy komise jmenuje z členů obecního zastupitelstva a z fyzických a právnických osob, které jsou způsobilé k provádění opatření, popřípadě pomoci při ochraně před povodněmi.

(2) Povodňové orgány obcí jsou podřízeny povodňovému orgánu okresu.

(3) Povodňové orgány obcí ve svých územních obvodech v rámci zabezpečení úkolů při ochraně před povodněmi

- a) potvrzují soulad věcné a grafické části povodňových plánů vlastníků (uživatelů) pozemků a staveb, pokud se nacházejí v záplavovém území nebo zhoršují průběh povodně (§ 71 odst. 4), s povodňovým plánem obce,
- b) zpracovávají povodňový plán obce a předkládají jej k odbornému stanovisku správci povodí, v případě drobných vodních toků správci těchto vodních toků,
- c) provádějí povodňové prohlídky,
- d) zajišťují pracovní síly a věcné prostředky na provádění záchranných prací a zabezpečení náhradních funkcí v území,
- e) prověřují připravenost účastníků ochrany podle povodňových plánů,
- f) organizují a zabezpečují hlášenou povodňovou službu a hlídkovou službu, zabezpečují varování právnických a fyzických osob v územním obvodu obce s využitím jednotného systému varování,
- g) informují o nebezpečí a průběhu povodně povodňové orgány sousedních obcí

- a povodňový orgán okresu,
- h) vyhlášují a odvolávají stupně povodňové aktivity v rámci územní působnosti,
 - i) organizují, řídí, koordinují a ukládají opatření na ochranu před povodněmi podle povodňových plánů a v případě potřeby vyžadují od orgánů, právnických a fyzických osob osobní a věcnou pomoc,
 - j) zabezpečují evakuaci a návrat, dočasné ubytování a stravování evakuovaných občanů, zajišťují další záchranné práce,
 - k) zajišťují v době povodně nutnou hygienickou a zdravotnickou péči, organizují náhradní zásobování, dopravu a další povodní narušené funkce v území,
 - l) provádějí prohlídky po povodni, zjišťují rozsah a výši povodňových škod, zjišťují účelnost provedených opatření a podávají zprávu o povodni povodňovému orgánu okresu,
 - m) vedou záznamy v povodňové knize.

§ 79

Povodňové orgány okresů

(1) Přednosta okresního úřadu zřizuje povodňovou komisi okresu a je jejím předsedou. Další členy komise jmenuje ze zaměstnanců okresního úřadu a zástupců orgánů a právnických osob, které jsou způsobilé k provádění opatření, popřípadě pomoci při ochraně před povodněmi. Povodňový orgán okresu je podřízen povodňovému orgánu uceleného povodí.

(2) Povodňové orgány okresů ve svých územních obvodech v rámci zabezpečení úkolů při ochraně před povodněmi

- a) potvrzují soulad věcné a grafické části jim předložených povodňových plánů obcí s povodňovým plánem okresu,
- b) zpracovávají povodňový plán okresu a předkládají jej správci povodí k odbornému stanovisku,
- c) organizují provádění povodňových prohlídek,
- d) prověřují připravenost účastníků ochrany podle povodňových plánů,
- e) organizují odborná školení a výcvik pracovníků povodňových orgánů obcí a účastníků ochrany před povodněmi,
- f) ukládají podle potřeby vlastníkům vodních děl úpravy manipulačních řádů z hlediska povodňové ochrany,
- g) organizují a řídí hláskou povodňovou službu na území okresu, informují o nebezpečí a průběhu povodně povodňové orgány sousedních okresů, příslušné správce povodí a Český hydrometeorologický ústav a Hasičský záchranný sbor České republiky,
- h) organizují, řídí, koordinují a ukládají opatření na ochranu před povodněmi podle povodňových plánů, řídí a koordinují opatření prováděná povodňovými orgány obcí a v případě potřeby vyžadují od orgánů, právnických a fyzických osob osobní

- a věcnou pomoc,
- i) vyhlášují a odvolávají stupně povodňové aktivity v rámci územní působnosti,
 - j) využívají pro řízení záchranných prací, pro jejich koordinaci se složkami integrovaného záchranného systému a pro spojení s místy záchranných prací operační středisko Hasičského záchranného sboru České republiky,
 - k) v nutných případech, pokud není svolána povodňová komise uceleného povodí, nařizují po dohodě se správou povodí mimořádné manipulace na vodních dílech nad rámec schválených manipulačních řádů s možným dosahem v rámci okresu,
 - l) v případě nebezpečí z prodlení vyžadují výpomoc ozbrojených sil České republiky nad rámec sil a prostředků vymezených v povodňových plánech,
 - m) spolupracují v době povodně s povodňovými orgány obcí při zajišťování hygienické a zdravotnické péče, organizují náhradní zásobování, dopravu a další povodní narušené funkce v území,
 - n) soustředí zprávy o rozsahu a výši povodňových škod, posuzují účelnost provedených opatření a zpracovávají souhrnnou hodnotící zprávu o povodni,
 - o) vedou záznamy v povodňové knize.

§ 80

Povodňové orgány ucelených povodí

(1) Ministerstvo životního prostředí po dohodě s Ministerstvem vnitra vymezí ucelená povodí. Předsedou povodňové komise uceleného povodí je hejtman kraje, v jehož územní působnosti ucelené povodí nebo jeho převážná část leží. V pochybnostech určí příslušný kraj Ministerstvo životního prostředí. Místopředsedu a další členy komise jmenuje její předseda z řad zaměstnanců správy povodí, zaměstnanců krajských úřadů v uceleném povodí a zástupců orgánů a právnických osob, které jsou způsobilé k provádění opatření, popřípadě pomoci při ochraně před povodněmi. Povodňový orgán uceleného povodí je podřízen ústřednímu povodňovému orgánu.

(2) Povodňové orgány ucelených povodí ve svých územních obvodech v rámci zabezpečení úkolů při ochraně před povodněmi

- a) potvrzují soulad věcné a grafické části jim předložených povodňových plánů okresů s povodňovým plánem uceleného povodí,
- b) zpracovávají povodňový plán uceleného povodí a předkládají jej ústřednímu povodňovému orgánu,
- c) prověřují připravenost účastníků ochrany podle povodňových plánů,
- d) ukládají podle potřeby vlastníkům vodních děl úpravy manipulačních řádů z hlediska povodňové ochrany,
- e) organizují odborná školení a výcvik členů povodňových orgánů okresů a účastníků ochrany před povodněmi,
- f) účastní se hlásné povodňové služby na území uceleného povodí, informují o nebezpečí a průběhu povodně povodňové orgány okresů, Český

- hydrometeorologický ústav a Ministerstvo životního prostředí,
- g) organizují, řídí a koordinují opatření na ochranu před povodněmi podle povodňových plánů, řídí a koordinují opatření prováděná povodňovými orgány okresů,
 - h) vyhledávají a odvolávají stupně povodňové aktivity v rámci územní působnosti,
 - i) řídí ovlivňování odtokových poměrů v ucelených povodí manipulacemi na vodních dílech v rámci manipulačních řádů; nařizují po projednání s příslušnými povodňovými orgány okresů (při nebezpečí prodlení pouze oznamují) mimořádné manipulace na vodních dílech nad rámec schváleného manipulačního řádu s možným dosahem v rámci uceleného povodí,
 - j) posuzují vliv zabezpečovacích prací na vodních tocích a vodních dílech na odtokový režim a koordinují jejich provádění,
 - k) zpracovávají souhrnnou hodnotící zprávu o povodni včetně analýzy rozsahu a výše povodňových škod a účelnosti provedených opatření,
 - l) vedou záznamy v povodňové knize,
 - m) využívají pro řízení záchranných prací, pro koordinaci složek integrovaného záchranného systému a pro spojení s místy záchranných prací příslušné operační a informační středisko Hasičského záchranného sboru České republiky.

§ 81

Ústřední povodňový orgán

- (1) Ministerstvo životního prostředí jako ústřední povodňový orgán v rámci plnění úkolů při ochraně před povodněmi
- a) řídí ochranu před povodněmi a výkon dozoru nad ní s výjimkou řízení povodňových záchranných prací, které přísluší Ministerstvu vnitra,
 - b) metodicky řídí přípravu opatření na ochranu před povodněmi, zejména zpracování, předkládání a schvalování povodňových plánů, organizaci předpovědní a hlásné povodňové služby,
 - c) zpracovává po projednání s dotčenými orgány veřejné správy povodňový plán České republiky a předkládá jej ke schválení Ústřední povodňové komisi,
 - d) potvrzuje soulad povodňových plánů ucelených povodí s povodňovým plánem České republiky,
 - e) účastní se hlásné povodňové služby, připravuje odborné podklady pro případné převzetí řízení ochrany před povodněmi Ústřední povodňovou komisí, poskytuje informace sdělovacím prostředkům,
 - f) zajišťuje průzkumné a dokumentační práce většího rozsahu (letecká pozorování, snímkování a podobně),
 - g) účastní se odborné přípravy pracovníků povodňových orgánů.

(2) Ústřední povodňovou komisi zřizuje vláda, která též schvaluje její statut. Předsedou Ústřední povodňové komise je ministr životního prostředí a místopředsedou ministr vnitra.

(3) Ústřední povodňová komise řídí, kontroluje, koordinuje a v případě potřeby ukládá v celém rozsahu řízení ochrany před povodněmi v době povodně ohrožující rozsáhlá území, pokud povodňové komise ucelených povodí vlastními silami a prostředky nestačí činit potřebná opatření. V rámci plnění úkolů při ochraně před povodněmi

- a) informuje o průběhu a důsledcích povodní vládu,
- b) nařizuje po projednání s příslušnými povodňovými orgány ucelených povodí mimořádné manipulace na vodních dílech nad rámec schváleného manipulačního řádu s možným dosahem přesahujícím rámec uceleného povodí,
- c) koordinuje a kontroluje činnost povodňových komisí ucelených povodí a povodňových komisí okresů,
- d) vede záznamy v povodňové knize.

Díl 4

Ostatní účastníci ochrany před povodněmi (§ 82-85)

§ 82

Správci povodí

Správci povodí v rámci plnění úkolů při ochraně před povodněmi kromě úkolů správce vodních toků

- a) zpracovávají odborná stanoviska k povodňovým plánům okresů,
- b) spolupracují na povodňových plánech ucelených povodí,
- c) spolupracují s povodňovými orgány okresů a ucelených povodí při provádění povodňových prohlídek,
- d) dávají podněty povodňovým orgánům k uložení potřebných opatření v záplavových územích, popřípadě jiných opatření k ochraně před povodněmi,
- e) účastní se hlásné povodňové služby, zejména sledují a vyhodnocují hydrologickou situaci v povodí a podávají informace povodňovým orgánům, spolupracují s Českým hydrometeorologickým ústavem při provádění předpovědní povodňové služby,
- f) spolupracují s vlastníky vodních děl při oznamování nebezpečí zvláštní povodně,
- g) navrhnou povodňovým orgánům vyhlášení nebo odvolání stupňů povodňové aktivity,
- h) poskytují odbornou, technickou a organizační podporu činnosti povodňovým komisím ucelených povodí,
- i) zabezpečují dokumentování průběhu povodně v uceleném povodí,
- j) po povodni vyžadují zprávy od povodňových orgánů okresů a správců vodních toků,

- zpracovávají souhrnnou zprávu za ucelené povodí a předkládají ji povodňovému orgánu uceleného povodí a Ministerstvu životního prostředí,
- k) spolupracují s povodňovými orgány okresů a ucelených povodí při školení a výcviku pracovníků,
 - l) zpracovávají návrhy na organizační a technická zlepšení ochrany před povodněmi a uplatňují je u povodňových orgánů.

§ 83

Správci vodních toků

Správci vodních toků v rámci plnění úkolů při ochraně před povodněmi

- a) zpracovávají odborná stanoviska k povodňovým plánům obcí,
- b) provádějí ve spolupráci s povodňovými orgány okresů povodňové prohlídky na vodních tocích,
- c) navrhují příslušným orgánům, aby uložily vlastníkům vodních děl nebo jiných staveb a pozemků na vodních tocích a v záplavovém území povinnost provést potřebná opatření na ochranu před povodněmi,
- d) zajišťují pracovní síly a věcné prostředky na provádění nejnutnějších zabezpečovacích prací na vodních tocích,
- e) v době nebezpečí povodně zajišťují dosažitelnost svých pracovníků a dostupnost věcných prostředků a prověřují jejich připravenost podle povodňových plánů,
- f) sledují na vodních tocích všechny jevy rozhodné pro vznik a průběh povodně, zejména postup a rozsah zamrzání, tvorbu nebezpečných ledových zácp a nápěchů, postup tání a chod ledů, vodní stavy a průtoky, popřípadě nahromadění plovoucích předmětů,
- g) účastní se hlásné povodňové služby, informují o nebezpečí a průběhu povodně povodňové orgány okresů, příslušné správce povodí, pracoviště Českého hydrometeorologického ústavu a Hasičský záchranný sbor České republiky,
- h) poskytují odbornou pomoc obecním a okresním povodňovým komisím,
- i) navrhují povodňovým orgánům vyhlášení nebo odvolání stupňů povodňové aktivity,
- j) provádějí zabezpečovací práce na vodních tocích a činí další opatření podle povodňových plánů,
- k) zabezpečují dokumentování průběhu povodně na vodních tocích,
- l) po povodni provádějí prohlídky vodního toku, zjišťují rozsah a výši povodňových škod, posuzují účelnost provedených opatření a zpracovávají zprávu o povodni a předávají ji povodňovému orgánu okresu, příslušnému správci povodí a pracovišti Českého hydrometeorologického ústavu,
- m) odstraňují povodňové škody na vodních tocích, zejména zabezpečují kritická místa pro případ další povodně, obnovují průtočný profil toku.

§ 84

Vlastníci vodních děl

(1) Vlastníci vodních děl, která mohou ovlivnit průběh přirozené povodně, v rámci zabezpečení úkolů při ochraně před povodněmi

- a) provádějí ve spolupráci s povodňovými orgány okresů a ucelených povodí povodňové prohlídky vodních děl, zejména prověřují stav objektů a jejich připravenost z hlediska ochrany před povodněmi a odstraňují zjištěné závady,
- b) zajišťují pracovní síly a věcné prostředky na provádění zabezpečovacích prací na vodních dílech,
- c) v době nebezpečí povodně zajišťují dosažitelnost svých zaměstnanců a dostupnost věcných prostředků a prověřují jejich připravenost,
- d) sledují na vodních dílech všechny jevy rozhodné pro bezpečné převedení povodně, zejména funkci přelivných objektů, postup a rozsah zamrzání, tvorbu nebezpečných ledových zácp a nápěchů, postup tání a chod ledů, stav hladiny vody, popřípadě nahromadění plovoucích předmětů,
- e) účastní se hlásné povodňové služby, informují o nebezpečí a průběhu povodně povodňový orgán okresu, správce vodního toku, příslušného správce povodí, pracoviště Českého hydrometeorologického ústavu a Hasičský záchranný sbor České republiky,
- f) manipulují na vodních dílech v mezích schváleného manipulačního řádu tak, aby se snížilo nebezpečí povodňových škod; přitom dbají pokynů vodo hospodářského dispečinku příslušného správce povodí,
- g) k mimořádným manipulacím na vodních dílech nad rámec schválených manipulačních řádů si vyžadují souhlas povodňového orgánu okresu nebo uceleného povodí podle možného dosahu vlivu manipulace,
- h) provádějí zabezpečovací práce na vodních dílech,
- i) zabezpečují dokumentování průběhu povodně na vodních dílech,
- j) po povodni provádějí prohlídku vodních děl, zjišťují rozsah a výši povodňových škod, posuzují účelnost provedených opatření a poskytují povodňovému orgánu okresu, správci vodního toku a příslušnému správci povodí podklady pro zprávu o povodni,
- k) odstraňují povodňové škody na vodních dílech, zejména je zabezpečují pro případ další povodně.

(2) Vlastníci vodních děl I. až III. kategorie (§ 61), kterým byla uložena povinnost zajistit provádění technickobezpečnostního dohledu dále

- a) poskytnou příslušným povodňovým orgánům, orgánům krizového řízení a orgánům integrovaného záchranného systému údaje o parametrech možné zvláštní povodně (zejména charakteristiky povodňových vln a rozsah ohroženého území)

- a o provádění technickobezpečnostního dohledu (program) v období povodňové aktivity nebo krizových stavů,
- b) oznamují neprodleně příslušným povodňovým orgánům, správcům vodních toků a Hasičskému záchrannému sboru České republiky skutečnosti rozhodné pro vyhlášení stavů pohotovosti a ohrožení při nebezpečí vzniku zvláštních povodní, pokud možno s předpovědí dalšího vývoje,
 - c) při bezprostředním ohrožení bezpečnosti vodních děl a vývoji směřujícím k narušení jejich funkce a vzniku zvláštní povodně varují povodňové orgány níže po toku podle povodňových plánů územních celků, Hasičský záchranný sbor České republiky a v případě nebezpečí z prodlení i bezprostředně ohrožené subjekty.
- (3) Na rozestavěných vodních dílech plní úkoly vlastníka vodního díla (odstavce 1 a 2) stavebník.

§ 85

Vlastníci pozemků a staveb, které se nacházejí

v záplavovém území nebo zhoršují

průběh povodně

- (1) Vlastníci pozemků a staveb, které se nacházejí v záplavovém území nebo zhoršují průběh povodně, zajišťují, aby nebyly zhoršovány odtokové podmínky a průběh povodně, při tom
- a) zpracovávají povodňové plány,
 - b) provádějí ve spolupráci s povodňovými orgány povodňové prohlídky, zejména prověřují stav objektů v záplavovém území z hlediska možného ovlivnění odtokových podmínek za povodně a možného odplavení staveb, jejich částí a movitých věcí,
 - c) na příkaz povodňového orgánu odstraňují své předměty a zařízení, které mohou způsobit zhoršení odtokových poměrů nebo ucpání koryta níže po toku,
 - d) zajišťují pracovní síly a věcné prostředky k zabezpečení svých předmětů a zařízení, které mohou způsobit zhoršení odtokových poměrů nebo ucpání koryta níže po toku,
 - e) v době nebezpečí povodně zajišťují dosažitelnost svých pracovníků a dostupnost věcných prostředků a prověřují jejich připravenost podle povodňového plánu,
 - f) sledují na pozemcích a stavbách všechny jevy rozhodné pro bezpečné převedení povodně, zejména nahromadění plovoucích předmětů a ucpání průtočného profilu,
 - g) účastní se hlásné povodňové služby, informují o nebezpečí a průběhu povodně povodňový orgán, správce vodního toku a Hasičský záchranný sbor České republiky,
 - h) zajišťují záchranu osob a svého majetku, včetně případné předčasné sklizně,

- i) zajišťují ochranu plavidel a zařízení sloužících k plavbě; přitom se řídí pokyny orgánů státní plavební správy,
- j) provádějí povodňové zabezpečovací práce, zejména na objektech propustků a mostů, silničních a železničních násypů, aby nebyla omezena jejich průtočná kapacita,
- k) provádějí po povodni prohlídky pozemků a staveb, zjišťují rozsah a výši povodňových škod a poskytují povodňovému orgánu podklady pro zprávu o povodni,
- l) odstraňují povodňové škody, zejména zabezpečují kritická místa pro případ další povodně.

(2) Na rozestavěných stavbách plní úkoly vlastníka stavby stavebník.

(3) Vlastníci movitého majetku ve vodních tocích nebo v záplavových územích jsou povinni dbát o jeho umístění i užívání způsobem, který nebude bránit odtoku velkých vod, případně znemožní odplavení tohoto majetku.

Díl 5

Náklady na opatření na ochranu před povodněmi (§ 86-87)

§ 86

[Úhrada nákladů na opatření]

(1) Opatření na ochranu před povodněmi, která vymezí programy opatření vycházející z plánů hlavních povodí České republiky, hradí stát. Pokud jsou součástí takových opatření technická zařízení, hradí stát také jejich provoz.

(2) Opatření na ochranu před povodněmi, která vymezí programy opatření vycházející z plánů oblastí povodí, hradí kraje, které za tím účelem vyčleňují v rámci svého rozpočtu přiměřenou rezervu sloužící pro krytí ostatních opatření na ochranu před povodněmi v regionu ucelených povodí. Stát může na tato opatření přispět.

(3) Jednotlivé obce mohou činit opatření k přímé ochraně majetku na svém území. Stát a kraje mohou na tato opatření přispět. Obce mohou požádat vlastníky majetku, který je těmito opatřeními chráněn, o příspěvek na jejich výstavbu.

(4) Právnícké a fyzické osoby nesou náklady, které jim vzniknou vlastními opatřeními k ochraně jejich majetku před povodněmi.

(5) Náklady na zabezpečovací práce na vodních tocích hradí jejich správci. Vlastníci vodních děl hradí náklady na zabezpečovací práce na těchto vodních dílech.

(6) Náklady na záchranné práce, kromě nákladů podle odstavce 4, hradí obec, okresní úřady, kraje a stát v souladu s působnostmi v systému povodňové ochrany podle zvláštního právního předpisu.

§ 87

[Úhrada majetkové újmy]

Majetkovou újmu vzniklou v důsledku činnosti nebo opatření uložených v době povodně

- a) povodňovou komisí obce hradí obec,
- b) okresní povodňovou komisí hradí okresní úřad,
- c) povodňovými komisemi ucelených povodí hradí kraj,
- d) ústřední povodňovou komisí hradí Ministerstvo životního prostředí.

Hlava XI

Výkon státní správy (§ 104-115)

§ 104

[Orgány státní správy]

(1) Státní správu podle tohoto zákona vykonávají vodoprávní úřady a Česká inspekce životního prostředí. Kontrolu nad jakostí povrchových vod stanovených vyhláškou ke koupání (§ 34) provádí okresní hygienik.

(2) Vodoprávními úřady jsou

- a) obce,
- b) újezdni úřady na území vojenských újezdů,
- c) okresní úřady,
- d) kraje,
- e) ministerstva jako ústřední vodoprávní úřad (§ 108).

Tímto nejsou dotčena ustanovení o povodňových orgánech.

§ 105

Obce v přenesené působnosti a újezdní úřady

(1) Obce v přenesené působnosti upravují, omezují, popřípadě zakazují podle § 6 odst. 4 tohoto zákona obecné nakládání s povrchovými vodami, nejde-li o vodní toky tvořící státní hranice.

(2) Pověřené obecní úřady

- a) povolují pro potřeby jednotlivých občanů (domácností) odběr a jiné nakládání s povrchovými nebo podzemními vodami, s výjimkou vypouštění odpadních vod do vod povrchových nebo podzemních, a zřizování, změny a odstraňování vodních děl, která s tímto odběrem nebo nakládáním souvisejí,
- b) rozhodují v případech, kdy jim přísluší povolovat vodní dílo, též o ostatních vodohospodářských záležitostech týkajících se tohoto vodního díla,
- c) vydávají souhlas podle § 17 odst. 1 písm. c), d) a e) ke stavbám jednotlivých obytných budov a k terénním úpravám v záplavových územích neovlivňujícím odtokové poměry,
- d) vyjadřují se podle § 18 tohoto zákona v případech, v nichž jsou příslušné k udělení povolení nebo souhlasu.

(3) Státní správu na území vojenských újezdů vykonávají újezdní úřady podle § 105 až 107 v rozsahu potřeb zajištění obrany státu a výcviku ozbrojených sil, nejde-li o působnost podle hlavy X a XII tohoto zákona.

§ 106

Okresní úřady

Není-li tímto zákonem stanoveno jinak, vykonávají působnost vodoprávního úřadu okresní úřady.

§ 107

Orgány krajů v přenesené působnosti

Do působnosti orgánů krajů v přenesené působnosti patří

- a) vyjadřovat se podle § 18 tohoto zákona ke stavbám, pokud rozhodujícím způsobem ovlivňují nakládání s vodami, ochranu vod nebo ochranu proti povodním a pokud si to vyhradí,
- b) rozhodovat ve věcech hraničních vod po projednání s Ministerstvem zemědělství a Ministerstvem životního prostředí; má-li takové rozhodnutí vliv na průběh, povahu nebo vyznačení státní hranice, rozhodovat po projednání i s Ministerstvem vnitra; za

- hraniční vody se považují povrchové, popřípadě podzemní vody vymezené v mezinárodních smlouvách, kterými je Česká republika vázána,
- c) činit za mimořádné situace, zejména při nedostatku vody a při haváriích, opatření, a to v případech přesahujících území okresu nebo možnosti okresního úřadu,
 - d) spolupracovat s Ministerstvem zemědělství a Ministerstvem životního prostředí při zajišťování sestavení programů opatření v oblastech povodí a kontrole jejich plnění. Orgány krajů si mohou při zajišťování sestavení a provádění kontroly plnění programů opatření v oblastech povodí vyžádat spolupráci odborných subjektů, subjektů sledujících jakost a zdravotní nezávadnost vod, orgánů ochrany přírody, sdružení občanů působících na úsecích ochrany životního prostředí, rybářství, vlastníků a provozovatelů vodovodů a kanalizací a popřípadě dalších orgánů,
 - e) ukládat opatření, která stanoví ve veřejném zájmu programy opatření podle § 26 odst. 3,
 - f) kontrolovat provádění technickobezpečnostního dohledu nad vodními díly,
 - g) rozhodovat o zařazení vodního díla do kategorií z hlediska technickobezpečnostního dohledu, pokud si to vyhradí,
 - h) rozhodovat ve věci poplatků za vypouštění odpadních vod do vod povrchových,
 - i) připravovat ve spolupráci se správcem povodí podklady pro rozhodnutí o určení správce drobného vodního toku.

§ 108

Ministerstva jako ústřední vodoprávní úřad

- (1) Není-li tímto zákonem stanoveno jinak, vykonává působnost ústředního vodoprávního úřadu Ministerstvo zemědělství.
- (2) Ministerstvo životního prostředí vykonává působnost ústředního vodoprávního úřadu ve věcech
 - a) ochrany množství a jakosti povrchových a podzemních vod, a to
 1. povolení k vypouštění odpadních vod do vod povrchových nebo podzemních [§ 8 odst. 1 písm. c)],
 2. povolení k čerpání znečištěných podzemních vod za účelem snížení jejich znečištění a k jejich následnému vypouštění do těchto vod, popřípadě do vod povrchových [§ 8 odst. 1 písm. e)],
 3. povolení k vypouštění odpadních vod s obsahem zvlášť nebezpečných látek do kanalizací (§ 16),
 4. stanovení minimálního zůstatkového průtoku a uložení povinnosti osadit na vodním díle cejch nebo vodní značku a povinnosti pravidelně měřit minimální zůstatkový průtok a podávat vodoprávnímu úřadu a správci povodí zprávy o výsledcích měření (§ 36),
 5. stanovení minimální hladiny podzemních vod a uložení povinnosti předložit

- návrh jímacího řádu, popřípadě povinnosti pravidelně měřit hladinu podzemních vod, způsobu měření a povinnosti podávat vodoprávnímu úřadu a správci povodí zprávy o výsledcích měření (§ 37),
6. činnosti při povolování vypouštění odpadních vod do vod povrchových nebo podzemních a přebírání výsledků měření objemu vypouštěných vod a míry jejich znečištění (§ 38),
7. přípravy návrhu prováděcího předpisu, kterým se stanoví ukazatele a hodnoty přípustného znečištění vod (§ 31, 32, 33, 35 a 38),
- b) zjišťování a hodnocení stavu povrchových a podzemních vod společně s Ministerstvem zemědělství (§ 21 a 22),
- c) zjišťování a hodnocení stavu povrchových a podzemních vod prostřednictvím jím zřízených pověřených odborných subjektů (§ 21),
- d) tvorby a vedení informačního systému společně s Ministerstvem zemědělství podle tohoto zákona (§ 19 a 22),
- e) sestavování a schvalování plánů v oblasti vod a sestavování programů opatření společně s Ministerstvem zemědělství (§ 24 až 26),
- f) posuzování plánů v oblasti vod z hlediska vlivu na životní prostředí (§ 24 a 25),
- g) chráněných oblastí přirozené akumulace vod (§ 28),
- h) ochrany vodních zdrojů (§ 29 a 30),
- i) citlivých oblastí (§ 32),
- j) zranitelných oblastí (§ 33),
- k) stanovení opatření k nápravě při nevyhovující jakosti povrchových vod využívaných ke koupání (§ 34 odst. 2),
- l) stanovení povrchových vod, které jsou vhodné pro život a reprodukci původních druhů ryb a dalších vodních živočichů společně s Ministerstvem zemědělství (§ 35),
- m) ochrany jakosti povrchových nebo podzemních vod před závadnými látkami (§ 39),
- n) zneškodňování havárií (§ 41) a odstraňování jejich škodlivých následků (§ 42),
- o) ochrany před povodněmi (§ 63 až 87),
- p) řízení Českého hydrometeorologického ústavu (§ 73),
- q) poplatků za odběr podzemních vod společně s Ministerstvem zemědělství (§ 88),
- r) poplatků za vypouštění odpadních vod do vod povrchových a podzemních (§ 89 až 100),
- s) spolupráce s orgány krajů v přenesené působnosti ve věcech ochrany množství a jakosti hraničních vod (§ 107),
- t) řízení České inspekce životního prostředí (§ 112),
- u) řízení základního a aplikovaného výzkumu v oblasti ochrany množství a jakosti vod,
- v) plnění úkolů vyplývajících ze vztahu k Evropským společenstvím v oblasti ochrany vod, podávání zpráv o plnění příslušných směrnic Evropských společenství a koordinovat převzetí a zavádění legislativy Evropských společenství v oblasti vod,
- w) zajišťování koordinace plánů v oblasti vod a programů opatření v rámci mezinárodní spolupráce ochrany vod v oblastech povodí Labe, Dunaje a Odry.

(3) Ministerstvo zdravotnictví vykonává působnost ústředního vodoprávního úřadu ve věcech stanovení povrchových vod využívaných ke koupání ve spolupráci s Ministerstvem životního prostředí (§ 34).

(4) Ministerstvo dopravy a spojů vykonává působnost ústředního vodoprávního úřadu ve věcech užívání povrchových vod k plavbě (§ 7).

(5) Ministerstvo obrany vykonává působnost ústředního vodoprávního úřadu ve věcech, v nichž je založena působnost újezdních úřadů podle § 105 odst 3.

§ 109

Pravomoci vodoprávního úřadu při mimořádných opatřeních

(1) Vyžaduje-li to veřejný zájem, zejména je-li přechodný nedostatek vody, může vodoprávní úřad bez náhrady upravit na dobu nezbytně nutnou povolené nakládání s vodami, popřípadě toto nakládání omezit nebo i zakázat. Tato opatření provede po projednání s dotčenými subjekty, pokud to mimořádnost situace nevyklučuje.

(2) Dojde-li v důsledku mimořádné situace k omezení nebo znemožnění povolených odběrů povrchové nebo podzemní vody, které vede k vážnému ohrožení veřejného zájmu, je vodoprávní úřad povinen zajistit po projednání s příslušnými orgány opatření k nápravě. Přitom může stanovit kdo, jakým způsobem a v jakém rozsahu je povinen provést opatření k zajištění náhradního odběru vody, popřípadě k jejímu dovážení. Nutné náklady spojené s uloženými opatřeními může vodoprávní úřad požadovat na tom, kdo mimořádné omezení nebo znemožnění odběrů způsobil. Obecné předpisy o odpovědnosti k náhradě škody nejsou tímto dotčeny.

(3) Na postup podle odstavce 1 a uložení opatření podle odstavce 2 se nevztahuje správní řád.

§ 110

Vodoprávní dozor vodoprávních úřadů

(1) Vodoprávní úřady dozírají na dodržování ustanovení vodního zákona a předpisů podle něj vydaných a v rozsahu své působnosti ukládají opatření k odstranění zjištěných závad.

(2) Vodoprávní úřady jsou povinny v rozsahu své působnosti dozírat, zda jsou dodržována jimi vydaná rozhodnutí.

(3) Vodoprávní úřady si mohou při provádění vodoprávního dozoru vyžádat spolupráci odborných subjektů, subjektů sledujících jakost a zdravotní nezávadnost vod, orgánů

ochrany přírody, sdružení občanů působících na úsecích ochrany životního prostředí, rybářství, popřípadě dalších orgánů.

(4) Okresní úřady a orgány krajů v přenesené působnosti jako součást vodoprávního dozoru provádějí dozor nad vodními díly, jejichž stav by mohl ohrozit bezpečnost osob nebo majetku. Přitom zejména dozírají, jak vlastníci nebo uživatelé těchto staveb na nich zajišťují technickobezpečnostní dohled a jak provádějí potřebná opatření k jejich bezpečnosti.

§ 111

Vrchní vodoprávní dozor

(1) Ministerstvo zemědělství a Ministerstvo životního prostředí dozírají v rámci vrchního vodoprávního dozoru, jak vodoprávní úřady a Česká inspekce životního prostředí provádějí ustanovení vodního zákona a předpisů podle něho vydaných.

(2) Ministerstvo zemědělství a Ministerstvo životního prostředí jsou v rozsahu své působnosti podle tohoto zákona v rámci vrchního vodoprávního dozoru oprávněna též dozírat, jak jsou dodržována ustanovení vodního zákona a předpisů podle něho vydaných, jak jsou dodržována rozhodnutí vodoprávních úřadů, jak jsou plněny povinnosti vlastníků vodních děl, správců vodních toků a správců povodí. Zjistí-li závady, mohou uložit potřebná opatření k jejich odstranění.

(3) Ministerstvo zemědělství v součinnosti s Ministerstvem životního prostředí předkládá každoročně vládě zprávu o zhodnocení kontrolní činnosti provedené v uplynulém roce v rámci vrchního vodoprávního dozoru.

§ 112

Česká inspekce životního prostředí

(1) České inspekci životního prostředí přísluší

a) dozor nad tím, jak fyzické nebo právnické osoby dodržují povinnosti stanovené tímto zákonem nebo uložené podle tohoto zákona jí nebo vodoprávními úřady na úseku

1. nakládání s povrchovými nebo podzemními vodami,
2. ochrany uvedených vod včetně jejich ochrany při provozování plavby,
3. havárií ohrožujících jakost těchto vod,
4. vodních děl určených ke zneškodňování znečištění v odpadních vodách nebo k jejich vypouštění do vod povrchových nebo podzemních nebo do kanalizací,
5. ochrany vodních poměrů a vodních zdrojů,

6. uvádění vypouštění odpadních vod do vod povrchových nebo podzemních do souladu s požadavky zákona v případech vyžadujících zvláštní pozornost,
- b) ukládat odstranění a nápravu zjištěných nedostatků, jejich příčin a škodlivých následků, zjistí-li porušení povinností na úsecích uvedených pod písmenem a),
 - c) nařídit v oblasti, ve které jí přísluší vykonávat dozor, zastavení výroby nebo jiné činnosti, pokud velmi závažným způsobem ohrožuje veřejný zájem a životní prostředí, až do doby odstranění nedostatků, popřípadě jejich příčin,
 - d) spolupracovat s vodoprávními úřady,
 - e) vést centrální evidenci havárií podle § 40 a násl.,
 - f) dozírat nad dodržováním ustanovení o poplatcích za vypouštění odpadních vod do vod povrchových znečišťovateli,
 - g) plnit další úkoly podle tohoto zákona.

(2) Na řízení vedená Českou inspekcí životního prostředí podle tohoto zákona se vztahují, připouští-li to povaha těchto řízení, ustanovení § 115.

Přílohy II - obrazová příloha

povodeň 2002 – centrum a historická část Prahy při toku Vltavy

- při povodni

- po povodni

